

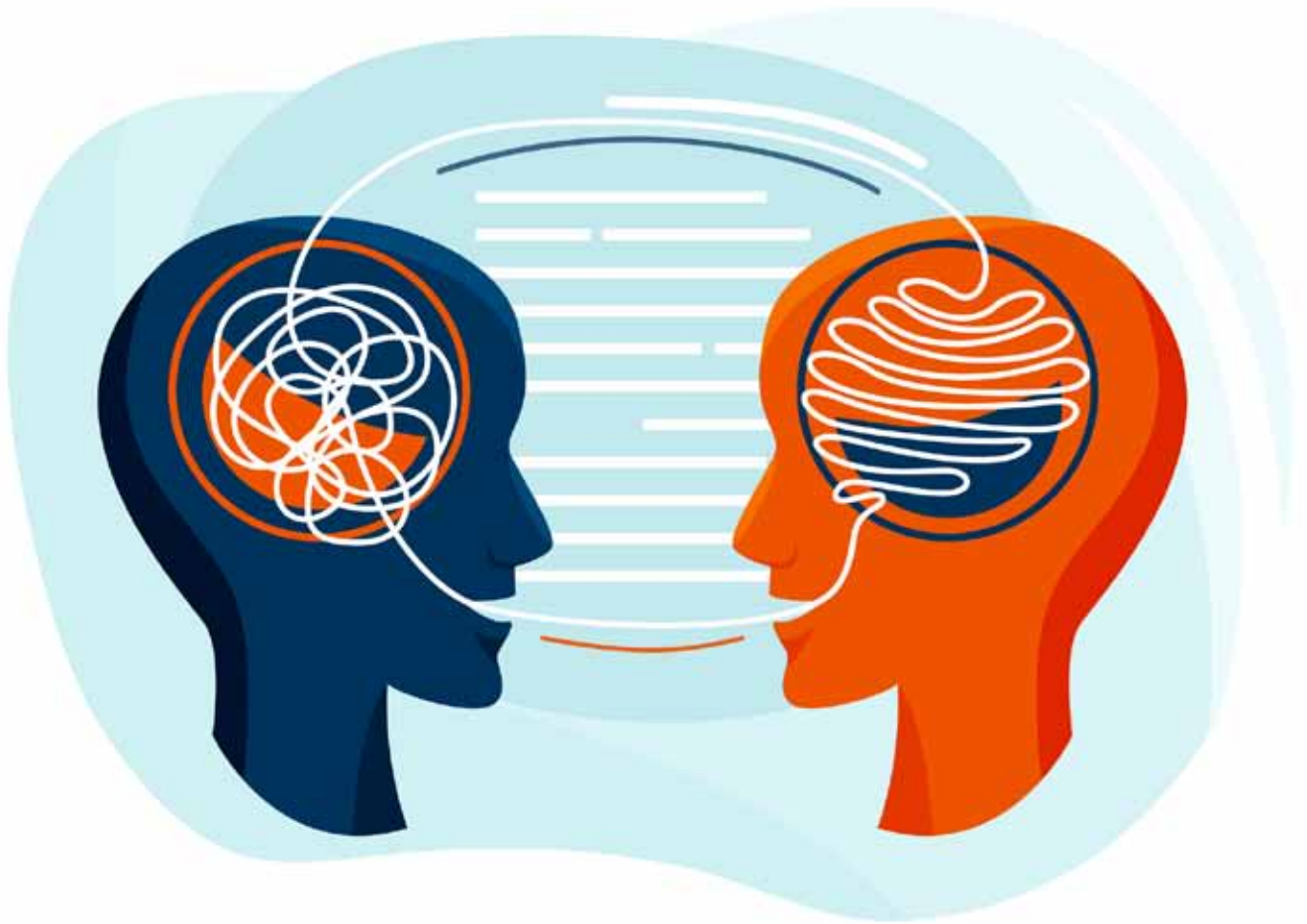

10/2023 (397)

MEDIUM

egzemplarz bezpłatny ISSN 1425-9397

Gazeta Dolnośląskiej Izby Lekarskiej

Medycyna narracyjna Jeszcze trochę posłuchaj mnie, doktorze

s. 10

NASZE ZDROWIE

Dolnośląskie
krwiodawstwo
ma 77 lat

6

PSYCHOLOGIA

Uważność/
mindfulness,
czyli tu i teraz

14

HISTORIA

Jeszcze o magii,
czyli mali
czarodzieje

16

WYDARZENIE

Spotkanie autorskie
z dr Ireną Makower

21

6^{lat} | GWARANCJA
MAZDY

HYBRYDOWA MAZDA CX-60

Stworzona rękoma japońskich mistrzów rzemiosła Takumi, Mazda CX-60 Plug-in Hybrid łączy wyrafinowaną elegancję języka stylistycznego KODO z wytrzymałością SUV-a. Starannie wyselekcjonowane materiały, moc 327 KM, wyjątkowa dynamika i przyspieszenie 5,8 sekundy do setki, łączą się w idealnej harmonii w samochodzie zaprojektowanym z myślą o kierowcy. Jeżeli z taką perfekcją dopracowujemy każdy detal – wyobraź sobie, z jaką przyjemnością będziesz prowadzić hybrydową Mazdę CX-60.

JAREMKO WROCŁAWWROCŁAW | Mińska 41 A, tel. +48 71 350 30 30 | www.mazda-wroclaw-jaremko.pl

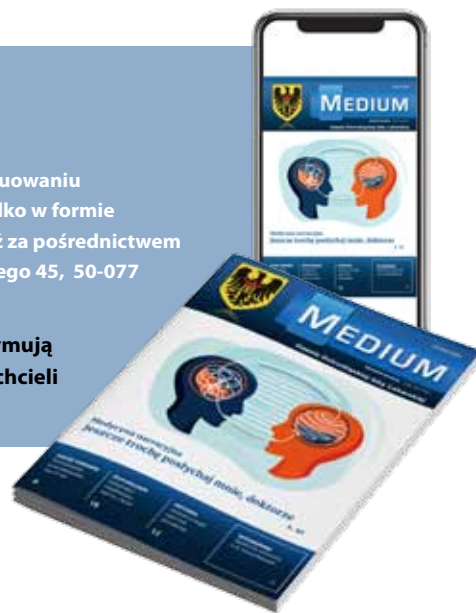
W zależności od wersji samochodu średnie zużycie paliwa, energii oraz emisja CO₂ (na podstawie WLTP) wynoszą odpowiednio: 1,5-5,3 l/100 km, 23 kWh/100 km oraz 33-139 g km. Samochody Mazda są wyposażone w układ klimatyzacji zawierający fluorowany gaz cieplarniany o współczynniku ocieplenia globalnego powyżej 150. Informacje dotyczące odzysku i recyklingu samochodów wycofanych z eksploatacji znajdują się na mazda.pl

UWAGA – kolportaż Gazety DIL „Medium”

Szanowni Czytelnicy,

17 listopada 2022 r. Uchwałą nr 130/2022 Dolnośląskiej Rady Lekarskiej podjęto decyzję o kontynuowaniu wydawania wersji papierowej Gazety DIL „Medium”. Jeżeli chcą Państwo otrzymywać „Medium” tylko w formie elektronicznej, prosimy o poinformowanie o tym drogą e-mailową: kolportaz@dilnet.wroc.pl bądź za pośrednictwem poczty tradycyjnej na adres: Dolnośląska Izba Lekarska, Redakcja „Medium”, ul. Kazimierza Wielkiego 45, 50-077 Wrocław. Wersja elektroniczna jest dostępna na stronie <https://medium.dilnet.wroc.pl>

Zwracamy się z prośbą do tych Czytelników, którzy – mimo wyrażenia takiej chęci – nie otrzymują wydania papierowego „Medium” albo nie otrzymali konkretnych wydań czasopisma, aby zechcieli o tym nas poinformować e-mailowo pod adresem: redakcja@dilnet.wroc.pl. Dziękujemy.

W NUMERZE

INFORMATOR DIL

Komentarz aktualny

ZDROWIE NA CO DZIEŃ

Dolnośląskie krwiodawstwo ma 77 lat

MEDYCYNA NARRACYJNA

„Jeszcze trochę posłuchaj mnie, doktorze”

Z PORADNIKA PSYCHOPRAKTYKA

Uważność/mindfulness, czyli tu i teraz

HISTORIA

Jeszcze o magii, czyli mali czarodzieje

WYDARZENIA

IV Piknik Lekarski

Wrocławskie dni promocji zdrowia

Spotkanie autorskie z dr Ireną Makower

Reprezentacja DIL w Gross-Rosen

Powstaje film o Alzheimerze

Kongres Kultury i Historii w Opolu

Kaskady Mumlavy

„Motyle” Wiktorii Kałamarskiej

Platynowa rocznica

SPACEROWNIK PO WROCŁAWSKICH CMENTARZACH

WSPOMINAMY ICH

PRAWO I MEDYCYNA

Nowe przepisy prawne

Z wokandy Okręgowego Sądu Lekarskiego we Wrocławiu

DOKUMENTY WEWNĘTRZNE

Uchwały i apele Dolnośląskiej Rady Lekarskiej

KOMUNIKATY

ABSOLWENCI

Zjazdy absolwentów

KONFERENCJE I SZKOLENIA

OGŁOSZENIA

PRO MEMORIA

Kondolencje

Wspomnienie: Zbigniew Rudkowski

Wspomnienie: Andrzej Dorobisz

Wspomnienie: Krystyna Szubert-Mikołajczyk

KULTURALNIK LEKARSKI

WARTO PRZECZYTAĆ „Zostań już na zawsze”,

„Partnerstwo bliskości. Jak teoria więzi pomoże

ci stworzyć szczęśliwy związek”, „Jak mniej myśleć”

DOBRA LEKTURA „Morderstwo w księgarni”, „Zmarszczki”

WYDARZENIA KULTURALNE „Andrzej Poniedziałki”,

„Niezwyczajny spektakl w klimacie rockowych przebojów”,

„Uskrzydłone. Wernisaż wystawy fotograficznej Marty Pietrzyk”

Pomruk salonów

Zapiski emeryta. Wielce Szanowny Pan/i/ Pacjent

Silva rerum medicarum veterum

CZAS NA RELAKS

Wydawca: Dolnośląska Izba Lekarska, 50-077 Wrocław,
ul. Kazimierza Wielkiego 45, tel. 71 798 80 50, fax 71 798 80 51,
redakcja: 71 798 80 80, e-mail: redakcja@dilnet.wroc.pl
PKO BP SA: 62 1020 5242 0000 2402 0349 0570

Zdzisława Michalska – p.o. redaktor naczelna
e-mail: redakcja@dilnet.wroc.pl, kom. 535 814 903

Grzegorz Ociełka – kierownik
Aleksandra Kołodziejczyk – sekretarz redakcji
Wiktor Wołodkiewicz – skład i łamanie wydania

Kolegium redakcyjne:

Andrzej Wojnar – przewodniczący,
Małgorzata Niemiec – zastępca przewodniczącego,
Barbara Bruziewicz-Mikłaszewska, Patrycja Drozdek,
Katarzyna Jungiewicz-Janusz, Bożena Kaniak, Andrzej Kierzek,
Alija Marczyk-Felba, Dorota Radziszewska, Iwona Świętowska,
Krzysztof Wronecki, Paweł Wróblewski

Redakcja nie odpowiada za treść ogłoszeń, reklam. Nie zwraca ma-
teriałów niezamówionych, zastrzega sobie prawo do skracania i ad-
iustacji tekstów, opracowania redakcyjnego oraz zmian w tytułach.
Okładka Wiktor Wołodkiewicz

Numer zamknięto 22 września 2023 r.
Druk: Drukarnia Infopakt s.j.,
ul. Przewozowa 4, 44-251 Rybnik, tel. 32 423 85 90

NASZE PATRONATY

Patronat Honorowy

Konferencja „I Forum Młodych Lekarzy”

Online, 4-23 września 2023 r.

Patronat Honorowy

XXII Sympozjum Sekcji Anestezjologii i Intensywnej Terapii Dziecięcej PTaIT

Wrocław, 21-22 września 2023 r.

Patronat Honorowy

Leczenie przewlekłej choroby żylną może rozpocząć się w POZ. Od czego zacząć?

Wrocław, 27 września 2023 r.

Patronat Honorowy

VI Konferencja Psychiatria – Dialogi Interdyscyplinarne

Wrocław, 13-14 października 2023 r.

Patronat Honorowy

Wrocławskie Dni Cytologiczne

Wrocław, 3-4 listopada 2023 r.

Biuro DIL

pon. śr. pt. 8.00-15.30
wt. 8.00-16.30, czw. 8.00-17.00
ul. Kazimierza Wielkiego 45
50-077 Wrocław
dil@dilnet.wroc.pl
p.o. Dyrektor Biura DIL
mgr Jacek Bondyra
tel. 71 798 80 50, -52, -54
Zastępca Dyrektora Biura DIL ds. Zarządzania Nieruchomościami i Archiwum
mgr Maria Danuta Jarosz
tel. 600 046 202
Sekretariat
inż. Magdalena Smolis – starszy specjalista
tel. 71 798 80 50, fax 71 798 80 51
mgr Małgorzata Onufrzak – specjalista,
tel. 71 798 80 54
mgr Katarzyna Kruttyj – specjalista
tel. 71 798 80 52
Księgowość
mgr Urszula Majchrzak – zastępca
dyrektora Biura DIL ds. finansowych
tel. 71 798 80 87
mgr Halina Rybacka – starsza księgowa
tel. 71 798 80 70
mgr Katarzyna Nowak – starsza księgowa
tel. 71 798 80 72
Składki na rzecz DIL/ wpłaty i wypłaty
Agata Gajewska – starszy specjalista
tel. 71 798 80 65
lic. Barbara Maciążek – starszy specjalista
tel. 71 798 80 83
Komórka placowo-kadrowa
mgr Joanna Mańturzyk – kierownik
tel. 71 798 80 73
Ośrodek Pamięci i Dokumentacji Historycznej
mgr Jacek Bondyra tel. 71 798 80 86
Komisja Stomatologiczna
Joanna Wojtowicz – starszy specjalista
tel. 71 798 80 54
Komisja Rewizyjna
mgr Katarzyna Kruttyj – specjalista,
tel. 71 798 80 52
Pośrednictwo pracy
mgr Aleksandra Kołodziejczyk
tel. 71 798 80 80
Rejestr Lekarzy i Prywatnych Praktyk Lekarskich
Krystyna Popiel – p.o. kierownik rejestru
tel. 71 798 80 55
mgr Anna Piasecka – referent
tel. 71 798 80 56
mgr Agata Sobańska – starszy specjalista
tel. 71 798 80 82
Jolanta Drajek – referent, tel. 71 798 80 57
mgr Joanna Żak – starszy specjalista
tel. 71 798 80 60
mgr Iryna Sokoliuk – referent
tel. 71 798 80 61
Dokumentacja po zmarłych lekarzach
Ewa Świerka – specjalista
tel. 71 798 80 71
mgr Aleksandra Chrzęściak – referent
mgr inż. Justyna Słomian – specjalista
Lekarska Kasa Pomocy Koleżeńskiej
Ewa Świerka – specjalista
tel. 71 798 80 71
wt., śr. 8.00-14.00; czw. 8.00-16.00
Konto Kasy Pomocy Koleżeńskiej
BGŻ O/Wrocław
64 2030 0045 1110 0000 0035 5040
Komisja Kształcenia
komisja.ksztalcenia@dilnet.wroc.pl
mgr Małgorzata Krupa-Mączka
– starszy specjalista
tel. 71 798 80 81
Patrycja Malec – starszy specjalista
tel. 71 798 80 68
pon.-pt. 8.00-15.00

Kursy do stażu podyplomowego

staz@dilnet.wroc.pl
mgr Małgorzata Krupa-Mączka
– starszy specjalista, tel. 71 798 80 81

Komisja Bioetyczna

Joanna Wojtowicz – starszy specjalista
tel. 71 798 80 74

Zespół Radców Prawnych

mec. Beata Kozyra-Lukasiak
koordynator zespołu
pon.-śr. 13.00-15.00
mec. Monika Huber-Lisowska
tel. 71 798 80 62

śr., pt. 9.30-13.00, wt., czw. 10.30-14.00

Biuro Rzecznika**Odpowiedzialności Zawodowej**

mgr Ewa Bielońska – kierownik
tel. 71 798 80 77
Anna Pankiewicz – specjalista
tel. 71 798 80 78
Marzena Majcherkiewicz – starszy specjalista
tel. 71 798 80 76
mgr Angelika Bebniań – specjalista
tel. 71 798 80 75

Biuro Okręgowego Sądu Lekarskiego

dr Aleksandra Stebel – kierownik
tel. 71 798 80 96
mgr Patrycja Muszyńska-Banaszek
– starszy specjalista
mgr Marta Wawrzyniak – starszy
specjalista
tel. 71 798 80 79

Informacja o ubezpieczeniach

Renata Czajka – starszy specjalista
tel. 71 798 80 66
Jolanta Kowalska-Jóźwik – starszy
specjalista
tel. 71 798 80 58

Informatyka

inż. Wiktor Wołodkiewicz, tel. 71 798 80 84
inż. Grzegorz Olszanowski, tel. 71 798 80 85

Filie biura w delegaturach**Wrocław**

Wiceprezes DRL
ds. Delegatury Wrocławskiej
Bożena Kaniak, wt. 13.00-14.00

Jelenia Góra

Wiceprezes ds. Delegatury Jeleniogórskiej
Barbara Polek, wt. 10.00-11.30
ul. Lwówecka 18, 58-500 Jelenia Góra
tel./fax 75 753 55 54
Krystyna Kołado – obsługa biura
pon., wt., pt. 10.00-14.00
śr., czw. 11.00-15.00
dil_jeleniagora@dilnet.wroc.pl

Wałbrzych

Wiceprezes ds. Delegatury Wałbrzyskiej
Dorota Radziszewska, wt. 15.00-16.00
ul. Moniuszki 1/1, 58-300 Wałbrzych
Beata Czołowska – specjalista
tel. 74 665 61 62

pon.-czw. 9.00-17.00, pt. 9.00-13.00
dil_walbrzych@dilnet.wroc.pl

Legnica

Wiceprezes ds. Delegatury Legnickiej
Ryszard Kępa, wt. 15.00-16.00
pl. Słowiański 1, 59-220 Legnica
tel. 76 862 85 76
Krystyna Krupa – specjalista
pon.-pt. 8.00-15.00, wt. 8.00-16.00
dil_legnica@dilnet.wroc.pl

Koła terenowe DIL, Komisja Socjalna

Patrycja Malec – starszy specjalista
Tel. 71 798 80 68
e-mail: patrycja.malec@dilnet.wroc.pl

Stowarzyszenie Lekarzy Dolnośląskich

mgr Jacek Bondyra
tel. 71 798 80 86

WIKI I MACIEJ KAŁAMARSCY
& JACEK GAJEK
RECITAL MUZYCZNO - POETYCKI

GOLDEN RECORDS CLUB

UL. KAZIMIERZA WIELKIEGO 43 WROCLAW
15.10.2023 GODZ. 19:00

TERMINY DYŻURÓW

Prezes DRL Paweł Wróblewski

przyjmuje po uprzednim
uzgodnieniu z sekretariatem,
tel. 71 798 80 50, -52, -54

Wiceprezes DRL ds. stomatologii

Alicja Marczyk-Felba

przyjmuje po uprzednim umówieniu się
tel. 71 798 80 52, -54

Wiceprezes DRL ds. kształcenia Andrzej Wojnar

przyjmuje po uprzednim uzgodnieniu
z sekretariatem,
tel. 71 798 80 50, -52, -54

Sekretarz DRL Małgorzata Niemiec

czwartek 15.15-17.00

Skarbnik Janusz Wróbel

wtorek, czwartek 12.00-14.00

Przewodniczący Komisji Etyki DRL Jakub Trnka

czwartek 14.00-15.00

Pełnomocnik ds. zdrowia lekarzy i lekarzy dentystów

Aleksander Błaszczak

tel. 603 877 518

Ośrodek Pamięci i Dokumentacji Historycznej

Barbara Bruziewicz-Mikłaszewska

czwartek 10.00-12.00

Delegatura Wrocławska

Wiceprezes DRL Bożena Kaniak

wtorek 13.00-14.00

Delegatura Jelenia Góra

Wiceprezes DRL Barbara Polek

wtorek 10.00-11.30

Delegatura Legnica

Wiceprezes DRL Ryszard Kępa

wtorek 15.00-16.00

Delegatura Wałbrzych

Wiceprezes DRL Dorota Radziszewska

wtorek 15.00-16.00

Okręgowy Rzecznik Odpowiedzialności Zawodowej

Marek Kaźmierczyk

środa 13.00-15.00

Przewodniczący Okręgowego Sądu Lekarskiego

Jan Spodzieja

czwartek 13.00-15.00

Dyżur RODO i ws. EDM

Od września 2021 r. inż. Maciej Koziejko

udziela porad wyłącznie drogą

elektroniczną,

e-mail: iodo@dilnet.wroc.pl

Przynależność do Dolnośląskiej Izby
Lekarskiej jest warunkiem skorzystania
z porady. Podczas kontaktu prosimy
o podanie numeru PWZ.

KOMENTARZ AKTUALNY

Fot. z archiwum PW.

Po rocznych przygotowaniach, 4 września br. oficjalnie i uroczystie zainaugurowano działalność Wydziału Medycznego na Politechnice Wrocławskiej. Decyzja o jego utworzeniu zapadła we wrześniu 2022 r. W grudniu Politechnika Wrocławska, Urząd Marszałkowski Województwa Dolnośląskiego i osiem szpitali oraz placówek ochrony zdrowia podpisały umowy o współpracy, a na początku stycznia uczelnia złożyła wniosek o zgodę na prowadzenie kształcenia na kierunku lekarskim. Po jej uzyskaniu – w czerwcu – rozpoczęła się rekrutacja studentów. Politechnika Wrocławska została tym samym pierwszą uczelnią techniczną w Polsce, która będzie kształcić studentów na kierunku lekarskim. Nowy wydział swoją siedzibę będzie miał między innymi w budynku C-20, który stanowi odnowioną część historycznego kompleksu dawnego szpitala przy ul. Hoene-Wrońskiego. Na pracowników i studentów czeka tam ponad 40 pomieszczeń, w tym specjalistyczne laboratoria i pracownie. Jest także nowoczesne Centrum Symulacji Medycznej, pracownia diagnostyki obrazowej, laboratorium wirtualnej mikroskopii, laboratorium biofizyki oraz wirtualne prosektorium. Wszystkie te nowości robią kolosalne wrażenie. Choć trzeba przyznać, że dla medyka wykształconego tradycyjnie rodzą się wątpliwości, na ile te metody sprowadzają rzeczywistym wyzwaniom w kontakcie z żywym człowiekiem. Czas pokaże. Dla równowagi – nasza Alma Mater również oficjalnie otworzyła swoją filię w Wałbrzychu. Wyścig ruszył...

Tymczasem Naczelna Izba Lekarska ogłosiła w mediach, że ... Lekarski Egzamin Końcowy i Lekarsko-Dentystyczny Egzamin Końcowy nie spełniają oczekiwanych funkcji! Nie pozwalają na rzetelną ocenę przygotowania do zawodu i nie weryfikują wystarczająco jakości kształcenia. Padł nawet postulat likwidacji z trudem wywalczony przez pokolenia lekarskich samorządowców bazy pytań i zastąpienie jej sylabusem. Jest to o tyle zdumiewające, że tuż przed tymi publikacjami odbyło się posiedzenie Naczelnej Rady Lekarskiej, na którym w ogóle te tematy nie były poruszane, ani nawet nie informowano nas, że trwa jakaś środowiskowa dyskusja w kwestii modyfikacji tych egzaminów. Za to nie tak dawno nasza uchwała dotycząca podniesienia poziomu weryfikacji specjalizujących się lekarzy poprzez przywrócenie egzaminów praktycznych i utrzymanie ustnych niezależnie od wyniku egzaminu testowego PES została przez Naczelną Radę Lekarską oficjalnie skrytykowana.

Wygłąda na to, że lekarzom specjalizującym się należy zdawanie egzaminów ułatwiać, zaś tym wchodzącym dopiero na rynek medyczny – utrudnić. Ot taka lekarska wersja moralności Kalego... I kolejny przykład oderwania Naczelnej Izby Lekarskiej od izb okręgowych. Żadnych konsultacji, żadnych dyskusji, za to uprawianie polityki przez akty medialne. Strach pomyśleć, co się będzie działo z naszym Kodeksem etyki, bo Krajowy Zjazd Lekarzy niemal za pasem, a do lekarskiej społeczności dochodzą tylko przecieki z prac Naczelnej Komisji Etyki nad zmianami w Kodeksie... z mediów.

Wróćmy jednak na nasze dolnośląskie podwórko. Od dłuższego czasu, szczególnie młodzi lekarze zgłaszali potrzebę zorganizowania pomocy psychologicznej dla medyków. Właśnie ruszył „Program wsparcia psychologicznego kadry medycznej” uruchomiony przez Ministerstwo Zdrowia, finansowany przez Unię Europejską. Zjawisko wypalenia zawodowego dotyka, według badania STADA Health Report 2022, ok. 25 proc. dorosłych, pracujących Polaków, a jedną z najbardziej narażonych na wypalenie grup zawodowych są lekarze: specjaliści medycyny ratunkowej, chirurzy, ortopedzi, specjaliści medycyny paliatywnej, lekarze medycyny rodzinnej. By móc skorzystać z programu konieczna jest rejestracja na platformie dostępnej pod adresem <https://psychologdlamedyka.pl/>. Warto spróbować.

Oczywiście zachęcam też do korzystania z naszych lokalnych inicjatyw. Wraz z TU INTER Polską i Federacją „POROZUMIENIE ZIELONOGÓRSKIE” organizowany jest cykl webinarów pt. „Lekarz w kryzysie. Zdarzenia niepożądane, konflikty, hejt... Obrona i profilaktyka”. Szczegóły na naszej stronie internetowej.

Zaś tych, którym wystarczy „odstresowanie” poprzez oderwanie się od pracy, np. za pomocą muzyki, zapraszam do śledzenia propozycji naszego Klubu Lekarza. Rodzinny Piknik Lekarski za nami, ale już 8 października zapraszamy do „Golden Records Club” na operowy koncert utalentowanych muzycznie lekarzy i prawników, 15 października odbędzie się wieczór poetycko-muzyczny promujący tomik poezji „Motyle” naszej koleżanki Wiktorii Kałamarskiej, zaś 28 października będzie można posłuchać naszej izbowej orkiestry symfonicznej w siedzibie przy al. Matejki 6.

A miłośnicy światowych imprez tanecznych niech już rezerwują sobie czas 3 lutego 2024 roku – na ten dzień zaplanowana jest kolejna edycja Wielkiego Balu Wiedeńskiego Lekarza i Prawnika.

Paweł Wróblewski
Prezes DRL

Sala pobrań RCKiK

Fot. RCKiK we Wrocławiu

✎ Małgorzata Wieliczko

Dolnośląskie krwiodawstwo ma 77 lat

Historia ta zaczęła się w czerwcu 1946 r. we wrocławskiej Klinice Chirurgicznej szpitala przy ul. Poniatowskiego, gdzie ruszyła – jako jedna z trzech w powojennej Polsce – Stacja Przetaczania Krwi. Najpierw pobierano zaledwie 2–3 l krwi dziennie, najczęściej przetaczając ją pacjentowi bezpośrednio od dawcy. Była tak cenna, że wydawano ją na receptę.

Dziś Regionalne Centrum Krwiodawstwa i Krwiolecznictwa nosi imię prof. dr. hab. Tadeusza Dorobisza. Lekarza, który lata temu razem z innymi pracownikami Szpitala PCK nr 1 przy ul. Poniatowskiego 2 tworzyli zespół Stacji Przetaczania Krwi. Od roku 1947 dr Dorobisz pełnił funkcję dyrektora tej stacji. Stworzył też podobną placówkę w Wałbrzychu oraz sieć punktów poboru krwi przy szpitalach powiatowych, nadzorując tam leczenie krwią. Za swoje zasługi dla rozwoju krwiodawstwa był wielokrotnie odznaczany.

Pierwsze kroki... pierwsze litry

Na początku krew pobierano na sali operacyjnej, a badania w celu określenia czynnika RH i grup krwi daw-

cy i biorcy wykonywane były przez Zakład Mikrobiologii Lekarskiej. Jego kierownikiem był prof. Ludwik Hirszfeld. Wybitny lekarz i naukowiec – który w roku 1950 był kandydatem do Nagrody Nobla w dziedzinie fizjologii i medycyny, a tuż po wojnie organizował Wydział Lekarski Uniwersytetu Wrocławskiego. W ramach Zakładu Mikrobiologii zaś m.in. wdrożył program badawczy, dotyczący konfliktu serologicznego między matką a płodem.

Niewielkie 2–3-litrowe „zbiory” Stacji Przetaczania Krwi, jeśli nie zostały wykorzystane w całości natychmiast, to jako zapas trafiały do butelek. Po zakonserwowaniu mogły być wydawane na podstawie recepty, na której lekarz określał grupę i ilość krwi. Pobieranie krwi za pomocą zestawów,

pochodzących z amerykańskiego demobilu do specjalnie produkowanych flakonów zamykanych dwustronnie kauczukowymi kapslami, zaczęło się w 1949 r. Warto tu dodać, że plastikowe pojemniki weszły do stałego użytku dopiero w 1997 r.

Więcej pracy w lepszych warunkach

Zapotrzebowanie na krew nieustannie się zwiększało, rosła także liczba jej dawców. To zaś wymagało większej bazy i liczniejszego personelu stacji. W roku 1947, z chwilą objęcia przez Tadeusza Dorobisza dyrekcji placówki, otrzymała ona własne pomieszczenia, a także etatowych pracowników. Zmieniono także jej nazwę na: Stacja Przetaczania i Konserwacji Krwi PCK.

Fot. z archiwum UMW

Takie autobusy to wizytówki akcji wyjazdowych RCKiK

Niedługo potem nastąpiła też przeprowadzka do nowej siedziby – od 1950 r. stała się nią kamienica, подарowana przez PCK, przy ul. Węglowej 5 (dziś ul. Czerwonego Krzyża) – a stacja osiągnęła status wojewódzkiej. Dołączali kolejni pracownicy, w tym wybitni specjaliści z dziedziny krwiodawstwa i krwiolecznictwa, co wpłynęło na renomę placówki, a także zwiększenie „produkcji” krwi, która trafiała do lokalnych szpitali, a te – jako jedne z pierwszych w Polsce – wprowadziły pośrednią metodę przetaczania krwi.

”

Po wojnie, gdy krwiodawstwo raczkowało, sprawdzano jedynie czy dawca nie ma kiły. W latach 80. ubiegłego wieku doszły badania na obecność wirusa żółtaczkowego, HPV, a potem wirusa HIV. To właśnie we wrocławskiej stacji krwiodawstwa w 1987 r. stwierdzono pierwszy w Polsce przypadek HIV u heteroseksualnego 40-letniego mieszkańca regionu.

“

W służbie krwi

Na kartach historii wrocławskiego krwiodawstwa i krwiolecznictwa zapisało się wiele znamienitych nazwisk lekarzy i naukowców. Oprócz wspomnianych już prof. prof. Ludwika Hirszfelda i Tadeusza Dorobisza, należy tu wspomnieć o:

Wandzie Dzierżkowej-Borodej, uczennicy i współpracownicy prof. Hirszfelda, która jeszcze przed ukończeniem studiów medycznych związała się z wrocławską stacją krwiodawstwa, gdzie stworzyła pracownię serologiczną. Sprawiała też, że stacja stała się jedyną pozaakademicką placówką, działającą w obszarze immunologii stosowanej, a także centrum konsultacyjnym ds. dobierania krwi, w tym do transfuzji wymiennych dla noworodków, oceny powikłań potransfuzyjnych, oznaczeń grup krwi czy identyfikacji przeciwciał.

Tadeusz Partyka uchodzi za pioniera w dziedzinie wprowadzania innowacyjnych technologicznie produktów. Opracował m.in. nowoczesny zestaw do transfuzji, zestaw do jednorazowego pobierania krwi, ciśnieniomierz nożny, lustro skośne ułatwiające pobieranie krwi od dawców, przyrząd do mycia próbek, pojemnik do transportu butelek z krwią czy nowe wzory nalepek na butelki z krwią konserwowaną. Był też autorem metody plazmaferezy

lecniczej, która znalazła zastosowanie w klinikach i szpitalach całej Polski. Zapoczątkował także Bank Krwi przy wrocławskim PSK nr 1 (1977), którym kierował.

Tym, który przyczynił się do rozwoju wrocławskiej stacji krwiodawstwa, zwłaszcza w dziedzinie preparatyki i kontroli sposobu otrzymywania krwi konserwowanej, był specjalista transfuzjolog **Julian Olearczyk**. Był kierownik Oddziału Suchej Plazmy (od 1951), w latach 1963–1974 pełnił funkcję dyrektora Wojewódzkiej Stacji Krwiodawstwa we Wrocławiu. Wnioski z prac, które publikował, były uwzględniane przy opracowaniu przepisów regulujących merytorykę działalności stacji i punktów krwiodawstwa w całym kraju.

Barbara Żukowska – związana z krwiodawstwem od 1967 r. Specjalistka analityki lekarskiej i transfuzjologii. Wprowadzała nowe badania serologiczne, nowoczesne technologie, w tym zmiany w preparatyce krwi. W czasie pracy w stacji krwiodawstwa umiała efektywnie łączyć obowiązki zawodowe ze społecznym powołaniem, stając się bardzo zaangażowaną promotorką krwiodawstwa.

Dyrektor Wojewódzkiej Stacji Krwiodawstwa we Wrocławiu w latach 1974–1983 – **Miron Róg-Malinowski**, jako lekarz specjalista transfuzjolog wprowadzał nowe pokolenia do realizacji zadań produkcji składników krwi. Od 2002 r. był lekarzem kwalifikującym krwiodawców podczas akcji wyjazdowego poboru krwi. Zasłużony dla Dolnego Śląska propagator honorowego krwiodawstwa i aktywny działacz, współpracujący z PCK i klubami honorowych dawców.

Nowa era RCKiK we Wrocławiu

Wojewódzka Stacja Krwiodawstwa – na mocy ustawy z 1997 r. o publicznej służbie krwi – w 1999 r. została przekształcona w Regionalne Centrum Krwiodawstwa i Krwiolecznictwa we Wrocławiu. Ta restrukturyzacja sprawiła, że wiele punktów poboru krwi zostało niejako wchłoniętych do RCKiK (1999), a pobór krwi w miejscowościach, gdzie działały ośrodki krwiodawstwa, odbywał się podczas akcji wyjazdowych. Jako oddziały terenowe, w ramach struktury RCKiK, pozostały do dziś trzy przy- szpitalne punkty – w Głogowie, Legnicy i Lubinie.

Znakiem rozpoznawczym RCKiK jest logo – pelikan karmiący swoje młode własną krwią i krzyż – czyli symbole ofiary i poświęcenia dla drugiego człowieka, wzmacniając obraz słowa: „Homo homini”. Pomyśłodawcą logotypu był zasłużony dla krwiodawstwa i krwiolecznictwa dr Tadeusz Partyka.

Odnawie uległa również infrastruktura Centrum – powstał budynek, mieszczący pracownie laboratoryjne, chłodnię niskotemperaturową i dział preparatyki krwi (2002–2004), oraz nowy obiekt na potrzeby krwiodaw-

Studenci i RCKiK organizują cykliczne wampiriady

stwa i krwiolecznictwa, odremontowano także zabytkową kamienicę (2006).

Pierwszym dyrektorem RCKiK, odpowiedzialnym za proces transformacji służby krwi we Wrocławiu, był specjalista transfuzjolog Ryszard Kozłowski, który m.in. czuwał nad remontem Centrum i wyposażeniem go w nowoczesny sprzęt. Za jego kadencji RCKiK uzyskało Certyfikat ISO 9001 w zakresie zarządzania jakością.

Dużo, dużo więcej krwi, ale nadal za mało...

Od czasów, gdy na tysiąc mieszkańców przypadało zaledwie 2,5 dawców, a za krew trzeba było płacić, sytuacja w krwiodawstwie oczywiście uległa wielkiej poprawie. Dziś liczba honorowych dawców jest ponad 20-krotnie wyższa. Świadomość, że krew jest darem życia, zaczęła bowiem wyraźnie wzrastać z chwilą, gdy w latach 50. ub. wieku przy dużych zakładach pracy zaczęły powstawać kluby honorowych dawców krwi.

Dziś działa w regionie ponad 30 klubów honorowych dawców krwi – najwięcej przy różnych przedsiębiorstwach, ale i szkołach wyższych czy duszpasterstwach akademickich.

”

Kiedyś można było pobrać od dawcy od 500 ml do 600 ml krwi. Teraz, zgodnie z normami światowymi, jest to 450 ml. Przeciętnie człowiek w swoim układzie krwionośnym ma ok. 5–6 l krwi.

“

W RCKiK mieszka wrocławski krasnal oczywiście o imieniu Honorek

Obecne potrzeby i braki w zapasach krwi łatwo odnaleźć na stronie internetowej RCKiK (rckik.wroclaw.pl). Sprawdzamy ten stan na ostatni dzień maja br. Okazuje się, że zasoby krwi RhD – (minus) dla grup A, B i O są na bardzo niskim poziomie i to jest w zasadzie norma. Dlatego dosłownie ostatnią deską ratunku jest tu honorowe krwiodawstwo. W RCKiK przyznają, że gdyby świadomość tego, że krew ratuje życie, przekładała się na liczbę potencjalnych jej dawców – z pozyskaniem tego najlepszego leku świata nie byłoby problemów... Ale i tak cieszą się, że szeregi tych, którzy bezinteresownie chcą podzielić się swoją krwią, się rozrastają.

LICZBA POBRANYCH DONACJI KRWI PEŁNEJ I JEJ SKŁADNIKÓW W 2021 R. W RCKiK WE WROCŁAWIU I W WAŁBRZYCHU*

Wrocław	Razem dawców: 38 720, w tym honorowi – 38 719, płatni – 1. Razem donacji: 84 710 (krew pełna 73 541; plazmafereza – 4740; trombaferaza – 6391; leukaferaza – 11; inne – 27). Liczba akcji: 383.
Wałbrzych	Razem dawców: 12 143, w tym honorowi – 12 143. Razem donacji: 27 545 (krew pełna – 27 335, plazmafereza – 103, trombaferaza – 107). Liczba akcji: 1269.

*szczegółowe dane za 2022 r. są jeszcze niedostępne, źródło: <https://krwiodawcy.org/>

Okolo 30% honorowych dawców to kobiety, które mogą oddawać krew maksymalnie cztery razy w roku (mężczyźni sześć razy), choć nie wynika to np. z faktu, że sła-

Mężczyźni mogą oddawać więcej krwi i częściej

ba płeć jest mniej empatyczna. Przeciwnie, wiele kobiet chciałoby pomóc, ale niejako z góry stoją na gorszej pozycji, z powodu choćby zbyt niskiego poziomu hemoglobiny, miesiączki, ciąży, połogu, karmienia piersią. A panowie – mają większą ilość krwi krążącej, więcej płytek krwi, lepsze żyły – potwierdzają lekarze.

Tym, w czym kobiety są w krwiodawstwie jednak lepsze, to to, że... nie mdleją na widok krwi, a mężczyznom to się zdarza – przyznają pracownicy stacji krwiodawstwa. Poza tym panie bardzo chętnie ustawiają się w kolejkach do oddawania krwi w czasie wyjazdowych akcji zbiórek w terenie czy choćby podczas popularnych na uczelniach wampiriad.

- Kobieta może oddać krew pełną cztery razy w roku, mężczyzna – sześć razy.
- Należy zachować min. 8 tygodni przerwy pomiędzy donacjami.
- Osocze – po spełnieniu szczególnych wymagań – można oddawać co tydzień; maks. 25 l w roku.
- Płytki krwi – 12 razy w roku, przerwy między zabiegami min. 4 tygodnie.
- Koncentrat krwinek czerwonych (KKCz) – co 8 tygodni (donacje metodą erytroaferezy).

„Oddajemy krew, bo ona może uratować komuś życie”

Piękni dwudziestoletni, no może trochę ponad dwudziestoletni... Kamila i Sławek studiuje i pracują, są parą w życiu i razem podejmują też ważne dla siebie decyzje. Jak ta o zostaniu honorowymi dawcami krwi. Regularnie oddają ją we Wrocławiu od dwóch lat.

– Robiłem to już wcześniej, przekonałem Kamilę, która miała pewne obawy przed zabiegiem, że naprawdę warto, żeby spróbowała – mówi Sławek. – Bo co do tego, że może ona komuś życie uratować, nie mamy wątpliwości, a i taka świadomość daje nam dużą satysfakcję.

Kamila i Sławek mają otwarte serca dla ludzi i zwierząt. Ich mali pupile (na zdjęciu suczka Mia) także byli kiedyś w potrzebie, zanim tych dwoje młodych ludzi podarowało im ciepły dom

Fot. M. Wieliczko

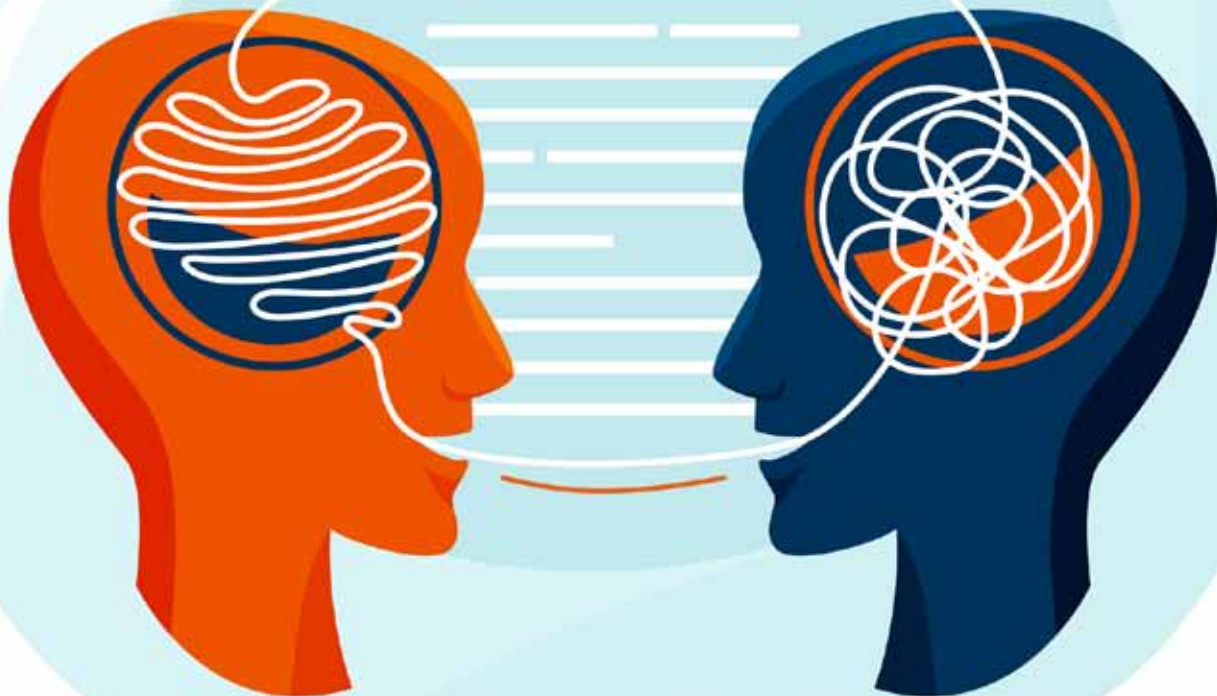
– Rzeczywiście, pojawiły się pewne obawy co do bolesności zabiegu oraz samopoczucia po nim – przyznaje Kamila. – Dziś takie nastawienie jest zupełnie inne, bardzo pozytywne, ponieważ cały proces nie jest nieprzyjemny i nie wiąże się z żadnymi obawami, ponieważ zabieg jest wykonywany przez wykwalifikowany personel – dodaje.

Jak wygląda ten dzień, w którym przychodzą do RCKiK? – Każdy zgłaszający się musi przejść weryfikację. Zaczynamy od rejestracji, później dostajemy do wypełnienia ankietę, w której są zawarte pytania dotyczące naszego stanu zdrowia i stylu życia. Następnie oddajemy próbkę krwi do badań i udajemy się na wizytę do lekarza, gdzie otrzymujemy informację, czy kwalifikujemy się do donacji. Jeśli wszystko przebiega prawidłowo, piętro wyżej zostaje od nas pobrana krew. Cały proces jest bardzo dobrze oznaczony numerkami – wskazuje, gdzie powinniśmy się udać. Poza tym mili pracownicy stacji chętnie odpowiadają na wszystkie pytania – opowiada Sławek.

– Gdy pierwszy raz oddawałam krew, bardzo zaskoczyło mnie to, jak krótko to trwa. To tylko 5-10 minut – przyznaje Kamila. Zaznacza też, że pełną krew mogą oddawać co osiem tygodni. – Dotychczas oddałam 3600 ml krwi, a Sławek – 6800 ml. Zapotrzebowanie na jego krew jest duże, ponieważ ma tę uniwersalną grupę O RhD- – wyjaśnia Kamila, notabene studentka pielęgniarstwa.

Oboje młodzi ludzie nie ukrywają, że miłym dla nich bonusem jako dawców jest to, że za oddaną krew mają prawo do dwóch wolnych od pracy dni. Do tego jeszcze najczęściej czekolada, a także zwrot kosztów dojazdu. Ale przecież nie te wszystkie dobra decydują o tym, że bez wahania wracają do RCKiK. Zgodnie twierdzą:

– Krew jest zasobem, którego nie da się wyprodukować, więc tak ważne jest uzupełnianie banków krwi, która ratuje ludzkie życie. Odpukuję w niemalowane, ale przecież my także możemy jej potrzebować. Poza tym dzięki donacjom możemy regularnie kontrolować nasz stan zdrowia, badając się za każdym razem przed oddaniem krwi. Uważam, że to mocne argumenty, którymi moglibyśmy próbować przekonać choćby naszych rówieśników, żeby podzielili się swoją krwią.

Źródło grafiki: www.istock.com

„Jeszcze trochę posłuchaj mnie, doktorze”

Ubiegłoroczne sympozjum o medycynie narracyjnej i komunikacji w sytuacjach granicznych i trudnych, zorganizowane w listopadzie 2022 r. przez Uniwersytet Wrocławski wraz z Dolnośląską Izbą Lekarską, było spotkaniem skupionym nad zmianą dominującego w opiece zdrowotnej sposobu komunikacji, w którym na pozycjach nadawcy niepodzielnie panuje lekarz.

W przeddzień konferencji spotkaliśmy się w księgarni „Tajne Komplet” we wrocławskich Sukiennicach, która udzieliła nam gościny. To tam piszący lekarze, Jarosław Paśnik i Jarosław Warnecki, dzielili się z nami własną twórczością literacką – swoimi wierszami, esejami i opowiadaniem.

Piszę „my”, bowiem byliśmy razem: lekarze i pacjenci. Nie zdarza się to zbyt często, o czym wszyscy dobrze wiemy, i o czym od ćwierćwiecza mówi wciąż słabo u nas znana medycyna narracyjna. I mówi coraz głośniejsze, tyle że nie w Polsce, o potrzebie spotkania, o polanie, na którą obie strony zaprasza matka chrzestna medycyny narracyjnej, literaturoznawczyni i internistka, prof.

Rita Charon z Columbia University w Nowym Jorku. Mówi o polanie, do której prowadzi wiele ścieżek, niektóre z nich są pełne niebezpieczeństw, bo w czasie ich pokonywania odradzają się w pamięci, i to po obu stronach, bolesne doświadczenia, opowieści o trudnym pacjencie i o bezdusznym lekarzu. Gęstwina leśna czy światło polany? Oto wybór, przed którym prędzej czy później stanie każdy lekarz i każda pielęgniarka. To wybór, którego ranga ujawnia się bodaj najpełniej, gdy sposób przekazania pacjentowi wiadomości, diametralnie zmieniających jego życie, ma fundamentalne znaczenie dla obu stron spotkania dokonującego się w obliczu sytuacji granicznej.

Pomieszczone w anonsowanej

Fot. z archiwum A.W.

□ PROF. DR. HAB. ALEKSANDER WOŹNY

Kierownik Zakładu Medioznawstwa, Instytut Dziennikarstwa i Komunikacji Społecznej, Uniwersytet Wrocławski, medioznawca i literaturoznawca.

książce teksty mają wiele cech wspólnych, pomimo że ich autorzy reprezentują odległe wobec siebie specjalności medycz-

ne i dyscypliny humanistyki. Wspólne na pewno jest przekonanie o szczególnym znaczeniu perspektywy pacjenta w ochronie zdrowia; przekonanie o potrzebie pełniejszej realizacji wyzwań, jakie praktyce klinicznej stawia medycyna narracyjna. To stanowisko potwierdziło się w czasie konferencji, a umocniło w naszych pokonferencyjnych korespondencjach, pomimo że znakomita większość przybyłych z różnych stron na uniwersytet jej uczestników wcześniej nawet nie słyszała o medycynie narracyjnej.

”

„Jeszcze trochę posłuchaj mnie, doktorze” – oto głębokie oczekiwanie pacjenta, najczęściej niesłyszane przez lekarza. Usłyszenie tej milczącej prośby okazuje się nie tylko najlepszą drogą do poznania choroby i pacjenta, ale otwiera także proces samopoznania lekarza.

“

Zrodzona z naszych spotkań i rozmów książka nie rości sobie prawa do miana „syntezy”. Nie jest też repetytorium z medycyny narracyjnej czy instruktażem, jak komunikować się w sytuacjach granicznych. Stanowi natomiast świadectwo dojrzenia w nas wszystkich, w naszej praktyce lekarskiej, w aktywności dydaktycznej czy w refleksji badawczej poczucia niedopełnienia jakiejś powinności. Chodzi tu zatem raczej o stawianie pytań umożliwiających otwarcie na odczuwane dość powszechnie dolegliwości, których często ani nie umiemy nazwać, ani nie chcemy ujawnić. W książce przewija się motyw pokory, a w medycynie narracyjnej mówi się o potrzebie pokory narracyjnej, która polega po prostu na umiejętności wsłuchiwania się w świadectwo-głos, jakim jest pacjent. Stanowi ona warunek dialogu z „drugą stroną”, a zabija go często dobitność

ujawniająca się w powtarzanej często przez lekarzy formule: „no przecież mówię głośno i wyraźnie, a nawet powtarzam dwa razy”. Taka postawa ogłusza pacjenta, zbija z pantałyku, wywołuje niepewność i całkowicie redukuje jego rolę do biernego słuchacza.

Moja wypowiedź na łamach gościnnego „Medium” powinna, być może, zaczynać się od słów, których nie zdążyłem powiedzieć uczestnikom naszej listopadowej konferencji. Od tych słów, jakie powinny być skierowane do lekarzy; do tych, którzy zgodzili się, aby powiedzieć nam, pacjentom to, czego na ogół w tym fachu się nie mówi. A przecież powiedzieli. Dziękując im za to, spróbuję wejść na chwilę w ich rolę i powiedzieć kilka słów z ich perspektywy czy może raczej w ich imieniu, choć przecież nie jestem lekarzem: to, o czym będę mówił, jest wam dobrze znane z własnych doświadczeń z pacjentami, ale, o czym się wielokrotnie przekonałem, często nie potraficie przekładać waszych przeżyć, waszych emocji na słowa. Te przeżycia kumulują się w was, ale być może wasi znajomi, wasze rodziny powtarzają wam: „już nie mów o swojej pracy, już mamy dosyć słuchania, o tym, co się dzisiaj wydarzyło w szpitalu. O tym, kto i dlaczego cierpi? Dlaczego znane środki medyczne nie są im w stanie pomóc? Skończ z tym masakrowaniem siebie i nas. Oderwij się, zapomnij”. A ty nie możesz zapomnieć, nie możesz się oderwać. Bo wiesz, że to, co chcesz powiedzieć, jest ważne. Być może stokroć ważniejsze od setek spraw, jakimi bombarduje cię codzienne życie.

Basia, moja szwagierka pracująca przez lata w ośrodku paliatywnym w Kanadzie, powtarzała, że w domu nie wolno jej mówić o śmierci, umieraniu i nieuleczalnych chorobach, na jakie cierpieli jej podopieczni. Uległa presji tych, którzy byli jej najbliżsi, swojej rodzinie, ale prze-

cież musiała gdzieś to z siebie wyrzucić, więc opowiadała przez telefon nam, mojej żonie i mnie, niekończące się historie jej pacjentów, historie tych, których żegnała niemal każdego dnia.

Nieopowiedziane historie lekarzy i pielęgniarek sprawujących opiekę nad chorymi czekają na opowiedzenie... i na wysłuchanie. Ale przecież i my, nie-lekarze, uczestnicy listopadowej konferencji, mamy w swoich biografiach „przypadki” komunikacyjnie graniczne czy trudne. Ale po kolei... Najpierw perspektywa lekarzy: dla większości z nich „przypadek” oznacza najczęściej skwantyfikowanie pacjenta, wypisanie symbolu jednostki chorobowej, którą lekarz określa zgodnie ze schematem kodów obowiązujących w International Classification of Diseases. W ten sposób pacjent staje się elementem odgórnej klasyfikacji i zostaje sprowadzony do poziomu jednostki chorobowej. A przecież można inaczej: bowiem przypadki to także, a może przede wszystkim, historie pacjentów, opowieści o chorobach dokumentowane w literaturze i sztuce lekarskiej. Są one zarazem dla samego lekarza świadectwem międzyludzkiego obcowania i samopoznania. Spisywanie opowieści pacjenta, tzw. karty alternatywnej, zaleca wszystkim, zwłaszcza najmłodszym lekarzom, Rita Charon, przypominając, że człowiek, który został im powierzony nie może być redukowany jedynie do tradycyjnej, liczącej już ponad sto lat i jakże ubogiej, karty choroby.

W czasie naszego wrocławskiego spotkania mówiliśmy o sprawach rudymenarnych, takich, obok których nie można przejść obojętnie. O tym, że człowiekowi, który cierpi, trzeba mówić: „cierpisz, bo to znaczy, że rozumiemy, że ktoś cierpi z bólu, że się tego nie ignoruje” – zapisywała swoją rozmowę z zakonnicą chorą na raka Elisabeth Kübler-Ross¹. Czyż nie jest podobnie ze wszystkimi

pacjentami? Z tymi, którzy czują nieodpartą potrzebę podzielnia się swoimi najbardziej bolesnymi przeżyciami? Napotykają jednak często wokół siebie ścianę milczenia, braku wysłuchania. Ich słowa, niewypowiedziane, zostają wtedy w nich, a ich cierpienie staje się jeszcze większe. Aby było inaczej, medycyna narracyjna proponuje lekarzom czytanie pełne skupienia, „close reading”, którego regułę od lat uczy się na uniwersytetach medycznych w Stanach Zjednoczonych. Twórcy medycyny narracyjnej zakładają bowiem, że uważne czytanie utworów literackich jest metodą, która uczy pogłębionej refleksji, umożliwia zatem także „czytanie pacjentów”. Podczas warsztatów, prowadzonych w wielu amerykańskich klinikach, szpitalach i uczelniach medycznych pod patronatem wydziału medycyny narracyjnej z Columbia University, uczy się także umiejętności słuchania i pisania. Ich uczestnicy doskonałą kompetencję polegającą na wsłuchiwanie się w każde słowo, na angażowaniu się w to, co mówi druga strona. Uczą się solidnie i zarazem solidarnie wykonywać „narracyjną robotę”, dając świadectwa swojego zaangażowania, okazując sobie we wzajemnym słuchaniu najwyższą uwagę i szacunek. W ten sposób tworzą się wspólnoty łączące lekarzy, pielęgniarki, sanitariuszy, rezydentów, recepcjonistów i pracowników socjalnych – wszyscy po raz pierwszy mogą słuchać się nawzajem bez obeszłaniającej hierarchii, która daje przyzwolenie, kto może mówić lub nakazuje milczenie.

Oto sytuacja opisywana przez Charon – historia ze szpitalnego korytarza, relacja przypadkowego spotkania dwóch kobiet. Jedna z nich mówi do drugiej: „To taka rozległa przestrzeń. Idę o zakład, że z łatwością można się tu zgubić, a ja zawsze muszę wiedzieć, dokąd idę”. Następnie pyta, jak trafić na radiologię. „Idź prosto – odpowiada druga kobieta – tym

korytarzem, potem skręć w lewo, na tym rogu, a następnie zjedź windą na B, stamtąd trafisz na radiologię”. To wymiana zaledwie dwóch replik, podsłuchana przez jednego ze studentów – uczestnika kursu „close reading” – ale przecież w tym krótkim dialogu, w wypowiedzi pierwszej z kobiet, która najprawdopodobniej rozpoczyna leczenie, czuje się napiętą do granic sytuację, w jakiej się znalazła. Czuje się jej drogę krzyżową, która właśnie się zaczyna, strach, w którym ujawnia się bezmiar otaczającej przestrzeni, trudność w opanowaniu szpitalnych korytarzy, poczucie zagrożenia – zachwianie, brak oparcia. Kobieta nie mówi tego wprost, ale uważny słuchacz bez trudu zrozumie znaczenie słów zagubionej w przestrzeni istoty. Ukazuje się ono w postaci zakamuflowanej, ale przecież takiej, która jest do odczytania. Oto jak wobec wołania kobiety ze szpitalnego korytarza, pacjentki debiutującej na onkologicznym scenie, ustawia się dialogowo Charon, gdy omawia w czasie zajęć warsztatowych jej historię: „Zastanawiam się, czy czujesz się zagubiona, bo nie wiesz przecież, jak się leczy raka? Co mogę zrobić, aby zmniejszyć twoje cierpienie?”.

”

Zrodzona z naszych spotkań i rozmów książka nie rości sobie prawa do miana „syntezy”. Nie jest też repetytorium z medycyny narracyjnej czy instruktażem, jak komunikować się w sytuacjach granicznych. Stanowi natomiast świadectwo dojrzewania w nas wszystkich, w naszej praktyce lekarskiej, w aktywności dydaktycznej czy w refleksji badawczej poczucia niedopełnienia jakiejś powinności.

“

Analizowana przez prof. Charon sytuacja przypominała mi się natychmiast, gdy na korytarzu

Dolnośląskiego Centrum Onkologii spotkaliśmy, razem z moją córką Agnieszką, panią Marię. Zamarłem, kiedy z kantorka portierni dobiegły nas jej słowa: „W czym mogę pomóc?”. Właśnie w ten sposób, pomyślałem, wita w gabinecie swoich pacjentów dr Charon. Te pierwsze słowa, wypowiedziane w obcej, onkologicznej przestrzeni, słowa dobiegające z portierni do pacjentek wywieślały, nie tylko na nas, niezwykle wrażenie. Były to słowa wypowiedziane ciepło, pomimo że wcześniej pani Maria kategorycznie domagała się od każdej wchodzącej osoby, żeby odkaziła ręce i – w wielu sytuacjach – żeby poprawiała maskę na twarzy, bo nie zakrywa nosa. Każda z zagubionych w nieznanym przestrzeni kobiet kieruje się na dźwięk jej głosu do małego kantorka, zza którego życzliwe spogląda pani Maria. I każda z kobiet jest wdzięczna, że ktoś się nią zainteresował, że ktoś pokieruje do odpowiednich drzwi i na właściwe piętro. Uwagi pani Marii są konkretne: jeśli konsylium to tu, a jeśli radioterapia czy mammografia to tam. Podawane są numery gabinetów, w których będą przyjmowane pacjentki, a także informacje, że można skorzystać z windy, która jest tam a tam. W głosie kobiet daje się słyszeć wdzięczność: ktoś pokierował mnie, zdają się mówić, nie jestem w tej rzeczywistości, tak innej od reszty świata, niezauważana, nie jestem już sama. Ktoś, kto reprezentuje ten świat zauważył mnie i wskazał drogę. A przecież najważniejsze w tej chwili to oswoić otaczającą przestrzeń lęku i zagrożenia. Na pytanie, kto ją uczył tego wszystkiego, pani Maria odpowiada, że nikt. Nikt jej nie szkolił. No to skąd pani to ma? – pytamy. To się wynosi z domu – słyszymy odpowiedź. Po czym opowiada, jak znalazła się na tym miejscu, jak złożyła tu podanie, i jak została przyjęta do pracy, bo – jak zaznacza – zaczynała swoją karierę na kolei jako dróżnik. W jej słowach czuje się dumę, że tu pracuje.

Na ileż sposobów można interpretować postać Pani Marii z portierni w Breast Unit z Dolnośląskiego Centrum Onkologii? A może nie trzeba interpretować tej historii? Może wystarczy umieścić obok siebie osobę: Rity Charon, koryfeusza światowej medycyny narracyjnej, i Pani Marii, przywracającej pacjentkom onkologii poczucie bezpieczeństwa ontologicznego w najtrudniejszych chwilach ich życia.

Na koniec krótko o rozważaniach zawartych w pokonferencyjnej książce, którą otwierają wypowiedzi lekarzy. Na początku jest apel zawarty w tytule tekstu prof. Jarosława Paśnika, trafnie oddający ważne przesłanie w medycynie narracyjnej: „Jeszcze trochę posłuchaj mnie, doktorze” – oto głębokie oczekiwanie pacjenta, najczęściej niesłyszane przez lekarza. Usłyszenie tej milczącej prośby okazuje się nie tylko najlepszą drogą do poznania choroby i pacjenta, ale otwiera także proces samopoznania lekarza.

Prof. Grzegorz Mazur i dr Katarzyna Kożuch-Sajdak w artykule o trudnym języku hematologa pokazują, jak w wyniku dokonania wielu dziedzin medycyny ukonstytuowała się współczesna hematologia, opisują wyzwania związane z jej wielojęzycznym nazewnictwem i zastanawiają się nad poprawą komunikacji hematologów z pacjentami.

Dr Krzysztof Szmyd opisuje dramatyczną historię odłączenia od respiratora Alfiego Evansa, brytyjskiego dziecka, i apeluje o zapewnienie we współczesnej medycynie więcej miejsca na rzetelną opiekę paliatywną, wzajemne zrozumienie i skuteczną komunikację.

Dr Jarosław Wanecki wsłuchuje się w głosy pacjenta i lekarza w dobie pandemii, ujawniając diametralnie odmienne oczekiwania i argumenty każdej ze stron, zwłaszcza w sytuacjach granicznych, oraz zastanawia się nad tym, jakich pytań lekarze boją się dziś najbardziej.

Dr Paweł Wróblewski proponuje zmiany w systemie ochrony zdrowia i w procesie kształcenia lekarzy, postulując przywrócenie zagubionego etosu lekarza, który jeszcze nie tak dawno opierał się na autentycznych więziach interpersonalnych, zarówno w relacjach z pacjentami, jak i w samym środowisku lekarskim.

Tekstem o prowadzonej przez siebie praktyce i doli kociej śmierci mgr Aleksandra Stasiorowska dowodzi, że zasady medycyny narracyjnej mogą obowiązywać nie tylko wobec pacjentów, ale także w świecie zwierzęcych istnień. Jej doświadczenie potwierdza, że umieraniu zwierząt towarzyszy nierzadko ból i cierpienie porównywalne z odchodzeniem ludzi.

Pomieszczony bezpośrednio po tych wypowiedziach artykuł mojego autorstwa pełni rolę mostu między doświadczeniami medyków a badaczami medycyny narracyjnej. Jest świadectwem braku zgody na ten rodzaj szkoleń z komunikacji z pacjentem, który sprowadza się często do technik psychoterapeutycznych. Mają one rzekomo zapewnić efektywną komunikację z osobą chorą i zarazem chronić lekarzy przed wypaleniem.

Artykuły dr. Michała Rydlewskiego, dr. Marcina Kafara i dr. Agnieszki Janiak zawierają rozważania nad sytuacją graniczną, jaką stanowi śmierć i żałoba po najbliższej osobie, a także stawiają pytanie o znaczenie bycia razem w obliczu traumy. Temat współwspierania rodzicielskiej traumy w czasie choroby onkologicznej podejmuje dr Małgorzata Kolankowska, a dr Dorota Dyksik kreśli obraz profilaktyki i leczenia chorób nowotworowych, badając reklamy nakłaniające kobiety do profilaktycznych badań diagnostycznych. Dr Aleksandra Michałowska-Kubś analizuje współczesne formy idei dobrej śmierci, natomiast

dr Weronika Madryas dzieli się własnymi doświadczeniami z warsztatów z arteterapii dla dzieci. Tom zamykają teksty mgr Karoliny Śmiłowskiej i mgr Magdaleny Kluby, w których pierwsza z autorek poddaje analizie formy komunikacji obowiązujące we Wspólnocie Anonimowych Alkoholików, a druga stawia pytanie o granice człowieczeństwa w obliczu sytuacji granicznych w himalaizmie.

Książka będzie wydana pod patronatem Dolnośląskiej Izby Lekarskiej

□ Aleksander Woźny

Przypisy:

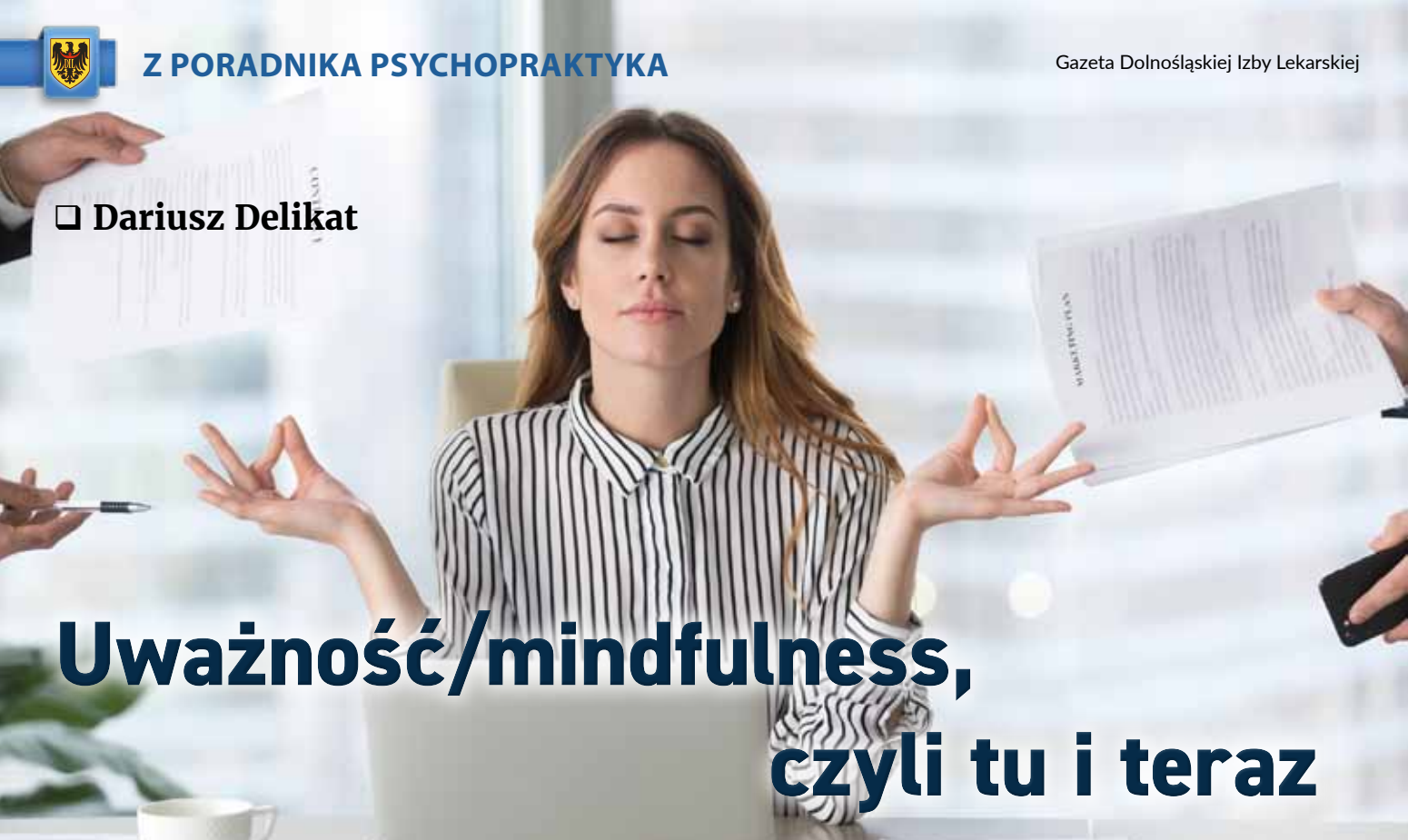
1. E. Kübler-Ros, *Rozmowy o śmierci i umieraniu*, przeł. I. Doleżał-Nowicka, Warszawa 1979, s. 73.

Fot. z archiwum redakcji „Medium”

Anonsowana książka ukaże się w październiku w Wydawnictwie Uniwersytetu Wrocławskiego, a jej okładkę będzie zdobił obraz wrocławskiego chirurga dr. Tadeusza Myczkowskiego, eksponowany od lat w siedzibie DIL. Jego tytuł to „Złożenie do grobu”.

Patrz także na s.44 – kurs medycyny narracyjnej

□ Dariusz Delikat

Uważność/mindfulness, czyli tu i teraz

Źródło grafiki: www.istockphoto.com

Rozmawiając ze swoimi pacjentami, którzy zmagają się z różnymi życiowymi problemami spowodowanymi oddziaływaniem stresu, często słyszę:

– Jak ten czas szybko leci, przed chwilą był poniedziałek, już jest piątek, albo dopiero co kwitły krokusy, a już spadają liście z drzew...

Żyję w ciągłym napięciu, nie mam czasu dla siebie, mam tyle na głowie....

Mówię wtedy:

– Czy możesz mi powiedzieć, jak wyglądał twój dzień dzisiaj, co robiłeś?

Gdy pada odpowiedź:

– Nic specjalnego, pobudka, łazienka, samochód, dyżurka, jestem na sesji.

Dopytuję:

– A możesz mi to dokładniej przedstawić?

– Pobudka, łazienka, kawa, stanie w korkach, praca, pacjenci, jestem tutaj.

– A jeszcze dokładniej?

– Dokładniej – nie wiem, o co ci chodzi? Po prostu szereg rutynowych czynności – dzień jak co dzień.

– Jaką piłeś kawę? Pamiętasz jaki miała zapach, jak wyglądały ziarna? A gdy stałeś w korkach – zwróciłeś uwagę na niebo, były na mi chmury? Jaki był zapach porannego powietrza....

Na zakończenie sesji podopieczny zazwyczaj otrzymuje zadanie do wykonania, tym razem była to prośba o zapisywanie i zapamiętywanie szczegółów związanych z codziennymi czynnościami.

Na kolejnym spotkaniu usłyszałem:

– Nie miałem przekonania, że to coś zmieni, ale zgodnie z zaleceniem zacząłem koncentrować się na tym, co robię, na swoim ciecie, na tym, co jem, co mnie otacza itp. Mam wrażenie, że dni stały się pełniejsze, nabrały kształtów, czas nie przelewa się jak woda pomiędzy palcami, jestem spokojniejszy.

To niewielka próbka tego, co robią psycholodzy w swoich gabinetach. Moje zalecenia dotyczyły uważności, która jest tematem artykułu. Przyniosły efekt, ale zazwyczaj nie jest tak łatwo. Do uważności jeszcze wrócimy, teraz przypomnijmy sobie kilka informacji dotyczących powodu wielu zaburzeń, czyli stresu. Pisałem już o nim nie raz.

Stres to ostry lub chroniczny wysoki poziom psychicznego pobudzenia i napięcia w organizmie, przekraczający możliwości uporańia się z nim. Stresująca jest każda sytuacja, którą postrzegamy jako poddawanie nas próbie, zagrożenie lub potrzebę nagłej zmiany.

□ Dariusz Delikat

lekarz laryngolog i psycholog, trener komunikacji i coach. Absolwent Wrocławskiej Akademii Medycznej oraz Uniwersytetu SWPS. Czynnie wykonuje pracę lekarza i psychologa. Autor wielu programów szkoleniowych oraz artykułów popularnonaukowych, dotyczących szeroko rozumianych umiejętności psychologicznych. Od kilku lat prowadzi szkolenia dla lekarzy Dolnośląskiej Izby Lekarskiej. Stały współpracownik „Medium”

Stresorodne są więc znane lekarzom warunki pracy: presja czasu, duża liczba pacjentów, odpowiedzialność, biurokracja, brak wsparcia, niemożność pogodzenia obowiązków zawodowych z obowiązkami wobec rodziny i przyjaciół, brak możliwości realizacji pozazawodowych zainteresowań. Wymienione stresory dotyczą nas bezpośrednio (to tzw. skala mikro), ale nie żyjemy w próżni albo buddyjskiej celi, docierają do nas i oddziałują na nas czynniki „skali makro” – przecież czujemy, jak świat wciąż pędzi przed siebie. Coraz szybciej zmienia się nasze

otoczenie, domy, samochody, urzędnicy usprawniające pracę, dostęp do informacji. Pojawiają się nowe oczekiwania, potrzeby, zagrożenia: zmiany klimatu, konflikty społeczne, migracje, epidemie. Nic dziwnego, że wielu z nas traci siły i zaczyna się gubić. Dlatego tak ważna staje się umiejętność redukcji napięcia związanego z oddziaływaniem stresu.

Jak można jej dokonać? Istnieje wiele technik i sposobów. To np. różne formy aktywności fizycznej (ćwiczenia gimnastyczne, sport, aktywny wypoczynek, praca fizyczna).

Techniki relaksacyjne, takie jak np. technika relaksacji Jakobsona, trening autogenny Schultza, techniki mentalne, czyli specjalne sposoby obniżania nieprzyjemnych emocji towarzyszących stresowi. Na przykład poprzez zmianę stosunku do zdarzenia wywołującego stres, poprzez obniżenie jego rangi i znaczenia dla naszego życia: „trudno, jak się nie uda, to spróbuję jeszcze raz”, „na tym świat się nie kończy”, próby wyobrażania sobie swojego zachowania w sytuacji wywołującej stres, czy otwarte przyznawanie się przed sobą (lub innymi) do własnego lęku, doznawanej przykrości.

Sposobem, który w ostatnich latach cieszy się szczególnym powodzeniem, jest uważność (*mindfulness*).

Czym jest uważność?

Zdaniem prof. Jona Kabat Zinna – pekursora badań na uważnością i twórcy pierwszego treningu redukcji stresu opartego na uważności (*Mindfulness Based Stress Reduction*), to: „Szczególny rodzaj uwagi: świadomej, skierowanej na obecną chwilę i nieosądzającej”. Techniki uważności są współczesną adaptacją buddyjskich medytacji, dotyczą umiejętności skupiania się na swoim ciele (pozycja ciała, poruszanie się), oddechu oraz wykonywanych czynnościach – zwłaszcza tych, które dotyczą typowych życiowych sytuacji, np. jedzenie posiłków.

Efektom treningu uważności jest wzrost zdolności koncentracji uwagi, kontroli i regulacji emocji, budowanie sprzyjającej odporności na stres poprzez przyjęcie szczególnej postawy wobec doświadczeń i przeżyć. Ta postawa oparta jest na otwartości, na doświadczenia oraz przeżycia i jednocześnie na ich akceptacji. Dzięki praktykowaniu uważności wzmacniamy także pozytywny obraz samego siebie.

Minfulness wykorzystywany jest w walce z zaburzeniami depresyjnymi, lękowymi, nerwicowymi, odżywiania, w leczeniu uzależnień, chronicznego bólu. Uważność możemy ćwiczyć indywidualnie z terapeutą, na specjalnych kursach lub samodzielnie w swoich domach czy podczas przerw w pracy.

Poniżej kilka prostych przykładów do samodzielnego codziennego stosowania.

Ćwiczenia oddechu – uważne oddychanie

Położ się na plecach lub usiądź na wygodnym krześle – ważne, aby była to dla ciebie pozycja komfortowa. Oczy mogą być zamknięte lub otwarte. Zaczynaj oddychać, powoli, nieco głębiej, wdech nosem, wydech ustami. Zastanów się, co czujesz? Szum powietrza, może jakiś zapach? Jak porusza się twoja klatka piersiowa, rozchylają nozdrza. Jakie emocje pojawiają się podczas oddychania? Czy czujesz jakieś przeszkody, ograniczenia?

Uważne jedzenie

Przed włożeniem pokarmu do ust zwróć uwagę na jego wygląd, kolor, kształt, fakturę, zapach... Jedz bez pośpiechu, rozgryzaj kęsy, poczuj smak, konsystencję. Następnie połknij. Czujesz jak przesuwają się powoli przez przełyk do żołądka? Jakie emocje odczuwasz, jedząc, jakie myśli przychodzą ci do głowy?

Uważne chodzenie

Znajdź zaciszne miejsce. Ugnij lekko kolana, wychyl się delikatnie do przodu, opuść ręce – zwisają luźno wzdłuż ciała, skoncentruj uwagę na stopach. Co czujesz? Podłoga jest miękka czy twarda, może sprężyste? Stoisz mocno, pewnie czy chwiejesz się? Na chwilę ugnij kolana. Zrób pierwszy krok, spójrz, jak noga odrywa się od podłoża, unosi się, wychyla do przodu i opada, cykl rozpocznij od drugiej nogi. Co czujesz – może coś boli, skrzypi, przeskakuje? Co zmienia się w twoim ciele, jak oddychasz, jakich doświadczasz emocji.

Podsumowanie

Praktyka uważności bez względu na to gdzie się odbywa – podczas sesji terapeutycznej, w grupie szkoleniowej, domu czy pracy, zawsze jest źródłem większej lub mniejszej korzystnej zmiany. Jedni zyskują większą odporność na stres, inni poprawę nastroju, jeszcze inni wsparcie w pokonywaniu nałogu lub przewlekłego bólu. Ale to nie wszystko – korzyści są większe, ponieważ uważność sprzyja rozwojowi empatii. A ta, jak wiemy, jest podstawą dobrych relacji z innymi. Dlatego nie pozostaje mi nic, tylko dobitnie, głośno, nieco niższym tonem, akcentując pierwszy wyraz, po głębokim nabraniu powietrza, zawołać: bądźmy uważni.

Piśmiennictwo:

1. Kabat-Zinn J., *Praktyka uważności dla początkujących*. Czarna Owca, 2014
2. Kabat-Zinn J., *Życie piękna katastrofa*, Czarna Owca, 2018
3. Kabat-Zinn J., *Gdziekolwiek jesteś, bądź*, IPSI Press, 2022

□ Jan Lisowski

JAS I MAŁGOSIA to tytułowi bohaterowie baśni braci Grimm. Rodzeństwo zostało wysłane do lasu po jagody. Dzieci, zwabione przez czarownicę, zamknięte w chatce z piernika, miały być następnie upieczone i zjedzone. Dzieci okazały się bardzo przebiegłe. Wpychają wiedźmę do rozpalonego pieca i wracają do domu.

JESZCZE O MAGII, CZYLI MALI CZARODZIEJE

Magia to fenomen znany w najdawniejszych kulturach. Kształtowała osobowy i społeczny obraz świata, była poprzedniczką religii, zakładała istnienie sił nadprzyrodzonych i uczyła ich wykorzystania. Zaklęcia, ceremonie i fetysze miały taką samą moc sprawczą jak konkretne działania. Pozwalały człowiekowi pierwotnemu tłumić lęk, panować nad przyrodą i wspierać własną i plemienia kondycję.

Etnografowie – owi podglądacze ewolucji – szukając jej relikwów, penetrowali zakątki świata ominięte przez cywilizację, jak amazońska dżungla czy lasy deszczowe Borneo. Zaskoczeniem było to, że emocjonalny i mentalny obraz świata Aborygenów można dostrzec jak „w pigułce” u każdego współczesnego dziecka.

Nieco psychologii

Między 2. a 3. r.ż. dziecko podejmuje walkę o autonomię. Zarysowuje granicę między sobą a innymi, by ostatecznie przekroczyć Rubikon w wieku 4-5 lat. Wówczas uczy się posługiwać zaimkami osobowymi (ja, ty), dzierżawczymi (mój, twój, nasz), odczytywać myśli i intencje innych osób (ang. *mind reading*), udawać, fantazjować

Fot. z archiwum J.L.

□ lek. Jan Lisowski

psychiatra, absolwent Wydziału Lekarskiego Akademii Medycznej w Krakowie. Z Wrocławiem związany przez niemal całe życie zawodowe. Były asystent we Klinice Psychiatrycznej i wieloletni ordynator Szpitala Psychiatrycznego we Wrocławiu.

i przekonywająco kłamać – umiejętności te bywają nieodstępne dla dzieci autystycznych.

Dziecięce myślenie ma charakter animistyczny (łac. *anima* – dusza). Wzorem naszych odległych przodków nie widzi wyraźnej różnicy między tym co ożywione a obiektami nieożywionymi – jest przekonane, że drzewa, kamienie czy pagórki to istoty, które jedynie na pewien czas zamilkły i znieruchomiały. Pieści ukochaną lalkę, bije drzwi, które je boleśnie przytrzasnęły, zwierza się swym zwierzęcym pupilom, wierząc, że rozumieją je doskonale, tylko tego otwarcie nie okazują. Możliwą bywa transformacja odwrotna – królewna zostaje zamieniona w żabę, rozbójnicy – w kamienie, zaś karoca z rumakami w dynię i myszy.

Możliwości dziecka są ograniczone, zaś problemy przytłaczające – ratunkiem bywa ucieczka w świat iluzji. Fantazjowanie daje poczucie bezpieczeństwa, uczestnictwa i sukcesu. Sprzymierzeńcami bywają dobre wróżki, opiekuńcze skrzaty czy zwierzęta o nadnaturalnych mocach, a częstymi rekwizytami czapki niewidki, kije samobije, czarodziejskie zwierciadła, siedmiomilowe buty – we wschodniej wersji latające dywany.

Bywa że dziecięce fantazjowania, pożyteczne rozwojowo, dotrwają do wieku dorosłego. Nazywane są wówczas mitomanią, polegającą na impulsywnej potrzebie kłamania (tzw. patologiczni kłamcy). Cecha ta (łac. *pseudologia phantastica*), zwłaszcza w połączeniu z talentem, może stworzyć pewną kulturową wartość, częściej jest osobistym problemem, bywa że czynnikiem kryminogennym.

Magiczny rodowód mają niektóre zabawy. Dzieci z zapałem gromadzą skrawki kolorowego papieru, szkiełka czy kamyki – w ich wyobraźni odgrywają one rolę amuletu, zaś wyliczanki, rymowanki, kalambury i słowne „przewracanki” przypominają zaklęcia.

Trochę historii

Baśnie to jeden z gatunków ludowej epiki. Posługują się fantazją, bohaterowie baśni swobodnie przekraczają granice między rzeczywistością a światem wyobraźni lub domeną roślin czy światem zwierząt, obrazują typowe cechy ludzkich charakterów. Mają długi rodowód – pojawiają się w egipskich papiirusach, u Ezopa czy Hezjoda, w Biblii, antycznych przekazach mędrców, ludowych klechdach.

Pisane pierwotnie dla dorosłych, zawładnęły bez reszty umysłami dzieci, bowiem to, co i jak dzieje się w baśniach, odpowiada dziecięcemu postrzeganiu świata. W czasach nowożytnych obserwujemy wysyp autorów, którzy rozwinęli ten gatunek, a ich dzieła stały się tak popularne, że zostały przetłumaczone na niemal wszystkie języki świata i zachwycają do dziś. Poczet klasyków otwiera Charles Perrault (1628–1703) – bogaty paryżanin, członek Akademii. To on wprowadził działość w świat Czerwonego Kapturka, Kota w butach czy Królewny Śnieżki. Wiek później zamożni niemieccy prawnicy, bracia Grimm, zachowując styl ludowej

KRÓLEWNA I KRASNOLUDKI – Zła królowa, zazdrosna o urodę pasierbicy, postanawia ją zgładzić. Próby ponawia wielokrotnie, jednak bezskutecznie. Z opresji ratują ją opiekuńcze krasnoludki i szczęśliwy traf. Zatrute jabłko wypada z ust, gdy dziewczynka już leżała w szklanej trumnie.

narracji, zachwycali dzieci bajkami o Jasiu i Małgosi, Kopciuszku czy Śpiącej Królewnie. Zbiór ich baśni został wpisany na Listę Dziedzictwa Kulturowego UNESCO. Współczesny im Duńczyk, Christian Andersen, podarował dzieciom m.in. opowieści ironiczne („Nowe szaty króla”) i melancholijne („Dziewczynka z zapalkami”).

Baśń jest tworem ponadczasowym, z różnych epok i kręgów kulturowych, lecz przez jednoznaczną etykę i klarowny porządek norm moralnych pozwala istotom ludzkim przejść przez piękny, ale trudny, etap życia, jakim jest dzieciństwo.

Baśń na manowcach, czyli Freud pod kołdrą

Teoria psychoanalizy stała się szokiem, ale też wyjaśnieniem, dla pruderyjnego mieszczaństwa Europy XIX i XX wieku. Zakładała ona, że dziecko rodzi się z określoną ilością energii libidalnej, zaś każda jaźń ma trójsferyczną strukturę – id, ego i superego, które w trakcie rozwoju przechodzą kolejno w analną, oralną i faliczną – edypalną, postać. Gdy baśnie doczekały się masowych wydań, Mistrz Freud i jego apostołowie złapali wiatr w żagle. Spojrzeli na dzieci oczami fanatyków szukających potwierdzenia swych koncepcji. I tak łakomstwo sterowane było fazą oralną, zaś przyglądanie się w czarodziejskim zwierciadle – narcyzmem. Bogata symbolika obejmowała zjawiska związane z seksualnością. I tak ciasne schodki i zamknięty pokój to reminiscencja niewinności, symbolicznie utraconej przez włożenie i przekroczenie klucza. Trzy krople krwi uronione na białe płótno były symbolem dojrzałości, podobnie jak kaleczenie stóp przez siostry Kopciuszka.

Dotknięcie lepkiej i wilgotnej żaby miało się kojarzyć z własnymi organami seksualnymi. Pantofe-

lek Kopciuszka budził waginalne skojarzenia, zaś złote jabłko to reminiscencja jabłka ofiarowanego Ewie. Do stało się też krasnoludkom – miłym, małym mężczyznom, zajmującym się wydobywaniem metali – zostali trwale zafiksowani w fazie predypalnej, choć ich uporczywe drążenie w ziemi bywa podejrzane.

Rewelacje wzbudziły sceptycyzm badaczy i żarty prześmiewców. Wówczas Freud, aczkolwiek niechętnie, przyhamował twórczość własną oraz twórczość swych wyznawców i orzekł, że psychoanaliza winna zatrzymać się przed drzwiami dziecięcej sypialni.

Za siedmioma górami

Zastrzeżenia, aczkolwiek innej natury, zgłaszało też wielu rodziców i pedagogów. Twierdzili, że w baśniach zawieszona jest normalna logika i przyczynowość, zaś dziecko uwiedzione baśniową fantastyką nie będzie radzić sobie z realnym światem. Prawda jest inna – to bajki sterują emocjonalnym i umysłowym rozwojem, budzą empatię i wrażliwość, piętnują niesprawiedliwość, krzywdę i kłamstwo, uczą nowych pojęć i wzbogacają słownictwo. Odchodzą cicho wraz z dzieciństwem. Przeciwnie, przedwczesna i wymuszona utrata baśniowego świata wypacza proces dojrzewania, zakłóca typowe dla wieku procesy egzystencjalne i tworzy potrzebę wyrównania straty. To poszukiwanie utraconego czasu wywołuje potrzebę grupowania się wokół samozwańczego guru, podwórkowych satanistów, podobnie sfrustrowanych buntowników czy rebeliantów, bądź ucieczkę w praktyki i środki psychodeliczne. Wszystko to obniża szansę na pełny i harmonijny rozwój osobowości i kształtowanie własnego życia.

Bajki źle znoszą beznamietną interpretację – metoda oka i szkiełka wyraźnie im nie służy. Blask swój odzyskują w poezji:

*Alicjo! Weź tę bajkę w dłoń
A potem złóż ją lekko
W twoich dziecięcych snów ustronie
I otocz ją opieką
Jak pielgrzym zwiędłe kwiaty chroni
Zerwane gdzieś daleko.*

Levis Carroll „Alicja w Krainie Czarów”

Piśmiennictwo

Baluch A., *Magia w literaturze i podkulturze dziecięcej*

Bettelheim B., *Cudowne i pożyteczne*, t. 1-2, PIW, Warszawa 1985.

Horney K., *Nowe drogi w psychoanalizie*, PWN, Warszawa 1998.

Waksmund R., *Gabinet wróżek*, Wrocław 1998.

Opisy rysunków wg Kamiński L., Ptaszyńska-Sadowska, *Leksykon postaci literackich*, Warszawa-Kraków 1994.

KOPCIUSZEK – Tytułowa bohaterka bajki Ch. Perraulta i braci Grimm – dziewczynka dobra i szlachetna jest gnębiona przez złą macochę i jej złośliwe córki. Dzięki dobrej wróżce trafia na królewski bal. Tam zakochuje się w niej król. Gdy o północy opuszcza bal, gubi pantofelek, dzięki czemu król odnajduje ją. Motyw ten często wykorzystywany jest m.in. w operze i balecie.

CZERWONY KAPTUREK – Bohaterka bajek klasyków gatunku – mała dziewczynka w drodze do chorej babci spotyka w lesie wilka. Chytry wilk dostaje się wcześniej do chatki babci. Pożera babcię i w przebraniu czeka na dziewczynkę, którą także zjada. Wilka zabija myśliwy, uwalniając z rozciętego wilczego brzucha obie ofiary.

Fot. z archiwum KJ-J.

IV Piknik Lekarski

W niedzielę 10 września 2023, ciesząc się ostatnimi ciepłymi dniami, dolnośląscy lekarze i lekarze dentyści bawili się na IV Pikniku Klubu Lekarza Dolnośląskiej Izby Lekarskiej. Impreza po raz kolejny odbyła się w Forcie Przygody, przy ulicy Redyckiej we Wrocławiu. Na uczestników dużych i małych czekały liczne atrakcje – ognisko, gra terenowa, strzelnice, dmuchańce, animacje dla dzieci. Był też smaczny poczęstunek, a zabawa była wspaniała!

□ K. J-J.

Od lewej; Olga Kamińska, Monika Węgrzyńska (uczennice Dolnośląskiej Szkoły Policealnej Medycznej we Wrocławiu), lek. dent. Anna Sumisławska, Joanna Bisiecka-Szymczak z córką (koordynator Wrocławskich Dni Promocji Zdrowia), Szymon Łacinik, Łukasz Rehliś, Karolina Zamłyńska – studenci UM, lek. dent. Alicja Orłowska

WROCŁAWSKIE DNI PROMOCJI ZDROWIA

To już po raz czternasty, 9 września br. na terenie Centrum Handlowego Magnolia Park odbyły się Wrocławskie Dni Promocji Zdrowia, impreza cykliczna, organizowana przez Wydział Zdrowia miasta Wrocławia. Tak długo, jak istnieje ta akcja Komisja Stomatologiczna Dolnośląskiej Rady Lekarskiej aktywnie w niej uczestniczy i tym razem było podobnie. To doniosłe wydarzenie otworzyli: wiceprezydent miasta Wrocławia Bartłomiej Ciążyński, dyrektor Wydziału Zdrowia Joanna Nyczak i dyrektor Centrum Handlowego Magnolia Park Joanna Sawoško-Duda, zachęcając do odwiedzenia wszystkich stanowisk, a było ich naprawdę sporo. Można tam było zbadać niektóre parametry zdrowia, dowiedzieć się rzeczy nowych i ciekawych o tym, jak zdrowo żyć oraz jak ważne są badania profilaktyczne. Przygotowanych również zostało wiele atrakcji sportowo-rekreacyjnych, w szczególności w tzw. strefie dzieci.

Tam też mieliśmy zlokalizowane własne stanowisko stomatologiczne wyposażone w liczne materiały edukacyjne oraz dwie umywalki, gdzie przeprowadzano zabiegi wybarwienia zębów, głównie u dzieci, specjalnym płynem uwidoczniającym miejsce przylegania płytki nazębnej, a służącym do oceny skuteczności mycia zębów. Następnie rodzic lub opiekun pod fachowym nadzorem sam czyścił zęby dziecku tak, aby zabieg był w pełni efektywny. Zatem każdy uczestnik zdobywał praktyczną wiedzę dotyczącą właściwej higieny jamy ustnej. Naszą ekipę stanowili zarówno lekarze stomatolodzy, jak i uczennice – higienistki stomatologiczne, a także przyszli lekarze stomatolodzy, czyli studenci trzeciego, czwartego i piątego roku UM. Było bardzo profesjonalnie, przyjaźnie i wesoło, co przełożyło się na duże zainteresowanie naszym stanowiskiem. Absolutną rekordzistką w przyciąganiu najmłodszych uczestników spotkania i ich zabawianiu była nasza koleżanka z Komisji Stomatologicznej Anna Sumisławska, która wraz ze swoim mę-

żem, artystą plastykiem, zawsze organizuje dzieciom tę najbardziej zabawową część spotkania. Do grupy osób z długim stażem uczestnictwa w Dniach Promocji Zdrowia należy wiceprzewodnicząca Komisji Stomatologicznej Małgorzata Nakraszewicz. Obydwie koleżanki realizują od lat programy profilaktyczne przygotowane przez Wydział Zdrowia. Ten z dłuższą tradycją to „Profilaktyka próchnicy zębów u dzieci w wieku przedszkolnym 3 i 5 lat we wrocławskich przedszkolach” i ten nieco młodszy, realizowany w szkołach, pod tytułem „Zapobieganie próchnicy zębów u uczniów wrocławskich szkół podstawowych”. Stąd kontakt z dziećmi i rodzicami panie mają doskonały, oparty na wieloletnim doświadczeniu. Wśród realizatorów programu była również koleżanka z Komisji Stomatologicznej Alicja Orłowska, która po raz pierwszy brała udział w takim spotkaniu i bardzo wysoko oceniła sposób przygotowania stanowiska, stałą opiekę ze strony organizatorów, dbałość o bieżące zaopatrzenie w wodę (jako że dzień był bardzo gorący), oraz czuwanie nad sprawnym przebiegiem akcji. Ta sprawna organizacja była zasługą pani Joanny Bisieckiej-Szymczak, koordynatora całej imprezy z ramienia Wydziału Zdrowia, kobiety niezwykle energicznej i sprawczej, za co należą się w jej wielkie słowa uznania.

Miło było również obserwować duże zaangażowanie studentów stomatologii i uczennic, przyszłych higienistek stomatologicznych. Praca w tak zgranym zespole dała wszystkim dużo satysfakcji, a i pacjenci dopisali (159 uczestników w tym 84 dzieci) zarówno duzi, jak i mali nie szczędzili naszemu zespołowi słów uznania. Należy podkreślić, że dzień był bardzo upalny, a oni wszyscy trwali na posterunku od godziny 10:00 do 18:00, za co wszystkim bardzo serdecznie dziękuję.

□ Alicja Marczyk-Felba
przewodnicząca Komisji
Stomatologicznej

Od lewej: dyrektor Centrum Handlowego Magnolia Park Joanna Sawoško-Duda, wiceprezydent miasta Wrocławia Bartłomiej Ciążyński, dyrektor Wydziału Zdrowia Joanna Nyczak i Alicja Marczyk-Felba, wiceprezes DRL

Od lewej: lek. dent. Anna Sumisławska i Łukasz Rehliś, student III roku oraz Szymon Łacinik, student V roku UM

Od lewej: Łukasz Rehliś, student III roku; Karolina Zamłyńska, studentka III roku UM; Michalina Wilczyńska, uczennica Dolnośląskiej Szkoły Policealnej Medycznej we Wrocławiu oraz Szymon Łacinik, student V roku Pomorskiego Uniwersytetu Medycznego

Nauka szczotkowania zębów na modelu, student Szymon Łacinik

Grzegorz Sumisławski, artysta plastyk

Od lewej: dr hab. Barbara Bruziewicz-Mikłaszewska, dr Małgorzata Surma i dr Irena Makower

Od lewej: dr Radość Gansiniec, dr Ewa Patkowska-Indyka, dr Alicja Marczyk-Felba, prof. Marek Mędraś i dr Anna Metzger-Mazurkiewicz

Spotkanie autorskie z dr Ireną Makower

W sobotę, 16 września br., w gabinecie Hanny i Ludwika Hirszfeldów Dolnośląskiej Izby Lekarskiej odbyło się niecodzienne spotkanie. Oto na zaproszenie wrocławskich stomatologów i psychologów przyjechała do Wrocławia dr Irena Makower, córka profesorostwa Noemi Wigdorowicz-Makowerowej i Henryka Makowera.

Pani Irena na stałe mieszka w Szwecji, jest psychologiem i psychoterapeutką. Pracuje w Instytucie Kognitywnej Terapii oraz Kształcenia Manowa. Jest autorką kilku książek z tej dziedziny. Powód wizyty w naszym mieście był jednak inny. Dr I. Makower wydała książkę, która jest połączeniem pamiętników jej rodziców. Przed laty mogliśmy przeczytać dwie publikacje prof. Henryka Makowera „Pamiętnik z getta warszawskiego – X. 1940 – I. 1943” oraz prof. Noemi Wigdorowicz-Makowerowej „Miłość w cieniu śmierci – wspomnienia z getta warszawskiego”. Dzisiaj połączona publikacja pod redakcją córki staje się bestsellerem na naszym rynku wydawniczym. I z całą pewnością na takie wyróżnienie zasługuje. Pierwsze polskie spotkanie autorskie odbyło się w Muzeum Historii Żydów Polskich i wzbudziło bardzo duże zainteresowanie. Dość powiedzieć, że publikacja, która ukazała się nakładem renomowanego krakowskiego wydawnictwa Austeria w 2022 roku, już oczekuje na wznowienie.

W spotkaniu, które poprowadziły dr hab. Barbara Bruziewicz-Mikłaszewska – uczennica prof. Makowerowej oraz dr Małgorzata Surma – filolożka i historyk medycyny, uczestniczyli historycy medycyny, uczniowie profesorostwa, a także rodzina i przyjaciele.

Najciekawsze w tego typu spotkaniach są wspomnienia świadków historii, osób, które znały autorów obu książek. Prof. Marek Mędraś wspominał spotkania z prof. Noemi, która życzyła sobie, aby pomimo ogromnej różnicy wieku zwracał się do niej po imieniu. Z wielokrotnych rozmów najbardziej pamięta tę, podczas której zapytała go o okoliczności śmierci prof. Hirszfelda. Kiedy stwierdził, że nie wie nic poza oficjalnymi wiadomościami, powiedziała mu: W 1954 roku po śmierci Stalina Hirszfeld został wezwany do Urzędu Bezpieczeństwa. Przesłuchujący go oficer zapytał uczynnego, czy ma świadomość, że stworzył ideologię, na której oparł się Hitler. Te pana rasy... Kiedy Ludwik przyszedł do nas i opowiedział o wszystkim, płakał. Potem obserwowaliśmy, jak gaśnie... Tu warto postawić pytanie, czy nie był to zwi-

stun procesu polskich lekarzy na wzór tego, który odbył się w latach 1952-1953 w Związku Sowieckim? W ocenie prof. M. Mędrasza powinien być to przyczynek do dalszych badań, choćby z wykorzystaniem archiwum wrocławskiego Instytutu Pamięci Narodowej.

Bardzo osobiste wspomnienie przedstawiła dr Ewa Patkowska-Indyka, której, podczas egzaminu, prof. N. Makowerowa obiecała pracę. Niestety wtedy brakowało etatów. Pani Ewa wyjechała wreszcie na prowincję i jakie było zdziwienie młodej dentystki, kiedy po trzech miesiącach do odległego, małego Parczewa, przyszedł list z zaproszeniem do pracy we Wrocławiu. Pani profesor była zawsze słowna, bardzo wymagająca, ale życzliwa i sprawiedliwa, konkludowała dr Patkowska.

Spotkanie w gabinecie Hanny i Ludwika Hirszfeldów zawsze wprowadza uczestników w szczególny nastrój, tak było i tym razem! Miejmy nadzieję, że zapoczątkowało ono cykl spotkań historyczno-medycznych.

Pod koniec spotkania przywołano słowa prof. Noemi Wigdorowicz-Makowerowej i Henryka Makowera, które w obliczu agresji Rosji na Ukrainę i wielu konfliktów zbrojnych, które się toczą na całym świecie, nabierają szczególnego znaczenia:

Ulica Wolność, a raczej jej połowa przedzielona murem, prowadzi na cmentarz żydowski. Jedyna wolność, jaką jeszcze mają Żydzi w getcie, to wolność śmierci. Zresztą dla Niemców nawet sama nazwa tej ulicy jest zbyt rewolucyjna, zmienili więc ją na Zegarmistrzowską – Uhrmacherstrasse.

Henryk Makower

Chciałabym przeżyć tę wojnę i mieć jeszcze dzieci z moim kochanym Mańkiem. Dzieci, które nigdy nie widziały pożogi, mordów i zezwierzęcenia ludzkiej natury, dzieci, które tego nie zobaczą, które będą żyły w szczęśliwym kraju bez wojen i antagonizmów rasowych. Piszę to, co czuję, ale wiem, że to niemożliwe. Po pierwsze dlatego, że mało prawdopodobne jest nasze przetrwanie, a po drugie czyż jest na świecie kraj, w którym nie będzie już w przyszłości wojny? Wojna tak się sprzegła z historią ludzkości, że chyba zniknie z powierzchni ziemi razem z życiem tej ludzkości

Noemi Makower

□ Dariusz Lewera

Fot. z archiwum „Medium”

Od lewej: dr Dorota Radziszewska, dr hab. Barbara Bruziewicz-Mikłaszewska, dr n. med. Paweł Wróblewski z małżonką oraz trzymająca flagę DIL dr Krystyna Michalak

Reprezentacja DIL w Gross-Rosen

Każdego roku wrzesień w naszym kraju obfituje w liczne uroczystości upamiętniające wybuch II wojny światowej. Podobnie było i tym razem. 3 września br. w Rogoźnicy koło Strzegomia odbyła się uroczystość upamiętniająca 84. rocznicę wybuchu II wojny światowej oraz ofiar niemieckiego nazistowskiego Obozu Koncentracyjnego w Gross Rosen.

W uroczystościach – jak co roku – brała udział oraz złożyła wieniec delegacja DIL w składzie: prezes – Paweł Wróblewski z żoną; szefowa Ośrodka Pamięci i Dokumentacji Historycznej DIL – dr hab. n. med. Barbara Bruziewicz-Mikłaszewska; przewodnicząca Koła Terenowego DIL w Świdnicy – dr Krystyna Michalak oraz Dorota Radziszewska – wiceprezes DIL ds. Delegatury Wałbrzyskiej.

Uczestnicy spotkania oraz dziennikarze zgromadzili się przy tablicy ufundowanej przez DIL i Uniwersytet Medyczny we Wrocławiu. Kamienna tablica poświęcona jest pamięci medyków ratujących życie więźniów w rewirach medycznych na terenie obozu.

Inicjatorką umieszczenia tej tablicy na terenie obozu oraz współpracy Muzeum Gross Rosen z naszą Izbą i Uniwersytetem Medycznym we Wrocławiu jest dr n. med. Ewa Kilar, o czym wspomniała w swoim wystąpieniu Pani Senator Dorota Czudowska, dziękując lekarzom naszej Izby za inicjatywę i pamięć.

□ Krystyna Michalak

Powstaje film o Alzheimerze

Alois Alzheimer ostatnie trzy lata swego życia spędził we Wrocławiu. Ośrodek Dokumentacji i Pamięci Historycznej zainspirował naszych filmowców do nakręcenia filmu biograficznego. Na zdjęciu ekipa kręci ujęcie w Monachium przed Kliniką Psychiatrii, w której Alzheimer spędził najpłodniejsze lata swego życia. Tutaj też opisał pierwszy przypadek zespołu otępiennego, dzięki któremu przeszedł do historii medycyny.

Warto wspomnieć, że ostatni film „Ocalić chorych” poświęcony szpitalom wrocławskim w czasie powodzi jest na ukończeniu i będzie można go niebawem oglądać na stronie naszej gazety.

□ Krzysztof Wronecki

Fot. z archiwum KIW

Kongres Kultury i Historii w Opolu

W dniach 8–10 września 2023 r. odbył się w Opolu Kongres Kultury i Historii Lekarskiej. Głównym organizatorem spotkania był Ośrodek Kultury i Dziedzictwa Historycznego Naczelnej Izby Lekarskiej, a gospodarzem Opolska Izba Lekarska. Po południu 8 września w siedzibie Miejskiej Biblioteki Publicznej uczestników tego wyjątkowego wydarzenia powitał dr Jarosław Wanecki, kierownik Ośrodka Kultury i Dziedzictwa Historycznego NIL. Spotkanie uświetniły, czytając swoje utwory, dwie piszące lekarki – opolanki Agnieszka Kania i Jolanta Matlachowska-Pala. Panie przedstawił i opowiedział o ich twórczości prezes Unii Polskich Pisarzy Lekarzy prof. Waldemar Hładki. Wręczono także legitymacje członkowskie Unii Pisarzy nowo przyjętym lekarzom (m.in. pani Ewie Gluzie z DIL). Tego samego dnia odbyły się jeszcze warsztaty literackie i „tekstowisko” (podczas których wysoko oceniono zaprezentowane teksty pani Ewy Gluzy). W kuluarach można było obejrzeć wystawę fotografii dr Jolanty Smerkowskiej-Mokrzyckiej, prezes Opolskiej Izby Lekarskiej i ceramikę dr. Stanisława Mysiaka, członka Śląskiej Izby Lekarskiej. Wieczorem bawił zebranych literacki kabaret „Bąk” z Łódzkiej Izby Lekarskiej.

Sobotni dzień (9 września) był również wypełniony ciekawymi zdarzeniami. Przed południem miłośnicy historii medycyny i samorządu lekarskiego spotkali się w hotelu „Szara Willa” na konferencji pt. „Medyczne spotkania z historią”. Inni mogli w tym czasie zwiedzić Muzeum Polskiej Piosenki. Interesujące były występy chórów lekarskich działających w poszczególnych izbach. W wieczornym koncercie w Teatrze im. Jana Kochanowskiego z połączonymi chórami (240 osób) Izb Lekarskich: Opolskiej, Szczecińskiej i Olsztyńskiej, wystąpił Stanisław Soyka. Koncert zaszczylił swoją obecnością także profesor Jerzy Woy-Wojciechowski.

Opolski kongres, który przeszedł już do historii, był największą – jak do tej pory – imprezą zorganizowaną przez samorządy lekarskie w ciągu ponad 30 lat jego istnienia.

□ Z.M. i E.G.

Prof. Jerzy Woy-Wojciechowski z dr. Jarosławem Waneckim na tle chóru Remedium OIL w Szczecinie

Prof. Waldemar Hładki wręczył legitymację Unii Polskich Pisarzy Lekarzy dr Ewie Gluzie.

Śpiewał Stanisław Soyka z połączonymi chórmi: OIL Olsztyn Medici pro Musica, OIL Opole Medicanto i OIL Szczecin Remedium

Kaskady Mumlavy

W piątek 15 września br. o godz. 18.30 w Galerii Patio CDT Medicus w Lubinie odbył się wernisaż fotografii artystycznej dr. Marka Rawskiego pt. „Kaskady Mumlavy”. Autora nie trzeba przedstawiać specjalnie środowisku lekarzy dolnośląskich. Jest nie tylko znakomitym chirurgiem dziecięcym, ale także uznanym fotografikiem. Fotografuje najchętniej naturę, a najczęściej naturę gór. Mieszkał przez pewien czas we Wrocławiu, ale ostatecznie wybrał góry. Kaskady Mumlavy ma za miedzą, a ściślej po czeskiej stronie Karkonoszy. Rzeka Mumlava przepływa przez Harrachov. Płynie na południe i autor fotografii to wykorzystał. Słońce daje z tej strony Karkonoszy nieograniczone możliwości osobie fotografującej.

Jeśli połączy się te promienie z wartko płynącą wodą z gór, kamienia, mchami, kaskadami, jeśli wykorzysta się wspomniany efekt światła wiosną, latem, jesienią i zimą, jeśli ma się pasję, to mamy przepis na zachwycające ujęcia natury, czyli wystawę fotografii artystycznej Marka Rawskiego pt. „Kaskady Mumlavy”.

Autor prac osiągnął taki poziom warsztatu fotograficznego, że może pozwolić sobie na zabawę z Photoshopem. Za jego pomocą przekształca fotografie (przezroczą) w „foto-grafiki”. Pierwsze tego typu prace prezentowane były między innymi w sali wykładowej Dolnośląskiej Izby Lekarskiej. Ciągłe eksperymentuje i szuka nowych środków wyrazu, idzie krok dalej i przekształca już swoje fotografie do postaci „impresjonistycznych grafik”. Powstało takich prac już ponad 200.

Marek Rawski jest członkiem Foto Klubu RP, uzyskał

Od lewej: autor projektu Sztuka w CDT Medicus dr Artur Kwaśniewski, autor prac dr Marek Rawski, kurator wystawy Nina Stępień

także certyfikat Międzynarodowej Federacji Artystów Fotografików – AFIAP. Ma na swoim koncie liczne nagrody, wystawy indywidualne, udział w wystawach zbiorowych, konkursach krajowych i międzynarodowych.

Miejsce wystawy: Centrum Diagnostyczno-Terapeutyczne MEDICUS, ul. Leśna 8, 59-300 Lubin

Autor projektu Sztuka w CDT Medicus: dr n. med. Artur Kwaśniewski

Kurator wystawy: Nina Stępień

Projekt graficzny katalogu: Jacek Rychlewski

Wystawa czynna do grudnia 2023 roku

15.10.2023 o godz. 19.00 w restauracji Golden Records Club przy ulicy Kazimierza Wielkiego 43 we Wrocławiu odbędzie się wieczór poetycko-muzyczny promujący tomik poezji „Motyle”. Spotkanie poprowadzi Zbigniew Zebar z wydawnictwa Liberum Verbum. Na zdjęciu Wiktoria i Maciej Kałamarscy.

„Motyle” Wiktorii Kałamarskiej

„Motyle” to, kolejny po „Wciele- niach”, drugi już tomik wierszy Wiktorii Kałamarskiej, który ukazał

się w kwietniu 2023 r nakładem wro- cławskiego wydawnictwa Liberum Verbum. Autorka, z zawodu lekarz

– specjalista medycyny rodzinnej, w ostatnich latach znana jest z two- rzenia i wykonywania wraz z mężem

Maciejem utworów w nurcie piosenki poetyckiej.

Redaktor Alicja Lipniarska-Kobel o tomiku wierszy napisała: – Zgromadzone w tomiku utwory roztrzępotały się na stronach jak wielobarwne owady i kuszą różnorodnością tematów. Podmiot liryczny zadaje sobie odwieczne pytania o cel życiowego pędu (bo to cel materii: życie to bieg), o sens przemijania (kto z nas zostanie?). „Motyle” to tomik dużo już dojrzałszej poetki. W swoich utworach chowa się ona w głąb siebie, ujawniając niezwykłą wrażliwość (przed światem skryć się w „ja”). W czym upatruje ratunku? Tylko w miłości (Chcę już ciebie mieć / w zasięgu mych rąk), (bo jesteś i trzymasz mnie / więzami miłości). Podmiot liryczny wyrwa się na zew przyrody, chce być ptakiem, motylem, pyłem. Jego dusza jednoczy się z lasem (Sca-

liłiśmy powietrza / wypełniające nasze płuca). Dochodzą do głosu też motywy buntu i negacji (Niech cień na mnie spadnie / lepiej się poczuję). To jakby druga, ciemniejsza twarz podmiotu lirycznego: co ze mną się stało / zatrut mnie jakiś / jad trupi. Jest to również widoczne w innym wierszu: łyżę łykam / krople krwi / z serca i ust / pustka / zamknęłam na klucz / wyrzuciłam go / nie wydostanę się. Podmiot liryczny przezwycięża jednak te mroczne nastroje (będzie wiosna / wiem). Lekarstwem zawsze jest ukochany: Muzyka brzmi prawdziwie / Gdy jesteś. Inne środki ratunku dla podmiotu lirycznego to oczywiście natura, ale także muzyka (Ptaki i kolory wokół mojej głowy. / Muzyka brzmi prawdziwie).

□ W.K.

Absolwenci Akademii Medycznej – rocznik 1968

Platynowa rocznica

W piękny wrześniowy weekend spotkali się we Wrocławiu absolwenci Akademii Medycznej z rocznika 1968. Mija akurat 55 lat od zakończenia studiów. Spotkanie rozpoczęliśmy od spaceru po Ostrowie Tumskim, gdzie w towarzystwie przewodnika przypominaliśmy, a niekiedy poznawaliśmy na nowo, historię tego urokliwego miejsca. Kulminacyjnym momentem było pojawienie się błogosławionego Czesława patrona miasta, który opowiedział o najbardziej dramatycznych momentach naszego grodu w czasie oblężenia przez Tatarów w roku 1241. Dzień zakończyła prawdziwie lukullusowa uczta w znajdującej się przy Moście Tumskim restauracji Rajske Ogrody. Następnego dnia byliśmy gośćmi Dolnośląskiej Izby Lekarskiej. Dzień

rozpoczęliśmy od studenckiego śniadania, następnie powitali nas szefowie Izby: prezes Paweł Wróblewski i wiceprezes Bożena Kaniak. Potem wysłuchaliśmy interesującego wykładu naszego kolegi z roku prof. Wojciecha Witkiewicza, który przypominał nam sylwetki naszych mistrzów. Wielu z nas przywołało własne wspomnienia związane z tymi osobami. Wspomnieliśmy też naszych zmarłych kolegów, z których już 83 osoby odeszły na wieczną wartę. W kolejnej części wykładu prof. Witkiewicz mówił „Jak żyć długo i szczęśliwie”. Na zakończenie podał 10 przykazań zdrowego trybu życia. Najbardziej przypadło nam do gustu ostatnie, dziesiąte, przykazanie, które zalecało wypijanie dwóch filiżanek kawy dziennie. Następnie kol. Krysia

Czernik zrobiła przegląd zdjęć z poprzednich spotkań. Kolejnym punktem programu była przejażdżka po Wrocławiu zabytkowym tramwajem, w czasie której przypominaliśmy sobie miasto naszej młodości. Wicczorem spotkaliśmy się w izbowej restauracji „Golden Record Club”, gdzie przy pysznym jedzeniu i lampce wina odżywały wspomnienia i rodziły się nowe plany. Postanowiliśmy spotkać się za rok, a kolega Bogusław Kudyba zaproponował jako miejsce spotkania – Brzeg, siedzibę Piastów legnicko-brzeskich ze wspaniałym zamkiem. A więc do zobaczenia!

□ Krzysztof Wronecki

PS Pani Małgorzacie Krupie-Mączce z DIL-u dziękujemy za wszechstronną pomoc przy organizacji spotkania.

Spacerownik

ANEKS 3

PO WROCŁAWSKICH CMENTARZACH

Spacerownik dostępny:

- » w nr 11/2016 „Medium”, s. 21-29;
- » ANEKS NR 1 w nr 11/2018 „Medium”, s. 50-51.
- » ANEKS NR 2 w nr 11/2020 „Medium”, s. 55-59.

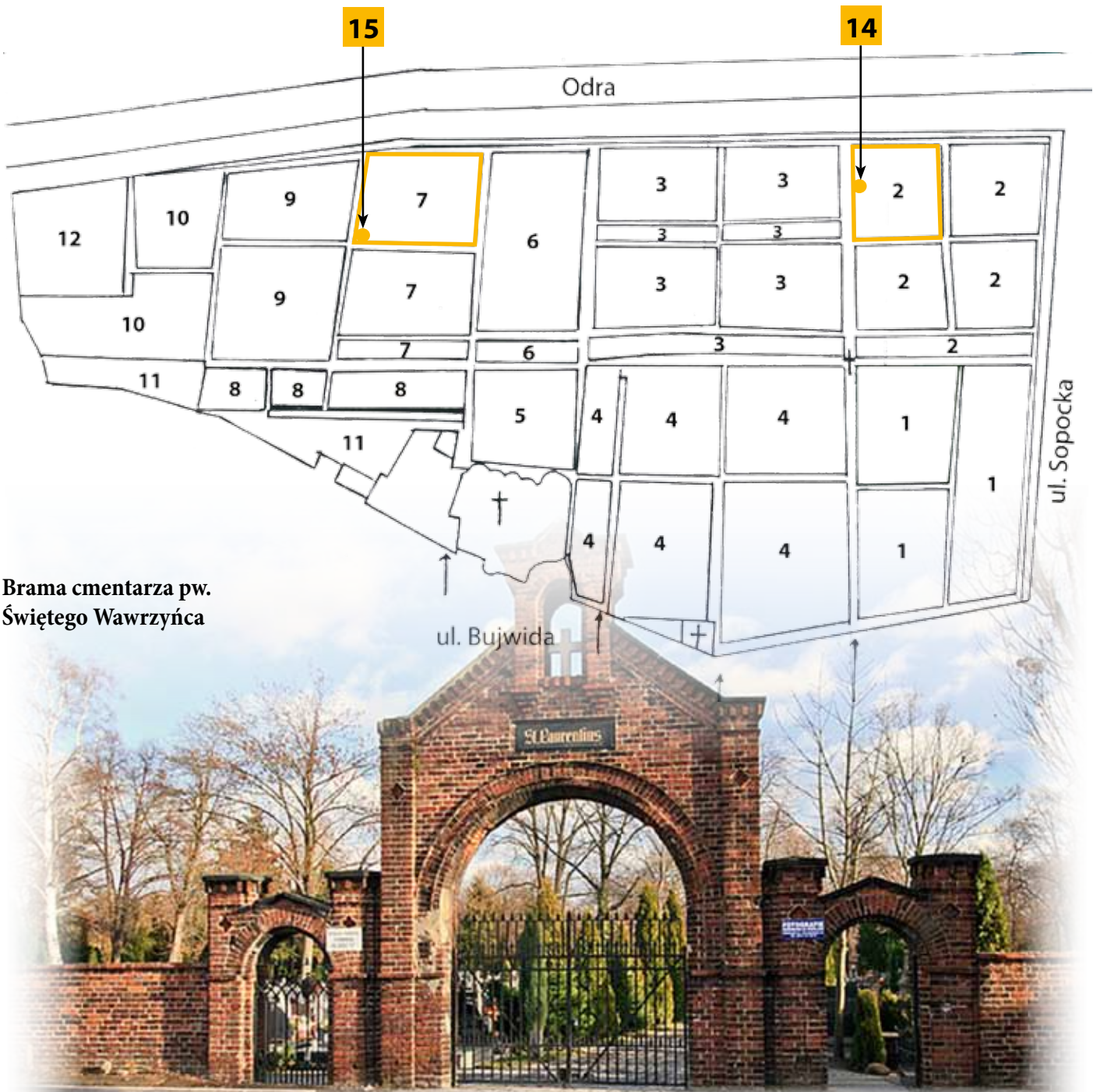
Zbliża się Dzień Zaduszny. Odwiedzając wrocławskie cmentarze, zatrzymajmy się na moment przy grobie nauczyciela akademickiego. Rocznik XX stomatologii (1964-1970) zmierzył się z odtworzeniem składu osobowego nauczycieli akademickich katedr stomatologicznych od czasów powojennego Wrocławia (1945-2023). Liczne „białe plamy” dotyczące miejsca Ich pochówków to miara upływu czasu. Chcemy, by o naszych nauczycielach „ślad pozostał, a pamięć przetrwała”.

*dr n. med. Marta Pilak
emerytowany nauczyciel akademicki,
Komisja Etyki DRL*

*Pozostaną
w naszej pamięci!*

Cmentarz parafialny pw. Świętego Wawrzyńca, ul. Bujwida 51, Wrocław				
LP.	IMIĘ I NAZWISKO	POLE	RZĄD	NR GROBU
14	 DR ALICJA BADUROWA adiunkt Katedry i Kliniki Chirurgii Szcękowo -Twarzowej AM we Wrocławiu zm. 04.01.2023 r.	2	aleja główna	13
15	 PROF. DR HAB. WŁODZIMIERZ WIĘCKIEWICZ kierownik Katedry i Zakładu Protetyki Stomatologicznej UM we Wrocławiu zm. 11.08.2023 r.	7	aleja boczna	149 a

Cmentarz komunalny, Oddział Grabiszyn, ul. Grabiszyńska 333, Wrocław

LP.	IMIĘ I NAZWISKO	POLE	RZĄD	NR GROBU
13	 DR ANNA MICHALSKA-MOTAS adiunkt Katedry i Zakładu Chirurgii Stomatologicznej AM we Wrocławiu zm. 14.03.2023 r.	18	1	779

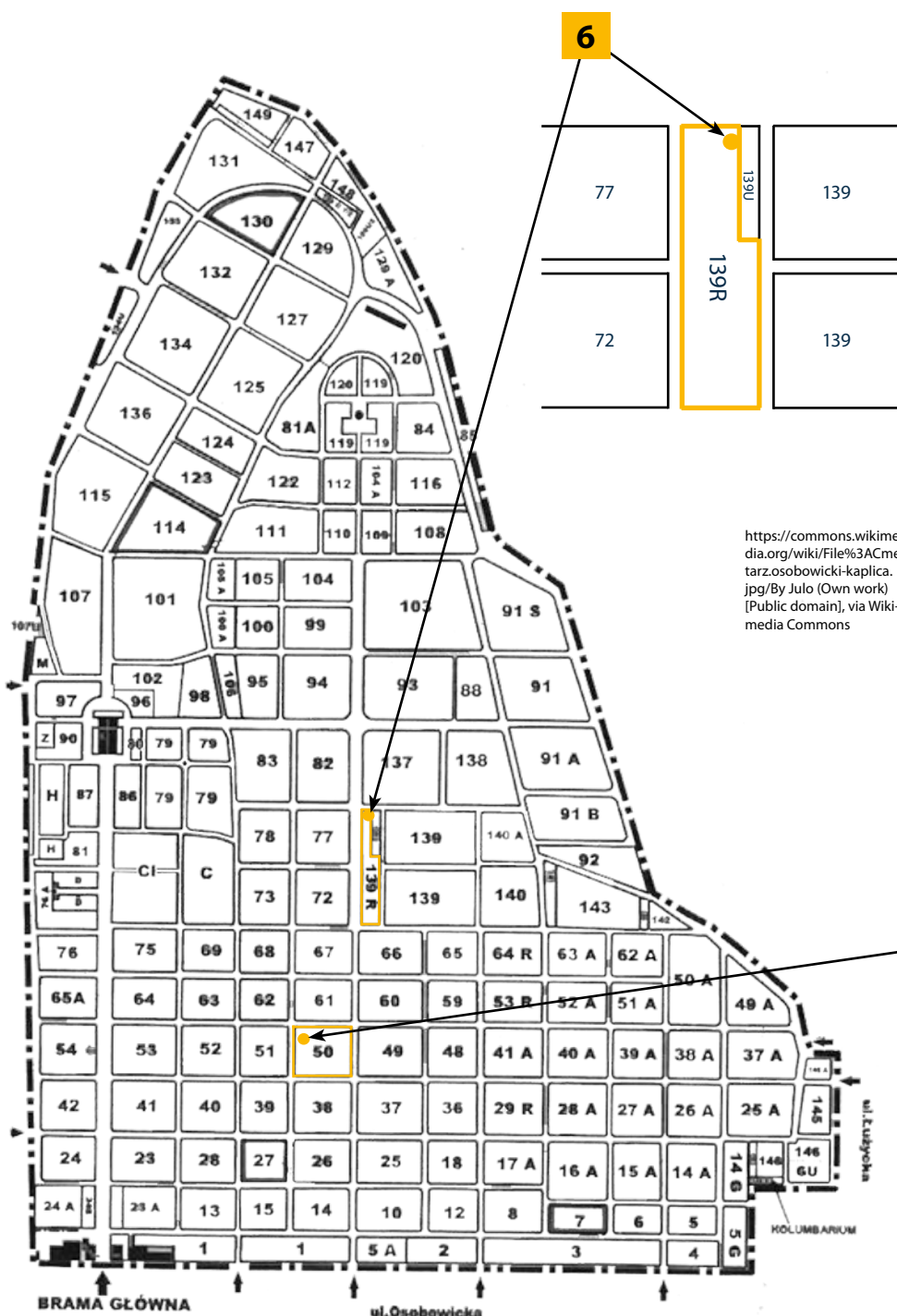
<https://commons.wikimedia.org/wiki/File:GrabiszynekCmentarzKaplica.jpg#/media/File:GrabiszynekCmentarzKaplica.jpg>
<https://commons.wikimedia.org/wiki/File:3ACmentarzGrabiszynski-zima.JPG>
By Julo (Own work) [Public domain], via Wikimedia Commons

Kaplica cmentarna

Cmentarz zimą

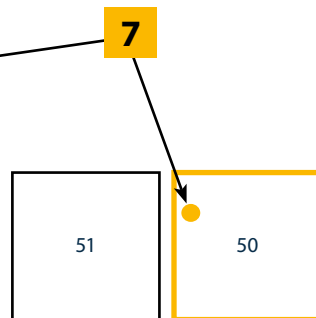
LP.	IMIĘ I NAZWISKO	POLE	RZĄD	NR GROBU
6	DR MIROSŁAWA SZYMAŃSKA adiunkt Katedry i Zakładu Ortodoncji AM we Wrocławiu zm. 11.01.2022 r.	139R	3 rząd od pola 72-77	128
7	DR HALINA PAWIŁOWSKA adiunkt Katedry i Zakładu Stomatologii Zachowawczej i Dziecięcej AM we Wrocławiu zm. 20.02.2023 r.	50	4 od pola 51	34

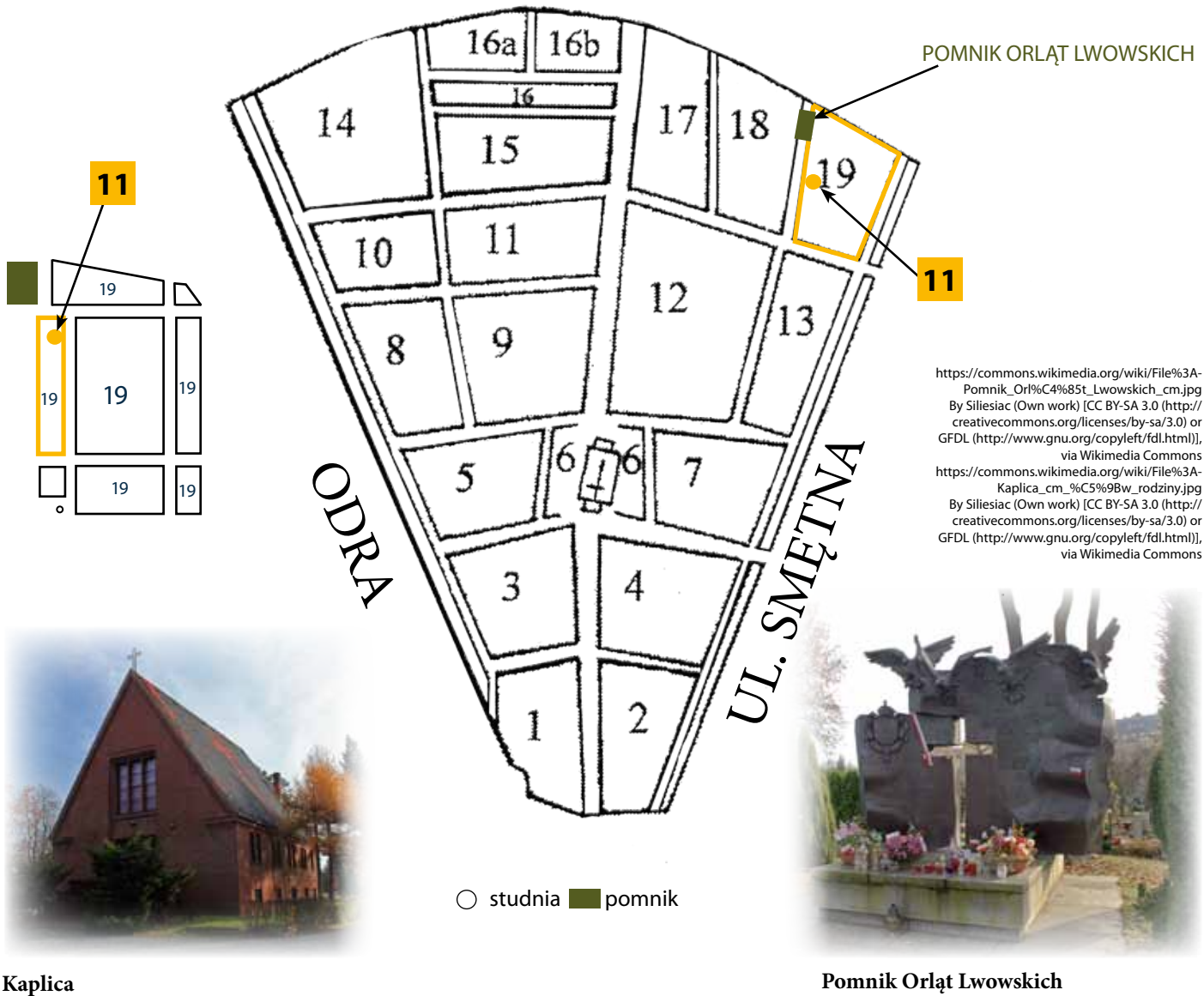
Kaplica na Cmentarzu Osobowickim

<https://commons.wikimedia.org/wiki/File%3ACmentarz.osobowicki-kaplica.jpg> By Julo (Own work) [Public domain], via Wikimedia Commons

Cmentarz parafialny pw. Świętej Rodziny, ul. Smętna, Wrocław				
LP.	IMIĘ I NAZWISKO	POLE	RZĄD	NR GROBU
11	 Dr Paweł Ziemski adiunkt Katedry i Kliniki Chirurgii Szcękowo-Twarzowej UM we Wrocławiu zm. 12.01.2023 r.	19	15	19

Pochówek poza Wrocławiem		
LP.	IMIĘ I NAZWISKO	CMENTARZ
18	 Prof. dr hab. Urszula Kaczmarek kierownik Katedry i Zakładu Stomatologii Zachowawczej i Dziecięcej UM we Wrocławiu zm. 21.05.2022 r.	Kuźnica Skakawska k. Wieruszowa cmentarz przy kościele pw. św. Rocha, ul. Kuźnicka 11, woj. łódzkie, sektor 5, rząd 13, nr grobu 12

Źródło grafiki: www.pixabay.com/photos/candle-2288531/Myriams-Fotos

Pozostaną w naszej pamięci

W okresie od 12 sierpnia 2022 r. do 12 września 2023 r. odeszło od nas wielu wybitnych, cenionych lekarzy, którzy poprzez swoje działania wpływali nie tylko na rozwój dolnośląskiej medycyny, ale i nasze życie. Wspomnijmy Ich.

1. Ankiewicz Jan	33. Koselski Krzysztof	65. Ostrowski Tadeusz
2. Badurowa Alicja	34. Kościcki Włodzimierz	66. Oszczak Stanisław
3. Bałtrukiewicz Anna	35. Kotarska Barbara	67. Pasak Regina
4. Banaś-Drabik Jadwiga	36. Kowalewska Maria	68. Pawłowska Halina
5. Berkowska Anna	37. Kozicka-Gilowska Janina	69. Pikiewicz Cecylia
6. Binsztok-Kiwińska Zofia	38. Kraus-Dąbrowa Joanna	70. Piotrowski Wiktor
7. Błaszczuk-Kózka Grażyna	39. Krawiec Joanna	71. Piszko Paweł
8. Bogucki Janusz	40. Krysiukiewicz Mieczysław	72. Podgórska-Rudziak Helena
9. Chyczewska Ewa	41. Krzemień Krzysztof	73. Przyłęcki Piotr
10. Czajkowska-Langinger Jolanta	42. Krzyżanowska Halina	74. Ręczkowska-Urbaniak Halina
11. Czułowski Czesław	43. Kubik Lech	75. Romanowski Zdzisław
12. Derkacz Zbigniew	44. Kulej Henryk	76. Rozmus Janusz
13. Długosz Anna	45. Kurdubelska-Trubisz Wiktoria	77. Sieradzki Leszek
14. Dorobisz Andrzej	46. Kuźniar Adam	78. Skąpski Wojciech
15. Finescu Jadwiga	47. Lorenc Romana	79. Staniczek Józef
16. Gacki Józef	48. Łuba Franciszek	80. Stasiak Adam
17. Garbień Andrzej	49. Łuspińska-Umińska Barbara	81. Stasiak Wanda
18. Gawłowska Leokadia	50. Makowska-Wesołowska Barbara	82. Stefanowicz-Kula Teresa
19. Godlewska-Stachura Halina	51. Małyszczak Krzysztof	83. Sujak Alina
20. Gola Alfred	52. Matera Andrzej	84. Sukiennik Andrzej
21. Gołowska Zofia	53. Mazur-Baran Dominika	85. Szuszkiewicz Mateusz
22. Grzycka-Basche Stella	54. Mazurek Adam	86. Tomczyk Iwona
23. Haas Jacek	55. Mądalska Anna	87. Trojaniak Tadeusz
24. Hulanicka-Pelczyńska Krystyna	56. Mąsiorski Adam	88. Wietchy Kazimiera
25. Ignaczak Elżbieta	57. Mędrak Halina	89. Witkowska Jadwiga
26. Janiak Irena	58. Michalska-Motas Anna	90. Woytoń Janusz
27. Juskiewicz Mirosław	59. Michowicz Józef	91. Wysocka-Wójcicka Teresa
28. Kamińska Celina	60. Modrzecka Wiesława	92. Wzorek Danuta
29. Kamyk Wojciech	61. Mosiniewicz Andrzej	93. Zarówna-Śrutwa Danuta
30. Kemonia Zdzisław	62. Mucha Paweł	94. Ziemiński Paweł
31. Konińska Teresa	63. Niezgodziński Marek	95. Zwoliński Jerzy
32. Koralewska Alicja	64. Nikodem Wiesław	

NOWE PRZEPISY PRAWNE

□ **mec.**
Beata
Kozyra-
Łukasiak
radca prawny DIL

17 sierpnia 2023 r. zostało opublikowane w Dz.U. z 2023 r. poz. 1603 obwieszczenie Ministra Zdrowia z dnia 17 lipca 2023 r. w sprawie ogłoszenia jednolitego tekstu rozporządzenia Ministra Zdrowia w sprawie programu pilotażowego w zakresie koordynowanej opieki medycznej nad chorymi z neurofibromatozami oraz pokrewnymi im rasopatiami.

17 sierpnia 2023 r. zostało opublikowane w Dz.U. z 2023 r. poz. 1629 obwieszczenie Ministra Zdrowia z dnia 17 lipca 2023 r. w sprawie ogłoszenia jednolitego tekstu rozporządzenia Ministra Zdrowia w sprawie kursu reedukacyjnego w zakresie problematyki przeciwalkoholowej i przeciwdziałania narkomanii oraz szczególnych warunków i trybu kierowania na badania lekarskie lub badania psychologiczne w zakresie psychologii transportu.

18 sierpnia 2023 r. zostało opublikowane w Dz.U. z 2023 r. poz. 1648 obwieszczenie Ministra Zdrowia z dnia 17 lipca 2023 r. w sprawie ogłoszenia jednolitego tekstu rozporządzenia Ministra Zdrowia w sprawie reklamy produktów leczniczych.

26 sierpnia 2023 r. weszło w życie rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 18 sierpnia 2023 r. w sprawie regulaminu Naczelnej Komisji Bioetycznej do spraw Badań Klinicznych, opublikowane w Dz.U. z 2023 r. poz. 1702.

29 sierpnia 2023 r. weszła w życie część przepisów ustawy z dnia 28 lipca 2023 r. o zmianie ustawy – Kodeks rodzinny i opiekuńczy oraz niektórych innych ustaw, opublikowana w Dz.U. z 2023 r. poz. 1606.

Obowiązujące przepisy zostały wprowadzone w ustawie o przeciwdziałaniu zagrożeniom przestępczością na tle seksualnym, która określa szczególne środki ochrony przeciwdziałające zagrożeniom przestępczością na tle seksualnym i szczególne środki ochrony małoletnich.

Szczególnymi środkami ochrony są m.in. obowiązki pracodawców i innych organizatorów w zakresie działalności związanej z wychowaniem, edukacją, wypoczynkiem, leczeniem, świadczeniem porad psychologicznych, rozwojem duchowym, uprawianiem sportu lub realizacją innych zainteresowań przez małoletnich, lub z opieką nad nimi oraz pracowników i innych osób dopuszczanych do takiej działalności.

Szczególnymi środkami ochrony małoletnich m.in. są:

- ocena prawdopodobieństwa ponownego popełnienia przestępstwa przeciwko wolności seksualnej i obyczajności na szkodę małoletniego,
- standardy ochrony małoletnich,
- analiza zdarzeń, w wyniku których małoletni na skutek działania rodzica albo opiekuna prawnego lub faktycznego poniósł śmierć lub doznał ciężkiego uszczerbku na zdrowiu.

Jeżeli skutkiem zdarzenia, co do którego zachodzi uzasadnione przypuszczenie lub zostało stwierdzone, że stanowi umyślny czyn zabroniony określony w Kodeksie karnym, popełniony przez rodzica albo opiekuna prawnego lub faktycznego, jest śmierć lub ciężki uszczerbek na zdrowiu małoletniego, zdarzenie może zostać poddane analizie, której celem jest ocena funkcjonowania ochrony małoletnich przed krzywdzeniem oraz określenie działań usprawniających to funkcjonowanie i umożliwiających zapobieganie podobnym zdarzeniom.

Przy Ministrze Sprawiedliwości działa Zespół do spraw analizy zdarzeń, na skutek których małoletni poniósł śmierć lub doznał ciężkiego uszczerbku na zdrowiu. W skład zespołu wchodzi siedmiu stałych ekspertów: po jednym z dziedziny prawa, pediatrii, psychologii, psychiatrii, pedagogiki, socjologii oraz pracy socjalnej albo resocjalizacji. Przewodniczący Zespołu do spraw analizy zdarzeń powołuje grupę ekspertów do przeprowadzenia analizy określonego zdarzenia.

Grupa ekspertów może przeprowadzać wysłuchania osób pełnoletnich w celu ustalenia okoliczności istotnych dla analizy określonego zdarzenia oraz występować z wnioskami o udzielenie informacji oraz udostępnienie akt, dokumentów, zapisów z monitoringu lub innych danych, albo ich kopii, w celu zapoznania się z nimi.

Wniosek może zostać skierowany m.in. do publicznych oraz niepublicznych podmiotów wykonujących działalność leczniczą w celu szczegółowego ustalenia:

- sytuacji osobistej małoletniego i jego rodzeństwa, potrzeb, stanu zdrowia oraz relacji z innymi małoletnimi w okresie będącym przedmiotem analizy określonego zdarzenia,
- czy małoletniemu lub jego rodzeństwu były udzielane świadczenia zdrowotne oraz rodzaju tych świadczeń,
- czy podczas udzielania świadczenia zdrowotnego u małoletniego lub jego rodzeństwa ujawniono obrażenia ciała, stwierdzono zaburzenia emocjonalne lub inne okoliczności świadczące o krzywdzeniu małoletniego lub jego rodzeństwa,
- sytuacji osobistej, stanu zdrowia oraz postawy rodzica albo opiekuna prawnego lub faktycznego małoletniego w okresie będącym przedmiotem analizy określonego zdarzenia,
- czy z uwagi na małoletniego, jego rodzeństwo, rodzica albo opiekuna prawnego lub faktycznego podejmowano czynności interwencyjne lub czynności innego rodzaju, w tym wszczynano procedurę „Niebieskie Karty”, dat tych czynności, dokonanych w ich trakcie ustaleń, sposobu ich zakończenia oraz podejmowanych w ich następstwie działań,
- rodzaju pomocy udzielanej małoletniemu lub jego rodzeństwu oraz innych podejmowanych działań.

W zakresie niezbędnym dla realizacji uprawnień, członkowie grupy ekspertów mają prawo zapoznania się z informacjami stanowiącymi tajemnicę zawodową lekarza i lekarza dentystry, osoby wykonującej zawód medyczny, pielęgniarki i położnej, osoby wykonującej czynności wynikające z ustawy o ochronie zdrowia psychicznego, psychologa, pracownika socjalnego, pracownika okręgowego ośrodka wychowawczego, zakładu poprawczego lub schroniska dla nieletnich.

Wskazane podmioty mają obowiązek wprowadzenia standardów ochrony małoletnich w terminie 6 miesięcy od dnia wejścia w życie zmiany ustawy Kodeks rodzinny i opiekuńczy (15 lutego 2024 r.).

29 sierpnia 2023 r. weszło w życie rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 22 sierpnia 2023 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie programu pilotażowego opieki nad świadczeniobiorcą w ramach sieci kardiologicznej, opublikowane w Dz.U. z 2023 r. poz. 1721.

Ośrodek kierujący świadczeniobiorcą na kwalifikację do programu pilotażowego i ośrodek współpracujący poziom I oraz poziom II mogą podpisać umowę o udzielanie świadczeń opieki zdrowotnej w zakresie programu pilotażowego także w trakcie etapu realizacji.

30 sierpnia 2023 r. weszło w życie rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 29 sierpnia 2023 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie recept, opublikowane w Dz.U. z 2023 r. poz. 1734.

W załączniku nr 1 do rozporządzenia wprowadza się następujące zmiany w wykazie kodów uprawnień dodatkowych pacjenta:

S Pacjent po ukończeniu 65. roku życia, posiadający uprawnienia do bezpłatnego zaopatrzenia w leki, środki spożywcze specjalnego przeznaczenia żywieniowego oraz wyroby medyczne.

DZ Pacjent do ukończenia 18. roku życia, posiadający uprawnienia do bezpłatnego zaopatrzenia w leki, środki spożywcze specjalnego przeznaczenia żywieniowego oraz wyroby medyczne.

30 sierpnia 2023 r. weszła w życie ustawa z dnia 13 lipca 2023 r. o zmianie ustawy o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych oraz ustawy o refundacji leków, środków spożywczych specjalnego przeznaczenia żywieniowego oraz wyrobów medycznych, opublikowana w Dz.U. z 2023 r. poz. 1733.

Świadczeniobiorcom do ukończenia 18. roku życia oraz po ukończeniu 65. roku życia przysługują bezpłatne zaopatrzenie w leki, środki spożywcze specjalnego przeznaczenia żywieniowego oraz wyroby medyczne, określone w wykazie zawartym w obwieszczeniu ministra zdrowia, na podstawie recepty wystawionej przez lekarza lub pielęgniarkę udzielających świadczeń opieki zdrowotnej w ramach umowy o udzielanie świadczeń opieki zdrowotnej z zakresu podstawowej opieki zdrowotnej albo lekarza posiadającego prawo wykonywania zawodu, który zaprzestał wykonywania zawodu i wystawił receptę dla siebie albo dla małżonka, albo dla osoby pozostającej we wspólnym pożyciu, albo dla krewnych lub powinowatych w linii prostej, a w linii bocznej do stopnia pokrewieństwa między dziećmi rodzeństwa.

Bezpłatne zaopatrzenie, o którym mowa wyżej, przysługuje również na podstawie recepty wystawionej w postaci elektronicznej przez:

- 1) lekarza lub pielęgniarkę udzielających świadczeń opieki zdrowotnej:
 - a) w ramach umowy o udzielanie świadczeń opieki zdrowotnej z zakresu ambulatoryjnej opieki specjalistycznej lub
 - b) z zakresu ambulatoryjnej opieki specjalistycznej w ramach umowy o udzielanie świadczeń opieki zdrowotnej w ramach profilu systemu zabezpieczenia szpitalnego,
- 2) lekarza udzielającego świadczeń opieki zdrowotnej:
 - a) w ramach umowy o udzielanie świadczeń opieki zdrowotnej z zakresu leczenia szpitalnego lub
 - b) z zakresu leczenia szpitalnego w ramach umowy o udzielanie świadczeń opieki zdrowotnej w ramach profilu systemu zabezpieczenia szpitalnego,
 - w związku z zakończeniem leczenia szpitalnego.

Osoby uprawnione do wystawiania wym. recept, przed ich wystawieniem są obowiązane do dokonywania za pośrednictwem systemu teleinformatycznego, weryfikacji ilości oraz rodzaju przepisanych świadczeniobiorcy, o którym mowa wyżej, leków, środków spożywczych specjalnego przeznaczenia żywieniowego oraz wyrobów medycznych, pod względem bezpieczeństwa oraz konieczności ich stosowania, biorąc pod uwagę recepty wystawione oraz zrealizowane dla tego świadczeniobiorcy.

30 sierpnia 2023 r. zostało opublikowane w Dz.U. z 2023 r. poz. 1742 obwieszczenie Ministra Zdrowia z dnia 25 lipca 2023 r. w sprawie ogłoszenia jednolitego tekstu rozporządzenia Ministra Zdrowia w sprawie leczenia krwią i jej składnikami w podmiotach leczniczych wykonujących działalność leczniczą w rodzaju stacjonarne i całodobowe świadczenia zdrowotne.

31 sierpnia 2023 r. weszło w życie rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 29 sierpnia 2023 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie zmiany rozporządzenia zmieniającego rozporządzenie w sprawie programu pilotażowego „Profilaktyka 40 PLUS”, opublikowane w Dz.U. z 2023 r. poz. 1744.

Do 31 grudnia 2023 r. przydzielanie świadczeniobiorcy terminu udzielenia świadczenia opieki zdrowotnej w ramach programu pilotażowego „Profilaktyka 40 PLUS” może odbywać się na dotychczasowych zasadach.

31 sierpnia 2023 r. zostało opublikowane w Dz.U. z 2023 r. poz. 1758 obwieszczenie Marszałka Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 7 lipca 2023 r. w sprawie ogłoszenia jednolitego tekstu ustawy o Funduszu Medycznym.

1 września 2023 r. zostało opublikowane w Dz.U. z 2023 r. poz. 1771 obwieszczenie Ministra Zdrowia z dnia 17 lipca 2023 r. w sprawie ogłoszenia jednolitego tekstu rozporządzenia Ministra Zdrowia w sprawie specjalizacji w dziedzinach mających zastosowanie w ochronie zdrowia.

1 września 2023 r. weszła w życie ustawa z dnia 17 sierpnia 2023 r. o zmianie ustawy o zdrowiu publicznym oraz niektórych innych ustaw, opublikowana w Dz.U. z 2023 r. poz. 1718.

5 września 2023 r. weszło w życie rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 10 lipca 2023 r. w sprawie kwalifikacji wymaganych od pracowników na poszczególnych rodzajach stanowisk pracy w podmiotach leczniczych niebędących przedsiębiorcami, opublikowane w Dz.U. z 2023 r. poz. 1515.

5 września 2023 r. weszło w życie rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 29 sierpnia 2023 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie programu pilotażowego w zakresie koordynowanej opieki medycznej nad chorymi z neurofibromatozami oraz pokrewnymi im rasoopatiami, opublikowane w Dz.U. z 2023 r. poz. 1780.

Etap realizacji programu pilotażowego trwa od dnia podpisania umowy o udzielanie świadczeń opieki zdrowotnej w zakresie programu do 31 grudnia 2024 r.

Zmianie uległy ceny stosowane do rozliczania świadczeń opieki zdrowotnej udzielonych w ramach programu pilotażowego.

6 września 2023 r. weszła w życie ustawa z dnia 16 czerwca 2023 r. o zmianie ustawy o prawach pacjenta i Rzeczniku Praw Pacjenta oraz niektórych innych ustaw, opublikowana w Dz.U. z 2023 r. poz. 1675.

Ustawa stanowi, że zdarzenie medyczne oznacza zaistniałe w trakcie udzielania lub w efekcie udzielenia bądź zaniechania udzielenia świadczenia zdrowotnego:

- zakażenie pacjenta biologicznym czynnikiem chorobotwórczym,
- uszkodzenie ciała lub rozstrój zdrowia pacjenta, albo

- śmierć pacjenta – której z wysokim prawdopodobieństwem można było uniknąć w przypadku udzielenia świadczenia zdrowotnego zgodnie z aktualną wiedzą medyczną albo zastosowania innej dostępnej metody diagnostycznej lub leczniczej, chyba że doszło do dających się przewidzieć normalnych następstw zastosowania metody, na którą pacjent wyraził świadomą zgodę.

Przepisy ustawy stosuje się do zdarzeń medycznych zaistniałych w szpitalu w trakcie udzielania lub w efekcie udzielenia bądź zaniechania udzielenia świadczeń opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych.

W przypadku zaistnienia zdarzenia medycznego pacjentowi przysługuje świadczenie kompensacyjne.

W przypadku śmierci pacjenta, świadczenie kompensacyjne przysługuje krewnemu pierwszego stopnia, niepozostającemu w separacji małżonkowi, osobie pozostającej w stosunku przysposobienia oraz osobie pozostającej z pacjentem we wspólnym pożyciu.

Wysokość świadczenia kompensacyjnego z tytułu jednego zdarzenia medycznego w odniesieniu do jednego wnioskodawcy wynosi w przypadku:

- zakażenia biologicznym czynnikiem chorobotwórczym – od 2000 zł do 200 000 zł,
- uszkodzenia ciała lub rozstroju zdrowia – od 2000 zł do 200 000 zł,
- śmierci pacjenta – od 20 000 zł do 100 000 zł.

Wniosek o przyznanie świadczenia kompensacyjnego składa się do Rzecznika Praw Pacjenta.

Osobami uprawnionymi do złożenia wniosku są pacjent, a w przypadku jego śmierci osoby wskazane powyżej.

Wniosek może być złożony w terminie roku od dnia, w którym wnioskodawca dowiedział się o zakażeniu biologicznym czynnikiem chorobotwórczym, uszkodzeniu ciała lub rozstroju zdrowia albo śmierci pacjenta, jednakże termin ten nie może być dłuższy niż 3 lata od dnia, w którym nastąpiło zdarzenie skutkujące zakażeniem biologicznym czynnikiem chorobotwórczym, uszkodzeniem ciała lub rozstrojem zdrowia albo śmiercią pacjenta.

Złożenie wniosku podlega opłacie w wysokości 300 zł. Opłatę uiszcza się na rachunek bankowy Funduszu Kompensacyjnego Zdarzeń Medycznych.

Przy rzeczniku działa Zespół do spraw Świadczeń z Funduszu Kompensacyjnego Zdarzeń Medycznych, do zadań którego należy wydawanie w toku postępowania opinii w przedmiocie wystąpienia zdarzenia medycznego i jego skutków.

Zespół wydaje opinię w terminie 2 miesięcy od dnia otrzymania wniosku w składzie nie więcej niż 3 członków.

W skład zespołu wchodzi co najmniej 20 członków, powoływanych przez rzecznika, w tym co najmniej 15 członków wykonujących zawód lekarza.

Złożenie oświadczenia o przyjęciu świadczenia kompensacyjnego jest równoznaczne ze zrzeczeniem się przez wnioskodawcę wszelkich roszczeń o odszkodowanie, rentę oraz zadośćuczynienie pieniężne mogących wynikać ze zdarzenia medycznego w zakresie szkód, które ujawniły się do dnia złożenia wniosku.

Od decyzji rzecznika wnioskodawcy przysługuje odwołanie do Komisji Odwoławczej do spraw Świadczeń z Funduszu Kompensacyjnego Zdarzeń Medycznych, działającej przy rzeczniku.

Wniesienie odwołania podlega opłacie w wysokości 200 zł.

Fundusz Kompensacyjny Zdarzeń Medycznych jest państwowym funduszem celowym tworzonym w celu wypłacania świadczeń kompensacyjnych w przypadku wystąpienia zdarzeń medycznych.

1 lipca 2024 r. likwiduje się wojewódzkie komisje do spraw orzekania o zdarzeniach medycznych.

Kadencja komisji, która upływa w 2023 r., ulega przedłużeniu do czasu likwidacji tych komisji.

Wniosek o ustalenie zdarzenia medycznego, dotyczący zdarzenia medycznego mającego miejsce przed dniem wejścia w życie niniejszej ustawy, może być złożony do komisji na zasadach dotychczasowych w terminie 3 miesięcy od dnia jej wejścia w życie.

Świadczenie kompensacyjne przyznaje się w odniesieniu do zdarzenia medycznego zaistniałego po dniu wejścia w życie ustawy.

Wniosek o przyznanie świadczenia kompensacyjnego może również zostać wniesiony wtedy, gdy zdarzenie medyczne miało miejsce przed dniem wejścia w życie ustawy, jeżeli wnioskodawca dowiedział się o zakażeniu biologicznym czynnikiem chorobotwórczym, uszkodzeniu ciała lub rozstroju zdrowia albo o śmierci pacjenta po dniu jej wejścia w życie.

Kierownik podmiotu udzielającego świadczeń zdrowotnych może utworzyć stanowisko pełnomocnika do spraw praw pacjenta.

Ustawa wprowadza zmiany w **ustawie o działalności leczniczej**.

Kierownik podmiotu wykonującego działalność leczniczą może określić w regulaminie organizacyjnym sposób obserwacji pomieszczeń:

- ogólnodostępnych, jeżeli jest to niezbędne do zapewnienia bezpieczeństwa pacjentów lub pracowników,
- w których są udzielane świadczenia zdrowotne oraz pobytu pacjentów, w szczególności pokoi łóżkowych, pomieszczeń higieniczno-sanitarnych, przebiegów, szatni, jeżeli wynika to z przepisów odrębnych,
- w których są udzielane świadczenia zdrowotne, jeżeli jest to konieczne w procesie leczenia pacjentów lub do zapewnienia im bezpieczeństwa – w przypadku szpitali, zakładów opiekuńczo-leczniczych, zakładów pielęgnacyjno-opiekuńczych, zakładów rehabilitacji leczniczej i hospicjów,
- za pomocą urządzeń umożliwiających rejestrację obrazu (monitoring), uwzględniając konieczność poszanowania intymności i godności pacjenta, w tym przekazywanie obrazu z monitoringu w sposób uniemożliwiający ukazywanie intymnych czynności fizjologicznych, potrzebę zastosowania monitoringu w danym pomieszczeniu oraz konieczność ochrony danych osobowych.

Nagrania obrazu uzyskane w wyniku monitoringu zawierające dane osobowe podmiot wykonujący działalność leczniczą przetwarza wyłącznie do celów, dla których zostały zebrane, i przechowuje przez okres nie dłuższy niż 3 miesiące od dnia nagrania.

Wypisanie ze szpitala albo innego zakładu leczniczego podmiotu leczniczego wykonującego działalność leczniczą w rodzaju całodobowe i stacjonarne świadczenia zdrowotne pacjenta, wobec którego jest uprawdopodobnione, że znajduje się w stanie wyłączającym świadome albo swobodne powzięcie decyzji i wyrażenie woli, następuje po uprzednim powiadomieniu osoby bliskiej o dacie i godzinie planowanego wypisu, jeżeli osoba bliska jest znana.

Znak identyfikacyjny zawiera:

- imię i nazwisko oraz datę urodzenia pacjenta,
- w przypadku noworodka urodzonego w szpitalu – imię i nazwisko matki, płeć i datę urodzenia dziecka ze wskazaniem roku, miesiąca, dnia oraz godziny i minuty w systemie 24-godzinny, a w przypadku noworodka urodzonego z ciąży mnogiej – także cyfry wskazujące na kolejność rodzenia się.

Znak identyfikacyjny może zawierać również inne informacje służące identyfikacji pacjenta, zapisane w sposób uniemożliwiający ustalenie przez osoby nieuprawnione danych osobowych pacjenta.

8 września 2023 r. weszło w życie rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 4 września 2023 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie wykazu wyrobów medycznych wydawanych na zlecenie, opublikowane w Dz.U. z 2023 r. poz. 1826.

Wysokość udziału własnego świadczeniobiorcy w limicie finansowania ze środków publicznych w przypadku soczewki kontaktowej miękkiej wynosi 30%.

Zmiana obowiązuje z mocą od 1 stycznia 2023 r.

8 września 2023 r. weszła w życie ustawa z dnia 16 czerwca 2023 r. o jakości w opiece zdrowotnej i bezpieczeństwie pacjenta, opublikowana w Dz.U. z 2023 r. poz. 1692.

Na system jakości w opiece zdrowotnej i bezpieczeństwa pacjenta składają się autoryzacja, wewnętrzny system zarządzania jakością i bezpieczeństwem, akredytacja oraz rejestry medyczne.

Podmiotem obowiązującym do monitorowania wskaźników jakości opieki zdrowotnej jest NFZ.

Autoryzacja jest warunkiem realizacji przez podmiot wykonujący działalność leczniczą w rodzaju świadczenia szpitalne umowy o udzielanie świadczeń opieki zdrowotnej w ramach profili systemu podstawowego szpitalnego zabezpieczenia świadczeń opieki zdrowotnej.

Autoryzację może uzyskać podmiot wykonujący działalność leczniczą w rodzaju świadczenia szpitalne, który prowadzi wewnętrzny system oraz realizuje świadczenia opieki zdrowotnej, z zachowaniem warunków ich realizacji dotyczących miejsca udzielania świadczeń opieki zdrowotnej, personelu i wyposażenia w sprzęt i aparaturę medyczną.

Autoryzację wydaje się na zakresy świadczeń na okres 5 lat.

Autoryzację wydaje, odmawia wydania oraz cofa prezes NFZ w drodze decyzji administracyjnej.

Podmiot wykonujący działalność leczniczą w ramach umowy o udzielanie świadczeń opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych zawartej z NFZ jest obowiązany do posiadania wewnętrznego systemu, który składa się z zasad, procedur, metod oraz opisów stanowisk pracy, w celu zapobieżenia wystąpieniu zdarzeń niepożądanych.

Prowadzenie wewnętrznego systemu przez podmiot wykonujący działalność leczniczą polega na wdrożeniu, utrzymaniu i usprawnianiu tego systemu na podstawie oceny jego skuteczności oraz wyników badań opinii i doświadczeń pacjentów.

Podmiot wykonujący działalność leczniczą jest obowiązany do utworzenia wewnętrznego systemu **do 30 czerwca 2024 r.**

Akredytacja w ochronie zdrowia ma na celu potwierdzenie spełniania przez podmiot wykonujący działalność leczniczą standardów akredytacyjnych w zakresie udzielania świadczeń opieki zdrowotnej oraz funkcjonowania tego podmiotu.

Podmiot wnioskujący o udzielenie akredytacji może wystąpić do ministra zdrowia, za pośrednictwem ośrodka akredytacyjnego, z wnioskiem o akredytację **(od 1 stycznia 2024 r.)**.

Przy ministrze zdrowia działa Rada Akredytacyjna, która opracowuje projekty standardów akredytacyjnych i ich aktualizację.

Członków Rady Akredytacyjnej powołuje i odwołuje minister zdrowia.

W skład Rady Akredytacyjnej wchodzi 13 członków, w tym 3 przedstawicieli wykonujących zawody medyczne, spośród kandydatów zgłoszonych przez samorządy zawodowe zawodów medycznych.

Minister zdrowia udziela albo odmawia udzielenia akredytacji po uzyskaniu rekomendacji Rady Akredytacyjnej.

Ustawa wprowadza zmiany w **ustawie o systemie informacji w ochronie zdrowia**.

Utworzenie rejestru medycznego przez ministra zdrowia może nastąpić na wniosek podmiotu wykonującego działalność leczniczą, NFZ, innych jednostek podległych lub nadzorowanych przez ministra zdrowia albo medycznych towarzystw naukowych.

Podmiot prowadzący rejestr medyczny publikuje na swojej stronie internetowej do końca pierwszego kwartału roku dane:

- o rozpoznaniu zgodnie z aktualnie obowiązującą Międzynarodową Klasyfikacją Chorób i Problemów Zdrowotnych,
- dotyczące przeprowadzonych badań diagnostycznych, w szczególności dane dotyczące rozpoznania histopatologicznych,
- dotyczące pacjenta: wykształcenie, wiek, płeć oraz przyczynę zgonu,
- na temat powikłań i wyników odległych, związanych z pogorszeniem jakości życia, bezpośrednio zagrażających życiu lub mogących prowadzić do zgonu pacjenta – w formie uniemożliwiającej ich powiązanie z konkretną osobą fizyczną.

12 września 2023 r. zostało opublikowane w Dz.U. z 2023 r. poz. 1851 obwieszczenie Ministra Zdrowia z dnia 29 sierpnia 2023 r. w sprawie ogłoszenia jednolitego tekstu rozporządzenia Ministra Zdrowia w sprawie rodzajów elektronicznej dokumentacji medycznej.

23 września 2023 r. weszło w życie rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 29 sierpnia 2023 r. w sprawie wzoru zaświadczenia lekarskiego o przyczynach i rodzaju uszkodzeń ciała związanych z użyciem przemocy domowej, opublikowane w Dz.U. z 2023 r. poz. 1827.

Więcej na stronie:
www.dilnet.wroc.pl
zakładka PRAWO

Z WOKANDY

Okręgowego Sądu Lekarskiego we Wrocławiu

□ Aleksandra Stebel

Źródło grafiki: iStock

Wracamy na łamach „Medium” do cyklu opracowań dotyczących orzecznictwa Okręgowego Sądu Lekarskiego we Wrocławiu. Będą to relacje z pracomocnie zakończonych postępowań prowadzonych przez tutejszy Sąd Lekarski DIL w ostatnich latach.

Postępowania dotyczyły w większości przewinień zawodowych polegających na naruszeniu norm prawnych i etycznych w zakresie prawidłowej opieki nad pacjentami, a także działań niezgodnych z porządkiem prawnym i regułami etycznymi w aspekcie kontaktu lekarz-pacjent, autonomii pacjenta, procesu wytwarzania dokumentacji medycznej czy też czynności orzeczniczych, które również wchodzą w zakres wykonywania zawodu lekarza.

Co ważne, przedmiotem niektórych postępowań były także zachowania lekarzy sprzeniewierzające się regułom zawartym w Kodeksie etyki lekarskiej czy też wartościom, które ten kodeks chroni, ale nie są one bezpośrednio związane z wykonywaniem zawodu.

Prezentowane treści przybliżą Państwu, z jednej strony specyfikę pracy organów, tj. okręgowych orzeczników odpowiedzialności zawodowych i okręgowych sądów lekarskich, a z drugiej strony, problemy, z którymi borykali się państwa koledzy lekarze i z którymi również państwo możecie się zetknąć w codziennej praktyce zawodowej.

Należy mieć na uwadze, że przywoływane treści dotyczą przewinień zawodowych popełnionych, być może w innym, aniżeli obowiązującym obecnie, porządku prawnym i stanie wiedzy medycznej.

Lekarze i lekarze dentyści są zobowiązani do wykonywania zawodu na podstawie przepisów prawa oraz reguł etycznych zawartych w Kodeksie etyki lekarskiej. W swojej codziennej praktyce zawodowej są nieskrępowani, mają swobodę doboru sposobów i metod diagnostycznych i terapeutycznych, przy czym należy pamiętać, że muszą być one zgodne z aktualną wiedzą medyczną. Najważniejszym bowiem nakazem: prawnym i etycznym lekarza i lekarza dentystry jest działanie zgodne z *evidence based medicine*. Lekarzowi nie wolno posługiwać się metodami uznanymi przez naukę za szkodliwe, bezwartościowe lub niezwyfiko- wane naukowo.

Przed kilkoma laty rozstrzygano o działaniu lekarza internisty, który prowadził kilkumiesięczne leczenie pacjenta z rozpoznaną (przez siebie) boreliozą. Obwiniony lekarz stanął przed sądem lekarskim pod zarzutem prowadzenia terapii w sposób nieprawidłowy, niezgodny ze stanem zdrowia chorego oraz z aktualnym stanem wiedzy w zakresie leczenia boreliozy.

Pacjent, ugryziony przez kleszcza, zgłosił się do przychodni podstawowej opieki zdrowotnej, gdzie kleszcza usunięto. Lekarz rodzinny nie stwierdził występowania u pacjenta rumienia wędrującego, w związku z czym odstąpił od wdrożenia sto-

Fot. z archiwum A.S.

□ Aleksandra Stebel

kierownik Kancelarii Okręgowego Sądu Lekarskiego DIL

sownej farmakoterapii. Jednocześnie jednak zalecił choremu wykonanie badań serologicznych, po upływie 3 tygodni od ekspozycji, co pokrzywdzony zrealizował i których wartości okazały się podwyższone: przeciwciała p/BorreliaIgG 198,09 RU/ml, przeciwciała p/BorreliaIgM 41,51 RU/ml.

Po kilku miesiącach samopoczucie pacjenta pogorszyło się. Zaczął się bardzo pocić nocą, miał osłabioną siłę mięśniową, bóle stawów, ale także krótkotrwałe zaniki ostrego widzenia. Pacjent nie zaobserwował jednak u siebie rumienia wędrującego. Zaniepokojony dolegliwościami nie wrócił do lekarza rodzinnego,

ale zgłosił się na wizytę do obwinionego. Obwiniony, po zebraniu wywiadu, w którym otrzymał wszystkie informacje, a także po zbadaniu pokrzywdzonego, w którym stwierdził prawidłowy stan neurologiczny pacjenta oraz dobre wartości parametrów życiowych, nad płucami prawidłowy szmer płucny, brzuch miękki bez objawów otrzewnowych, na podstawie nieprawidłowych wartości badań serologicznych rozpoznał u pokrzywdzonego boreliozę wczesną w fazie rumienia.

W związku z powyższym, obwiniony zaproponował pacjentowi niestandardową terapię leczenia boreliozy i koinfekcji, omówił z chorym możliwość wystąpienia powikłań proponowanego leczenia, na co pokrzywdzony wyraził zgodę, podpisując przygotowany przez obwinionego formularz zgody wraz z oświadczeniem pacjenta, że zrzeka się względem lekarza wszelkich roszczeń związanych z zaproponowanym leczeniem. Następnie obwiniony wydał następujące zalecenia: Zentel 1x1 rano na czczo przez 3 dni wszyscy dorośli członkowie rodziny, Zinnat 500 mg 1-0-1, Metronidazol 250 mg po jedzeniu 2-0-2 co drugi dzień, Macromax 500 mg 1x1 na czczo od poniedziałku do piątku, Mycosyst 100 mg 1x1 w sobotę i niedzielę, Poltram Combo doraźnie 2 tabl. dziennie w przypadku pojawienia się dolegliwości bólowych, Movalis 15 mg 1x1 co drugi dzień. Ponadto zalecił choremu intensywną suplementację, nawadnianie, ograniczenie spożywania pieczywa drożdżowego i cukrów, spożywanie jogurtów, kefirów, kiszonek. Zakazał spożywania alkoholu. Ponadto, zalecił wykonanie testu Westernblot lub KKI metodą Westernblot, badań morfologii, ALAT-u, ASPAT-u, kreatyniny i wyznaczył wizytę kontrolną za miesiąc.

W czasie kolejnej wizyty pacjent oświadczył, że ustąpiły wszelkie dolegliwości poza potami nocnymi. Badanie fizykalne nie wykazało odchylenia od normy i parametry stanu zdrowia były tożsame z wykazanymi w czasie ostatniej wizyty. Obwiniony utrzymał leczenie Zinnatem 500 mg 1+0+1 (po posiłku) oraz Macromaxem 500 mg 1x1 na czczo od poniedziałku do piątku, a także zalecono Plaquenil 200 mg 1+0+1 po jedzeniu z tłuszczem od poniedziałku do piątku i Mycosyst 100 mg 1x1 co drugi dzień. Jednocześnie obwiniony utrzymał stosowanie u pacjenta intensywnej suplementacji, nawadniania, dietę wolną od cukrów i pieczywa drożdżowego, spożywanie jogurtów, kiszonek oraz zakaz picia alkoholu. Ponadto zalecił przyjmowanie „mikstury” na przerwanie reakcji Herxa poprzez podanie 1300 mg – 1500 mg glutationuliposomalnego zapitego 500 ml wody z sokiem z cytryny i 1/2 łyżeczki sody oczyszczonej, a także korzystanie z sauny 2x15 min w przypadku istnienia takiej możliwości. Tego dnia choremu pobrano również krew na badania panelu koinfekcji i KKI w IgM.

Następna wizyta pacjenta odbyła się po dwóch miesiącach, gdzie poza potami nocnymi pacjent nie zgłosił innych dolegliwości. Wskazał jednocześnie dobrą tolerancję na zalecone leki. Wykonane badania laboratoryjne na obecność koinfekcji wykazały istnienie babeszjozy, bartonellozy, bykoplazmozy. Ze względu na występowanie silnych potów nocnych do leczenia wprowadzono Dapson 50 mg 1+0+1 z Rifampicin 300 mg 2+0+2 zgodnie z protokołem Horowitza, informując jednocześnie pacjenta o konieczności natychmiastowego odstawienia leku w przypadku pojawienia się sinicy ust lub innych części ciała (methemoglobinemia). Lek zalecono przyjmować od 1/2 zalecanej dawki i stopniowo ją zwiększać co 5 dni. Jednocześnie zapisano do stosowania Minocyclina 50 mg 2+0+2 po jedzeniu, Calcium folinat 15 mg 0+1+0 bez antybiotyków, Fluconazol 150 mg 1x1 (w sobotę i niedzielę).

Ponadto, w dalszym ciągu zalecono przyjmowanie suplementów diety, nawadnianie płynami, odżywianie się wg wcześniejszych zaleceń i zakaz spożywania alkoholu. Kolejną wizytę zaplanowano za 2,5 miesiąca.

W międzyczasie u pacjenta doszło do wystąpienia sinicy ust i palców, o czym obwiniony został poinformowany. Po tym incydencie nakazał odstawić preparat Dapson, a także poinformował, że jeśli dojdzie u pokrzywdzonego do wystąpienia objawów krążeniowo-oddechowych, musi on niezwłocznie skorzystać z pomocy SOR-u.

Pokrzywdzony, zgodnie z ustalonym terminem wizyty, zgłosił się do obwinionego. Wówczas, poza sporadycznymi potami nocnymi, nie uskarżał się na żadne inne dolegliwości. Przeprowadzone badanie przedmiotowe nie wykazało odchylenia w stanie klinicznym pacjenta. Mimo to doszło jednak do zalecenia następującego leczenia: Malarone 2+0+2 przez 14 dni, a następnie 2x1 przez 14 dni z tłuszczem, Minocycline 50 mg 2+0+2 po jedzeniu do końca opakowania, Calciumfolinat 15 mg 0+1+0 bez antybiotyków 1000 mg 1x1, Orungal 2x1 co drugi dzień w trakcie przyjmowania minocykliny. Jednocześnie w dalszym ciągu utrzymano zalecenie przyjmowania płynów, diety, zakazu spożywania alkoholu oraz polecono po zakończeniu antybiotykoterapii przyjmowanie Malarone, a po oczekaniu 6 tygodni wykonać badanie Elispot.

Była to ostatnia wizyta pokrzywdzonego u obwinionego. W międzyczasie bowiem pacjent trafił, z inicjatywy swojego znajomego lekarza, na konsultację do lekarza chorób zakaźnych, który po zebraniu wywiadu z pacjentem, jego badaniu oraz po zapoznaniu się z wynikami badań serologicznych, historią choroby prowadzoną przez obwinionego stwierdził, że kilkumiesięczne leczenie nie było podyktowane żadnymi uzasadnionymi przesłankami medycznymi. Lekarz konsultujący powiadomił o stwierdzonych nieprawidłowościach wojewódzkiego konsultanta z zakresu chorób zakaźnych.

Ustalony stan faktyczny doprowadził sąd lekarski do uznania, że działanie obwinionego lekarza było rażąco nieprawidłowe i niezgodne z obowiązującym stanem wiedzy w zakresie leczenia boreliozy. U pacjenta nie można było rozpoznać boreliozy wczesnej w fazie rumienia – pacjent przebył zakażenie, ale brak było czynnej boreliozy. Stąd też zalecone leczenie było nieprawidłowe i sprzeczne z obowiązującym wówczas standardem postępowania.

To, że pacjent zgłosił się do obwinionego, podając niespecyficzne objawy, nie świadczyło o tym, że chorował na boreliozę i wymagał leczenia wdrożonego przez obwinionego. Dolegliwości, jakie podawał pokrzywdzony – zdaniem sądu – mogły być związane z przebiegiem różnych chorób infekcyjnych. W literaturze przedmiotu nie ma informacji, aby przebiecie boreliozy wiązało się jednoznacznie z wyższym ryzykiem wystąpienia objawów zespołu przewlekłego zmęczenia w porównaniu z innymi chorobami.

W dalszej kolejności ustalenia sądu lekarskiego były przeprowadzone na podstawie opinii biegłego z zakresu chorób zakaźnych oraz zasad leczenia tej choroby jednoznacznie opracowane przez Amerykańskie i Polskie Towarzystwo Epidemiologów i Lekarzy Chorób Zakaźnych. Rekomendacje są jasne i zakładają, że osoby ze skórną postacią choroby, tj. rumieniem wędrującym są leczone przez lekarzy podstawowej opieki zdrowotnej, zgodnie ze schematem, który dopuszcza możliwość stosowania jednego z doustnych antybiotyków: doksycykliny (2x100 mg), amoksycyliny (1,5–2,0 g/dobę) lub cefuroksymu

(2x500 mg) przez okres 14–21 dni. U pacjentów z nietolerancją lub przeciwwskazaniami do stosowania ww. leków należy stosować: makrolidy: azytromycynę (1x500 mg przez 7–10 dni) lub klarytromycynę (2x500 mg przez 14–21 dni). Tak opracowany sposób leczenia jest skuteczny i wystarczający w przeważającej większości przypadków. Dopiero kiedy pacjent ma inne, poza skórными objawy, a także kiedy objawy te się utrzymują, zachodzi konieczność odbycia specjalistycznej konsultacji lekarza chorób zakaźnych.

W dalszej kolejności uznano, opierając się na stwierdzeniach biegłego, że pacjentom nie wykonuje się badań serologicznych. Badania te są wręcz niezalecane, ponieważ istnieje duże ryzyko trafienia w „okno serologiczne” i fałszywie ujemny wynik może doprowadzić do pomyłki diagnostycznej. Jednocześnie w literaturze przedmiotu wskazuje się, że nawet dodatni wynik badania serologicznego wcale nie musi prowadzić do potwierdzenia boreliozy, bowiem przeciwciała *Borelia spp.* występują u znacznego odsetka zdrowych osób.

Zgromadzony materiał dowodowy potwierdził, że u pokrzywdzonego nieprawidłowo rozpoznano boreliozę wczesną w fazie rumienia, włączono wielomiesięczne zintensyfikowane leczenie, które nie tylko nie znajdowało uzasadnienia medycznego, ale było nieefektywne i mogło narazić pokrzywdzonego na niepotrzebne działania niepożądane.

Z tego względu sąd lekarski uznał winę lekarza w zakresie popełnienia zarzuczonego mu czynu. Za ten czyn wymierzono obwinionemu lekarzowi karę pieniężną w wysokości 3-krotnego przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia w sektorze przedsiębiorstw, bez wypłat nagród z zysku, tj. 15 741,36 zł z przeznaczeniem na cel społeczny związany z ochroną zdrowia. Jednocześnie, obwiniony lekarz został obciążony kosztami postępowania sądowego.

Strony, a więc również obwiniony lekarz, nie zaskarżyły niniejszego orzeczenia.

NIEODPŁATNE PORADNICTWO PRAWNE

POMOC PRAWNA FINANSOWANA PRZEZ
DOLNOŚLĄSKĄ IZBĘ LEKARSKĄ

Zakres pomocy:

- działalność gospodarcza,
- prawo administracyjne z wyłączeniem prawa podatkowego,
- prawo cywilne,
- prawo pracy,
- prawo karne,
- prawo rodzinne.

Kiedy? Każdy piątek w godz. 12.00-16.00, siedziba DIL (II piętro)

Kontakt z adwokatem: (71) 722 42 85, z DIL: (71) 798 80 50

LEGAL SKILLS
BASIŃSKI MORAWSKI KUĆA SKOWRON
ADWOKACKA SPÓŁKA PARTNERSKA

Komunikat Koła Lekarzy Seniorów we Wrocławiu

Zarząd Koła serdecznie zaprasza tych z Państwa, którzy jeszcze nie są naszymi członkami, do przyłączenia się do nas. Zrzeszamy kolegów z Wrocławia i okolic. Nasze comiesięczne spotkania, które odbywają się w każdy ostatni piątek miesiąca, wzbogacone są zawsze ciekawym wykładem na interesujący nas temat i wieńczone koleżeńskimi rozmowami przy skromnym poczęstunku. Organizujemy również ciekawe wybieczki, zależnie od propozycji i możliwości.

A więc – *Carpe diem!* Chwytaj dzień. Nie marnuj chwili!

Kontakt z nami:
Dom Lekarza, ul. Kazimierza Wielkiego 45
Renata Czajka tel. 71 798 80 66

Krzysztof Wronecki
przewodniczący Koła Lekarzy Seniorów DIL

Walne zebranie członków Lekarskiej Kasy Pomocy Koleżeńskie

31 sierpnia 2023 r. odbyło się walne zebranie członków Lekarskiej Kasy Pomocy Koleżeńskie.

- Udzielono absolutorium ustępującemu zarządowi.
- W kolejnej kadencji skład zarządu pozostanie niezmienny. Propozycja została przyjęta jednogłośnie.
- Przewodniczącą zarządu LKPK pozostała nadal dr Krystyna Gniatkowska-Gładysz.

Więcej informacji o spotkaniu ukaże się w listopadowym numerze „Medium”.

Redakcja

Uchwały i apele Dolnośląskiej Rady Lekarskiej

UCHWAŁY DOLNOŚLĄSKIEJ RADY LEKARSKIEJ Z DNIA 7 WRZEŚNIA 2023 R.

NR 92 /2023

w sprawie wpisu do rejestru podmiotów wykonujących działalność leczniczą

NR 93 /2023

w sprawie wynagrodzeń za materiały publikowane w Gazecie DIL MEDIUM

§ 1

1. Dolnośląska Rada Lekarska we Wrocławiu zatwierdza następujące stawki wynagrodzeń (brutto) za materiały publikowane w Gazecie DIL MEDIUM:

- Wywiad / rozmowa (ponad 5000 znaków, plus zdjęcia): 235 – 335 zł za 1 stronę druku
- Artykuł redakcyjny (ponad 5000 znaków, plus zdjęcia): 235 – 335 zł za 1 stronę druku
- Relacje (np. z podróży, sportowe itp., ponad 5000 znaków, plus zdjęcia): 200 – 280 zł za 1 stronę druku
- Felieton / esej: 150 – 300 zł
- Recenzja (książki, spektaklu, gry itp.): 300 – 600 zł za stronę druku
- Poezja: 10 – 30 zł za wers
- Fragment prozy: 250 – 350 zł strona druku
- Krzyżówka: 200 – 300 zł za szt.
- Kreskówka satyryczna (humor): 200 – 300 zł
- Artykuł ekspercki: 300 – 450 zł za stronę druku
- Materiały ilustrujące/fotografie do tekstów: 20 – 40 zł za szt.

2. Cennik dotyczy tylko materiałów zamówionych.

NR 94 /2023

w sprawie udostępnienia pomieszczeń Dolnośląskiej Izby Lekarskiej we Wrocławiu na szkolenia

§ 1

Dolnośląska Rada Lekarska we Wrocławiu wyraża zgodę na nieodpłatne udostępnienie

pomieszczeń DIL na szkolenia organizowane przez Międzynarodowe Stowarzyszenie Studentów Medycyny IFMSA Poland oraz na uczestnictwo małych grup studentów (do 5 osób) w szkoleniach organizowanych przez Komisję Kształcenia DRL.

NR 95 /2023

w sprawie wydania opinii dot. kandydata na konsultanta wojewódzkiego w dziedzinie chirurgii plastycznej dla województwa dolnośląskiego

§ 1

Dolnośląska Rada Lekarska we Wrocławiu pozytywnie opiniuje kandydaturę dr n. med. Piotra Drozdowskiego na konsultanta wojewódzkiego w dziedzinie chirurgii plastycznej dla województwa dolnośląskiego.

NR 96 /2023

w sprawie udzielenia bezzwrotnej zapomogi pieniężnej

NR 97/2023

w sprawie powołania Rady Fundacji dla Wiedzy i Mądrości

§ 1

Powołuje się Radę Fundacji dla Wiedzy i Mądrości z siedzibą we Wrocławiu, w składzie:

1. Bożena Kaniak
2. Piotr Knast
3. Alicja Marczyk-Felba
4. Leszek Pałka
5. Barbara Polek
6. Dorota Radziszewska
7. Jakub Trnka
8. Paweł Wróblewski
9. Karolina Lesner

NR 98/2023

w sprawie powołania przewodniczącego Rady Fundacji dla Wiedzy i Mądrości

§ 1

Dolnośląska Rada Lekarska we Wrocławiu powołuje na przewodniczącego Rady Fundacji dla Wiedzy i Mądrości dr. n. med. Pawła Wróblewskiego.

NR 99/2023

w sprawie finansowania szkolenia § 1

Dolnośląska Rada Lekarska we Wrocławiu przyznaje kwotę 60 000 zł na organizację spotkania szkoleniowego Rzeczników Odpowiedzialności Zawodowej DIL oraz członków Okręgowego Sądu Lekarskiego DIL, które odbędzie się w Karpaczu w terminie 20-22 października 2023 roku.

NR 100-102/2023

w sprawie zwolnienia z obowiązku opłacania miesięcznej składki członkowskiej

NR 103/2023

w sprawie obniżenia wysokości składki członkowskiej

NR 104/2023

w sprawie zmiany statutu Fundacji dla Wiedzy i Mądrości

§ 1

Dolnośląska Rada Lekarska we Wrocławiu dokonuje zmiany statutu Fundacji o nazwie DLA WIEDZY I MĄDROŚCI, z siedzibą we Wrocławiu, stanowiącego załącznik do Uchwały Nr 59/2016 DRL z dnia 5 maja 2016 r., w następujący sposób:

1. W § 15 statutu Fundacji „Rada Fundacji” ust. 8 otrzymuje brzmienie:
„8. Rada Fundacji jest powoływana na pięcioletnią kadencję”.
2. W § 20 statutu Fundacji „Zarząd Fundacji” ust. 4 otrzymuje brzmienie:
„4. Zarząd Fundacji składa się co najmniej z trzech osób powoływanych przez Radę Fundacji na pięcioletnią kadencję”.

Stanowisko Dolnośląskiej Rady Lekarskiej dnia 7 września 2023 roku

Dolnośląska Rada Lekarska we Wrocławiu dostrzega potrzebę dostosowania Kodeksu etyki lekarskiej (KEL) do ciągle zmieniających się warunków wykonywania naszego zawodu, poprzez opracowanie, a następnie uchwalenie komentarzy przez Krajowy Zjazd Lekarzy.

Niewątpliwie potrzebna jest szeroka dyskusja na ten temat, zwłaszcza na forum Komisji Etyki Okręgowych Izb Lekarskich oraz Komisji Etyki NRL, czyli przez demokratycznie wybranych przedstawicieli naszego środowiska. Komentarze, po ich zatwierdzeniu przez KZL, będą obowiązywały organa odpowiedzialności zawodowej. Natomiast DRL zdecydowanie sprzeciwia się zmianom obowiązującego KEL, którego treści są sformułowane jasno i konsensualnie, a zarazem konsekwentnie i rygorystycznie z zauważalną w nich ponadczasowością.

Te zasady etyczno-moralne nie mogą być doraźnie zmieniane, a ich wartość tkwi między innymi w ich nienaruszalności. Na ewentualne tłumaczenia i interpretacje, zgodnie z postępowaniem wiedzy, jest miejsce w komentarzach do Kodeksu.

Pozostałe uchwały znajdują się na stronie: bip.dilnet.wroc.pl

Fot. z archiwum DIL

Październikowy koncert Orkiestry DIL

W czwartek 28 października br. w siedzibie DIL przy al. Jana Matejki 6 o godz. 18:00 odbędzie się pierwszy w tym sezonie koncert Orkiestry Dolnośląskiej Izby Lekarskiej.

W części pierwszej koncertu usłyszymy muzykę klasyczną znanych kompozytorów, m.in. Johanna Straussa i Johanna Pachelbela, część drugą koncertu wypełni muzyka filmowa.

Orkiestra powstała w październiku ubiegłego roku. Zrzesza lekarzy, farmaceutów, studentów Uniwersytetu Medycznego we Wrocławiu oraz wrocławskiej Akademii Muzycznej. Dyryguje nią absolwentka Akademii Muzycznej Aleksandra Akułowicz.

Orkiestra DIL zagrała już cztery koncerty – w kościele pw. Świętego Maurycego we Wrocławiu, w Oratorium Marianum, gdzie mogliśmy posłuchać kołęd, w szpitalu przy ul. Koszarowej i w teatrze w Świdnicy. W świdnickim teatrze orkiestra wykonała muzykę filmową.

Serdecznie zapraszamy!

Sara Sawicka

KOMISJA KSZTAŁCENIA INFORMUJE

Dolnośląska Rada Lekarska uchwaliła regulamin przyznawania stypendiów, a następnie powołała Komisję Stypendialną. W skład jej weszli: dr n. med. Katarzyna Jungiewicz-Janusz, lek. dent. Alicja Marczyk-Felba, lek. Ewelina Murawska i dr n. med. Dorota Radziszewska. Przewodniczącym został autor tej informacji. Stypendia będą przyznawane lekarzom i lekarzom denty stom naszej Izby, aby umożliwić odbycie stażu w polskim lub zagranicznym ośrodku lub udział w kursach czy warsztatach w celu doskonalenia zawodowego. Wysokość jednego stypendium – **nie wyższa niż 15 000 zł.**

Wnioski rozpatrywane będą dwa razy w roku kalendarzowym – do końca maja i do końca listopada. Tak więc do 30.11.2023 r. można wysłać formularz wniosku dostępny na stronie www.dil-net.wroc.pl w zakładce Kształcenie: Dofinansowanie kształcenia i nagrody/Fundusz Stypendialny – załączając odpowiednie dokumenty. Na stronie tej znajduje się też regulamin stypendium wraz z załącznikami. Zachęcam do skorzystania z tej kolejnej atrakcyjnej formy dofinansowania naszego szkolenia zawodowego.

Andrzej Wojnar
przewodniczący Komisji Kształcenia DIL

Już 8 października br. w restauracji Golden Records Club, odbędzie się nie lada gratka dla miłośników opery. Rada Klubu Lekarzy DIL zaprasza na spotkanie muzyczne pt. „Salon romantyczny”.

Autorzy koncertu tak opisują to wydarzenie:
- Muzyka, którą dziś znamy jako klasyczną, w XIX wieku miała status muzyki popularnej. Ulubione arie i duety operowe oraz fragmenty z symfonii grywano w kameralnym gronie w domach prywatnych. Niektóre z utworów instrumentalnych wręcz pisano z myślą o tym, że wykonywane będą głównie przy tego typu okazjach. Intymna atmosfera koncertów salonowych sprawiała, że kontakt muzyków z publicznością był zupełnie inny niż na występach w wielkich salach. Tę właśnie atmosferę bardzo cenili sobie Fryderyk Chopin, który wolał grać właśnie na kameralnych spotkaniach.

Na październikowym koncercie u boku profesjonalistów: Anny Kopytko (mezzosopran) i Jerzego Owczarza (fortepian) wystąpią członkowie zespołu amatorskiego Dolnośląskich Salonów Muzycznych. W rolach solowych wystąpią: aplikant adwokacki – Franciszek Gwizdowski (baryton) oraz student Uniwersytetu Ekonomicznego – Radosław Szostak (tenor). Usłyszycie Państwo również prawniczo-lekarski zespół chórny w składzie: Katarzyna Bakalarczyk (sopran), Karolina Rzeźnicka (alt), Ewa Jan (alt), Wojciech Wodniak (tenor), Piotr Kliber (tenor) i Jarosław Janas (bas-baryton).

W programie między innymi arie i duety z oper Mozarta, Bizeta i Moniuszki.

Zapraszamy!

ZJAZD ABSOLWENTÓW WYDZIAŁU LEKARSKIEGO AKADEMII MEDYCZNEJ WE WROCŁAWIU
ROCZNIK 1979

Droga Koleżanko! Drogi Kolego!
Zapraszamy na spotkanie koleżeńskie z okazji 45-lecia ukończenia Wydziału Lekarskiego Akademii Medycznej we Wrocławiu, które odbędzie się 7-9 czerwca 2024 r. w Polanicy-Zdroju (Hotel Polanica Resort & Spa, ul. Górska 2, 57-320 Polanica-Zdrój).

Program zjazdu

7 czerwca 2024 r. (piątek)		(ul. Kamienna 8)	9 czerwca 2024 r. (niedziela)
od godz. 15.00	Zakwaterowanie w hotelu	Czas wolny,	godz. 7.30-10.30 Śniadanie i pożegnania
godz. 18.00-24.00	Grill	spacer po uzdrowisku	do godz. 11.00 Wymeldowanie
8 czerwca 2024 r. (sobota)		godz. 13.50 Pamiątkowe zdjęcie	
godz. 7.30-10.30	Śniadanie	grupowe przed hotelem	
godz. 11.00	Msza święta – kościół	godz. 14.00 Obiad	
	Wniebowzięcia NMP	godz. 19.00-2.00 Bankiet	

Opłata za uczestnictwo w zjeździe wynosi od absolwenta/osoby towarzyszącej 900 zł. *W związku z inflacją nie wykluczamy ewentualnej korekty wpłat (na miejscu).* Wpłaty prosimy dokonywać na konto: 65 1020 5112 0000 7302 0125 3632, DOM. developer RESORT Sp. z o.o., ul. Sienkiewicza 28/1, 50-335 Wrocław do dnia 31.12.2023 r. (w tytule przelewu proszę podać „Zjazd 1979” oraz numer NIP w przypadku osób chcących otrzymać fakturę).

Do dyspozycji gości pokoje 2-3-osobowe – prosimy o mailowe zgłaszanie nazwisk Kolegów i Koleżanek, z którymi chcą być Państwo zakwaterowani. W hotelu zapewnione jest bezpłatne korzystanie z Parku Wodnego (kryty basen, strefa z masażerami i gejzerami, jacuzzi, strefa saun – łaźnia parowa, sauna sucha oraz saunarium), urządzeń fitness, jak również z dostępu do bezprzewodowego internetu oraz z bezpłatnego parkingu.

Komitet Organizacyjny
Iwona Dattner-Hapon

ZJAZD ABSOLWENTÓW WYDZIAŁU LEKARSKIEGO AKADEMII MEDYCZNEJ WE WROCŁAWIU
ROCZNIK 1994

Droga Koleżanko! Drogi Kolego!
Zapraszamy na spotkanie koleżeńskie z okazji 30-lecia ukończenia Wydziału Lekarskiego Akademii Medycznej we Wrocławiu, które odbędzie się 17-19 maja 2024 r. w Szklarskiej Porębie (Interferie Sport Hotel Bornit****, ul. Mickiewicza 21, 58-580 Szklarska Poręba).

Program zjazdu

17 maja 2024 r. (piątek)		spacer po uzdrowisku	godz. 7.30-10.30	Śniadanie i pożegnania
od godz. 15.00	Zakwaterowanie w hotelu	godz. 13.50 Pamiątkowe zdjęcie	do godz. 11.00	Wymeldowanie
godz. 18.00-24.00	Grill	grupowe przed hotelem		
18 maja 2024 r. (sobota)		godz. 14.00 Obiad		
godz. 7.30-10.30	Śniadanie	godz. 20.00-2.00 Bankiet		
	Czas wolny,	19 maja 2024 r. (niedziela)		

Opłata za uczestnictwo w zjeździe wynosi od absolwenta/osoby towarzyszącej 700 zł. *W związku z inflacją nie wykluczamy korekty wpłat (na miejscu).* Wpłaty prosimy dokonywać na konto: 45 1240 3464 1111 0010 6705 3196, (odbiorca: INTERFERIE SA, 59-220 Legnica, Chojnowska 41) do 31.12.2023 r. (w tytule przelewu prosimy podać „Zjazd 1994” oraz numer NIP w przypadku osób chcących otrzymać fakturę). Panie prosimy o podanie nazwiska obecnego oraz panieńskiego.

Do dyspozycji gości pokoje 2-3-osobowe – prosimy o mailowe zgłaszanie nazwisk Kolegów i Koleżanek, z którymi chcą być Państwo zakwaterowani. W hotelu zapewniony jest bezpłatny dostęp do Centrum Rekreacji (sala fitness, basen, sauna sucha). Hotel zapewnia bezprzewodowy dostęp do internetu oraz bezpłatny parking. Dodatkowo płatne są kręgle, bilard oraz strefa masażu (10% zniżki od cen regularnych po wcześniejszej rezerwacji na e-mail spa.bornit@interferie.pl).

Komitet Organizacyjny
Magdalena Hirowska-Tracz, Jacek Poleszczuk

Blizszych informacji udziela Patrycja Malec, kom. 501 217 204, e-mail: patka.malec@wp.pl

ZJAZD ABSOLWENTÓW WYDZIAŁU LEKARSKIEGO AKADEMII MEDYCZNEJ WE WROCŁAWIU
ROCZNIK 2004

Droga Koleżanko! Drogi Kolego!
Zapraszamy na spotkanie koleżeńskie z okazji 20-lecia ukończenia Wydziału Lekarskiego Akademii Medycznej we Wrocławiu, które odbędzie się 14-16 czerwca 2024 r. w Pałacu Wojanów - Wojanów 8, 58-508 Jelenia Góra.

Program zjazdu:

14 czerwca 2024 r. (piątek)		godz. 7.30-10.30	Śniadanie,	16 czerwca 2024 r. (niedziela)
od godz. 14.00	Zakwaterowanie w pałacu		czas wolny, obiad we	godz. 7.30-10.30 Śniadanie
godz. 20.00-24.00	Biesiada grillowa		własnym zakresie	do godz. 11.00 Wymeldowanie
15 czerwca 2024 (sobota)		godz. 19.00-3.00	Bankiet	

Opłata za uczestnictwo w zjeździe wynosi od absolwenta 950 zł. Wpłaty prosimy dokonywać na konto: 67 1140 2004 0000 3102 8338 0049 (odbiorca Komitet organizacyjny) do 30.04.2024 r. (w tytule - Zjazd absolwentów 2004). W związku z dużą inflacją oraz ostateczną liczbą uczestników cena może ulec zmianie.

Serdecznie zapraszamy do udziału w zjeździe.

Komitet Organizacyjny
Katarzyna Nowak-Wicińska, Natalia Fonfara, Joanna Gurańska-Bentkowska

Wrocław

25 listopada 2023 r.

Komisja Stomatologiczna DRL
Dolnośląski Związek Lekarzy Rodzinnych-Pracodawców
oraz
Polskie Towarzystwo Stomatologiczne – Oddział Wrocław
Komisja Kształcenia DRL
zapraszają

lekarzy i lekarzy dentystów

na warsztaty interdyscyplinarne

MIĘDZY NAMI LEKARZAMI

w ramach

XI Dolnośląskich Jesiennych Dni Stomatologicznych

które odbędą się w dniu 25 listopada 2023 r. w sali konferencyjnej DIL przy ul. Kazimierza Wielkiego 45 we Wrocławiu

PROGRAM WARSZTATÓW

9.00-9.15	Otwarcie warsztatów – przywitanie	12.50-13.20	Diagnostyka różnicowa i postępowanie w przypadku stanów zapalnych zębów i niezębopochodnych oraz innych mogących manifestować się w jamie ustnej w praktyce lekarza rodzinnego i lekarza pediatry dr n. med. Kamil Nelke
SESJA I			
	NA STYKU DZIEDZIN – WZAJEMNA WSPÓŁPRACA		
9.15-10.20	Jama ustna dziecka bez tajemnic – profilaktyka, prawidłowy rozwój, sygnały ostrzegawcze dla rodziców i personelu medycznego dr n. med. Marta Berdzik-Janecka	13.20-13.30	Pytania
	Profilaktyka przeciwpóchnicowa u dzieci lek. dent. Dagmara Piesiak-Pańczyszyn	13.30-14.10	POCZĘSTUNEK
	Praktyczne wskazówki i zalecenia dotyczące codziennej higieny i jej kontroli Weronika Paszkiewicz, higienistka stomatologiczna	SESJA II	
			PODSTAWOWA OPIEKA ZDROWOTNA W ZAKRESIE JAMY USTNEJ – RÓBMY TO RAZEM
10.20-10.30	Pytania	14.10-14.40	Pacjent leczony przeciwkrzepliwie w gabinecie stomatologicznym dr n. med. Małgorzata Kobusiak-Prokopowicz
10.30-10.50	PRZERWA KAWOWA	14.40-14.50	Pytania
10.50-11.30	Normy okluzyjne w różnych etapach rozwoju osobniczego dziecka. Dysfunkcje i parafunkcje w praktyce lekarza rodzinnego i pediatry prof. dr hab. Beata Kawala	14.50-15.10	Spory kompetencyjne lek. Ewa Krawiecka-Jaworska, lek. dent. Małgorzata Nakraszewicz
11.30-11.50	Węzidełka u dzieci. Podcinać, czy jednak nie? lek. dent. Kaja Orłowska	15.10-15.20	Pytania
11.50-12.00	Pytania	15.20-16.10	Rekonstrukcja kości z punktu widzenia ortodonty. Wskazania i ograniczenia prof. dr hab. Marzena Dominiak, prof. dr hab. Tomasz Gedrange
12.00-12.40	Stany nowotworowe szyi i głowy w praktyce lekarza rodzinnego i lekarza pediatry. Stany przedrakowe i zmiany nowotworowe – lokalizacja zmian, przygotowanie internistycznego pacjenta do leczenia onkologicznego, karta DİLO, gdzie kierować pacjentów? dr n. med. Monika Rutkowska	16.10-16.20	Pytania
		16.20-16.50	Stany nagłe w gabinecie stomatologicznym lek. Michał Cięciel, ratownik medyczny
12.40-12.50	Pytania	16.50-17.00	Pytania
		17.00-17.40	Proza życia stomatologa, idealny punkt styczny dr hab. Katarzyna Skośkiewicz-Malinowska
		17.40-17.50	Pytania
		17.50	Zakończenie warsztatów

Uczestnikowi Warsztatów przysługuje 8 punktów edukacyjnych

Zgłoszenia pisemne na Warsztaty należy kierować do Komisji Kształcenia DRL:
komisjaskształcenia@dilnet.wroc.pl

lub telefoniczne pod numerami: 71/79 88 068, 71/79 88 081.

Komisja Kształcenia Dolnośląskiej Rady Lekarskiej we Wrocławiu
zaprasza na kurs medyczny

EFEKTYWNA KOMUNIKACJA Z PACJENTEM – KLUCZ DO ZAUFANIA, AKCEPTACJI, WIEDZY I ZROZUMIENIA

który odbędzie się w następujących terminach:

21 października 2023 r. (sobota) 9 grudnia 2023 r. (sobota)
18 listopada 2023 r. (sobota)

w sali klubowej Dolnośląskiej Izby Lekarskiej we Wrocławiu
przy al. Matejki 6 w godz. 9.00-15.00.

Wykładowca: lek. Dariusz Delikat, psycholog

Czas trwania kursu – 6 godzin (w tym 2 godziny zajęć seminaryjnych
oraz 4 godziny zajęć praktycznych).

Uczestnikowi kursu przysługuje 6 punktów edukacyjnych.

Omawiane zagadnienia

Komunikacja interpersonalna nigdy nie jest całkiem prosta, wymagania przed rozmówcami stawiają dzielące ich różnice: osobowościowe, kulturowe, pokoleniowe itp. W przypadku relacji lekarz–pacjent do czynników utrudniających kontakt dochodzą jeszcze dwa bardzo ważne: sytuacja i stan chorego (choroba jest źródłem wielu emocji, a dodatkowym obciążeniem są trudności wynikające z organizacji służby zdrowia) oraz sytuacja i stan lekarza (limity czasowe, duża liczba pacjentów, przepracowanie, zmęczenie). Dlatego o nieporozumienia, pomyłki, brak zrozumienia, konflikty jest bardzo łatwo. Sposobem na ich unikanie, a jeśli wystąpią – rozwiązywanie, są umiejętności komunikacyjne pozwalające na łatwiejsze i skuteczniejsze zbieranie wywiadu chorobowego, stawianie trafnych diagnoz, przekonywanie pacjenta do stosowania się do lekarskich zaleceń oraz rozwiązywanie sytuacji trudnych.

Tematyka szkolenia

- zasady komunikacji interpersonalnej (elementy, rodzaje, środki przekazu),
- techniki komunikacji werbalnej,
- techniki komunikacji niewerbalnej (praca ciałem, głosem, wykorzystywanie przestrzeni),
- pierwszy kontakt – czynniki wpływające na powstawanie pozytywnego pierwszego wrażenia,
- budowanie pozytywnych relacji z pacjentem,
- efektywne pozyskiwanie informacji (wywiad),
- przedstawianie diagnozy i zaleceń,
- formułowanie komunikatów wpływających na zmianę postaw pacjenta.

Osoby zainteresowane udziałem w warsztatach proszone są
WYŁĄCZNIE O PISEMNE ZGŁASZANIE SIĘ do Komisji Kształcenia DRL:

e-mail: komisjaskształcenia@dilnet.wroc.pl

O uczestnictwie decyduje kolejność zgłoszeń.

Maksymalna liczba uczestników w jednym terminie – 25 osób.

Komisja Kształcenia Dolnośląskiej Rady
Lekarskiej we Wrocławiu
zaprasza na kurs medyczny

EMOCJE I PRAKTYCZNE TECHNIKI ICH REGULACJI

który odbędzie się w następujących terminach:

14 października 2023 r. (sobota) **brak wolnych miejsc**
4 listopada 2023 r. (sobota)
2 grudnia 2023 r. (sobota)

w sali ceglanej Dolnośląskiej Izby Lekarskiej
we Wrocławiu przy ul. Kazimierza Wielkiego 45
w godz. 9.00-14.00.

Kierownik naukowy kursu: dr hab. Andrzej Wojnar,
prof. nadzw.

Wykładowca: mgr Agnieszka Trnka, psycholog

Czas trwania kursu – 5 godzin (w tym 2 godziny
zajęć seminaryjnych oraz 3 godziny zajęć
praktycznych).

Uczestnikowi kursu przysługuje 5 punktów
edukacyjnych.

Omawiane zagadnienia

1. Co to są emocje? Czy emocje mogą być dobre i złe?
2. Do czego służą emocje? Funkcje emocji.
3. Formy wyrazu emocji – do czego służą, czy można je kontrolować?
4. Jaka jest różnica między pierwotnymi a wtórnymi emocjami?
5. Emocje w pracy lekarza – co zrobić, żeby w niej pomagały zamiast ją utrudniać?
6. Praktyczne techniki regulacji emocji w ujęciu dialektyczno-behawioralnym.

Osoby zainteresowane udziałem
w warsztatach proszone są WYŁĄCZNIE
O PISEMNE zgłaszanie się do Komisji

Kształcenia DRL: e-mail:

komisjaskształcenia@dilnet.wroc.pl

O uczestnictwie decyduje kolejność zgłoszeń.

Maksymalna liczba uczestników
w jednym terminie – 25 osób.

DOŚWIADCZYŁEŚ HEJTU?

POMOC PRAWNA FINANSOWANA PRZEZ
DOLNOŚLĄSKĄ IZBĘ LEKARSKĄ

KONTAKT Z ADWOKATEM:

tel. (71) 722 42 85

od poniedziałku do piątku w godzinach od 9 do 16

e-mail: office@legalskills.eu

inter
UBEZPIECZENIA

LEGAL SKILLS

BASIŃSKI MORAWSKI KUĆA SKOWRON
ADWOKACKA SPÓŁKA PARTNERSKA

**Komisja Kształcenia Dolnośląskiej Rady Lekarskiej
we Wrocławiu
oraz**

**Ośrodek Kształcenia COBIK Naczelnej Izby Lekarskiej
w Warszawie, Katedra i Klinika Pediatrii, Endokrynologii,
Diabetologii i Chorób Metabolicznych, Katedra i Zakład
Podstaw Nauk Medycznych Uniwersytetu Medycznego
im. Piastów Śląskich we Wrocławiu
zapraszają na konferencję w trybie hybrydowym**

ISTOTNE PROBLEMY ENDOKRYNOLOGICZNE DLA LEKARZY PEDIATRÓW I LEKARZY RODZINNYCH – AKTUALIZACJE

która odbędzie się 8 grudnia 2023 r. (piątek) w godz. 9.00-14.30

Osoby zamierzające wziąć udział w konferencji w trybie stacjonarnym zapraszamy do siedziby Dolnośląskiej Izby Lekarskiej we Wrocławiu przy ul. Kazimierza Wielkiego 45 (sala konferencyjna I piętro).

Osoby zamierzające wziąć udział w konferencji w trybie online – proszone są wyłącznie o mailowe zgłoszenie udziału na adres: komisjaskształcenia@dilnet.wroc.pl

**Uczestnikowi konferencji przysługuje
5 punktów edukacyjnych.**

Udział w kursie jest dobrowolny i bezpłatny.

Konferencja ma charakter ogólnodostępny dla bliżej nieokreślonej liczby uczestników, ograniczonej jedynie względami techniczno-organizacyjnymi.

Kierownik naukowy konferencji:

dr hab. Ewa Barg

konsultant wojewódzki w dziedzinie endokrynologii i diabetologii

dziecięcej dla województwa dolnośląskiego

prof. dr hab. Robert Śmigiel

Program konferencji

9.00-9.30	<i>Zaburzenia funkcji tarczycy u dzieci – zasady rozpoznawania i leczenia</i>
dr hab. Ewa Barg
9.30-10.00	<i>Diagnostyka i leczenie otyłości u dzieci. Kiedy diagnozujemy i leczymy?</i>
prof. dr hab. Anna Noczyńska
10.00-10.30	<i>Hipoglikemia u dzieci</i>
dr n. med. Agnieszka Zubkiewicz-Kucharska
10.30-11.00	<i>Przedwczesne dojrzewanie płciowe: diagnostyka i leczenie</i>
dr n. med. Barbara Salmonowicz
11.00-11.30	<i>Leczenie niskorosłości: nowe perspektywy diagnostyki i terapii</i>
dr n. med. Beata Wikiera
11.30-12.00	<i>Choroby nadnerczy u dzieci</i>
dr n. med. Aleksander Basiak
12.00-12.30	Przerwa
12.30-13.00	<i>Witamina D oraz gospodarka wapniowo-fosforanowa</i>
dr n. med. Julita Nocoń-Bohusz
13.00-13.30	<i>Niskorosłość w przebiegu zespołów dysmorficznych</i>
prof. dr hab. Robert Śmigiel
13.30-14.00	<i>Pułapki przy zlecaniu badań, co ważne dla lekarzy?</i>
dr n. farm. Helena Moreira
14.00-14.30	Podsumowanie i zakończenie konferencji

Osoby zainteresowane udziałem w kursie proszone są o wstępne zgłoszenie zamiaru uczestnictwa, które nie ma charakteru wiążącego. Zgłoszenie pisemne należy kierować do Komisji Kształcenia DRL:

e-mail: komisjaskształcenia@dilnet.wroc.pl lub telefonicznie pod numerem 71/ 79 88 068 lub 71/ 79 88 081.

**Komisja Kształcenia oraz Komisja Stomatologiczna
Dolnośląskiej Rady Lekarskiej wraz
z firmą Pozytron® Radiologia Medyczna Sp. z o.o. zapraszają
na kurs radiologiczny z zakresu:**

OCHRONA RADIOLOGICZNA PACJENTA

dla lekarzy i lekarzy dentystów

18 listopada 2023 r. (sobota) godz. 10.00 egzamin

**Egzamin odbędzie się w siedzibie Dolnośląskiej Izby
Lekarskiej we Wrocławiu przy ul. Kazimierza Wielkiego 45
(sala szkoleniowa na I piętrze).**

Kurs przeznaczony jest dla wszystkich osób wykonujących badania i zabiegi lecznicze z wykorzystaniem promieniowania jonizującego LST, LR, LMN, LRZ, LIX, FT, PMN, LRT.

Koszt kursu dla członków DOLNOŚLĄSKIEJ IZBY LEKARSKIEJ:

Szkolenie online + przygotowanie do egzaminu + koszt egzaminu = 390 zł

Członkom DIL przysługuje dofinansowanie w wysokości 140 zł, pozostałą kwotę szkolenia 250 zł lekarz/lekarz dentysta opłaca indywidualnie.

Faktura za uczestnictwo w szkoleniu i egzaminie zostanie wystawiona po dokonanej rejestracji i przesłana na adres e-mail.

Szkolenie **online** ma formę webinaru przygotowującego do egzaminu. Szkolenie zakończone jest Egzaminem Państwowym **w formie stacjonarnej**.

Szkolenie jest prowadzone drogą internetową w formie szkolenia na odległość, zgodnie z programem określonym w Rozporządzeniu Ministra Zdrowia z dnia 6 marca 2020 r. w sprawie szkoleń z dziedziny ochrony radiologicznej pacjenta (Dz.U. 2020 poz. 390).

Zgodnie z art. 33n ust. 8 ustawy z dnia 29 listopada 2000 r. Prawo atomowe, osoby egzaminujące posiadają wyższe wykształcenie, wiedzę i doświadczenie zawodowe, zgodne z zakresem prowadzonych szkoleń, w szczególności w dziedzinie ochrony radiologicznej pacjenta.

Po ukończeniu szkolenia uczestnik otrzyma zaświadczenie i uzyska 7 punktów edukacyjnych zgodnie z Rozporządzeniem Ministra Zdrowia z dnia 21 lutego 2022 r. Po zdanym egzaminie uczestnicy otrzymają certyfikat potwierdzający zdanie egzaminu równoważne z przyznaniem 20 punktów szkoleniowych zgodnie z Rozporządzeniem Ministra Zdrowia z dnia 6 marca 2020 r.

Dla członków Dolnośląskiej Izby Lekarskiej ilość miejsc dofinansowanych wynosi 100.

Osoby zainteresowane wzięciem udziału w szkoleniu proszone są o rejestrację na stronie: <https://www.pozytron.pl/lista-szkolen/5-ochrona-radiologiczna-pacjenta>

W przypadku pytań proszę o kontakt telefoniczny lub e-mailowy:

Dział szkoleń:

tel.: +48 505 440 173 lub +48 502 268 684

e-mail: szkolenia@pozytron.pl

**Komisja Kształcenia Dolnośląskiej Rady Lekarskiej
we Wrocławiu**

**Poradnia Prehabilitacji i Żywienia Wojewódzkiego Szpitala
Specjalistycznego w Legnicy
zapraszają na konferencję**

PREHABILITACJA – NOWA JAKOŚĆ W CHIRURGII I ONKOLOGII

**która odbędzie się 20 października 2023 r. (piątek)
w godz. 10.00-13.30**

**w sali konferencyjnej Dolnośląskiej Izby Lekarskiej
przy ul. Kazimierza Wielkiego 45 we Wrocławiu.**

Uczestnikowi konferencji przysługują 3 punkty edukacyjne.

Udział w kursie jest dobrowolny i bezpłatny.

Konferencja ma charakter ogólnodostępny dla bliżej nieokreślonej liczby uczestników, ograniczonej jedynie względami techniczno-organizacyjnymi.

Kierownik naukowy konferencji: dr n. med. Tomasz Szewczyk

Program konferencji

10.00-10.30	<i>Prehabilitacja – założenia i praktyka</i> lek. Przemysław Zarzeczny
10.30-11.00	<i>Fizjoterapeuta w prehabilitacji – czy jedna wizyta się opłaca?</i> dr n. med. Justyna Bugała-Szpak, fizjoterapeuta
11.00-11.30	<i>Dietoterapia – główny aspekt prehabilitacji czy dodatek?</i> mgr Katarzyna Traczk-Bernat, dietetyk kliniczny
11.30-12.00	<i>Pacjent nie pyta, pacjent się wstydi – opieka psychologiczna</i> mgr Anna Banach, psycholog
12.00-12.30	Przerwa
12.30-13.00	<i>System TRIAGE w prehabilitacji – ocena ryzyka powikłań</i> lek. Przemysław Zarzeczny
13.00-13.30	Dyskusja Podsumowanie i zakończenie Konferencji

Osoby zainteresowane udziałem w kursie proszone są o wstępne zgłoszenie zamiaru uczestnictwa, które nie ma charakteru wiążącego. Zgłoszenie pisemne należy kierować do Komisji Kształcenia DRL:

e-mail: komisjaksztalcenia@dilnet.wroc.pl lub telefoniczne pod numerem 71/ 79 88 068 lub 71/79 88 081.

**Komisja Kształcenia Dolnośląskiej Rady Lekarskiej we
Wrocławiu**

**Ośrodek Kształcenia COBIK Naczelnej Izby Lekarskiej
w Warszawie oraz**

**Zakład Medioznawstwa Instytutu Dziennikarstwa
i Komunikacji Społecznej**

**Wydziału Filologicznego Uniwersytetu Wrocławskiego
zapraszają na kurs w trybie hybrydowym**

DOBRA KOMUNIKACJA MEDYCZNA Z PERSPEKTYWY MEDYCYN NARRACYJNEJ

**który odbędzie się 27 października 2023 r. (piątek)
w godz. 10.00-13.00**

Osoby zamierzające wziąć udział w kursie w trybie stacjonarnym zapraszamy do siedziby Dolnośląskiej Izby Lekarskiej we Wrocławiu przy ul. Kazimierza Wielkiego 45 (sala konferencyjna I piętro).

Osoby zamierzające wziąć udział w kursie w trybie online – proszone są wyłącznie o mailowe zgłoszenie udziału na adres: komisjaksztalcenia@dilnet.wroc.pl

Uczestnikowi kursu przysługują 3 punkty edukacyjne.

Udział w kursie jest dobrowolny i bezpłatny.

Kurs ma charakter ogólnodostępny dla bliżej nieokreślonej liczby uczestników, ograniczonej jedynie względami techniczno-organizacyjnymi.

Kierownik naukowy

dr hab. Andrzej Wojnar, prof. nadzw.

Wykładowca

prof. dr hab. Aleksander Woźny

kierownik Zakładu Medioznawstwa Instytutu Dziennikarstwa i Komunikacji Społecznej Uniwersytetu Wrocławskiego

Omawiane zagadnienia

1. Jak rozmawiać z pacjentami, aby skuteczniej leczyć?
2. Jak niwelować formuły językowe blokujące relacje z pacjentem?
3. Jak motywować do przestrzegania zaleceń terapeutycznych?
4. Jak informować o niekorzystnym rokowaniu i o zbliżającej się śmierci?

Osoby zainteresowane udziałem w kursie proszone są o wstępne zgłoszenie zamiaru uczestnictwa, które nie ma charakteru wiążącego. Zgłoszenie pisemne należy kierować do Komisji Kształcenia DRL:

e-mail: komisjaksztalcenia@dilnet.wroc.pl lub telefoniczne pod numerem (71) 79 88 068 lub (71) 79 88 081.

DO PROKURATURY WYŁĄCZNIE Z ADWOKATEM

Szczegóły dotyczące korzystania z asysty adwokata dostępne pod:

tel. kom. 507 006 847, e-mail: Anna.Knotz@interpolska.pl

tel. kom. 600 046 202, e-mail: dil@dilnet.wroc.pl

**Komisja Kształcenia Dolnośląskiej Rady Lekarskiej
we Wrocławiu**

oraz

**Oddział Dolnośląski Polskiego Towarzystwa
Neonatologicznego**

**Katedra i Klinika Neonatologii Uniwersytetu Medycznego
im. Piastów Śląskich we Wrocławiu
zapraszają na konferencję**

AKTUALNE PROBLEMY W OPIECE NEONATOLOGICZNEJ

**k która odbędzie się 16 listopada 2023 r. (czwartek)
w godz. 11.00-15.00 przy al. Matejki 6 we Wrocławiu**

Kierownicy naukowcy konferencji:

prof. dr hab. Barbara Królak-Olejnik, dr n. med. Małgorzata Czyżewska

Wykładowcy:

prof. dr hab. Justyna Czech-Kowalska

prof. dr hab. Barbara Królak-Olejnik
prof. dr hab. Robert Śmigiel
dr n. med. Marta Berghausen-Mazur
dr n. med. Karolina Barańska

Szczegółowy program konferencji zostanie opublikowany
w następnym numerze Medium.

**W CZASIE KONFERENCJI ODBĘDĄ SIĘ WYBORY DO ZARZĄDU
ODDZIAŁU DOLNOŚLĄSKIEGO POLSKIEGO TOWARZYSTWA
NEONATOLOGICZNEGO. OBECNOŚĆ CZŁONKÓW
TOWARZYSTWA OBOWIĄZKOWA.
LICZYMY NA NIEZAWODNY UDZIAŁ.**

**Osoby zainteresowane udziałem w kursie proszone są
o wstępne zgłoszenie zamiaru uczestnictwa, które nie ma
charakteru wiążącego. Zgłoszenie pisemne należy kierować
do Komisji Kształcenia DRL:
e-mail: komisjaskształcenia@dilnet.wroc.pl lub telefonicznie
pod numerem (71) 79 88 068 lub (71) 79 88 081.**

Ośrodek Kształcenia COBIK Naczelnej Izby Lekarskiej organizuje szkolenia dla lekarzy i lekarzy dentystów

Z przyjemnością informuję o uruchomieniu zapisów na szkolenia w sesji jesienno-zimowej 2023 r. organizowane przez Ośrodek Kształcenia COBIK Naczelnej Izby Lekarskiej.

W ramach organizowanych szkoleń, staramy się przede wszystkim dostarczać praktycznych narzędzi i umiejętności, które pomogą lekarzom w codziennej pracy. Celem naszych szkoleń jest zapewnienie lekarzom aktualnej wiedzy i umiejętności, które są niezbędne w dynamicznie rozwijającym się środowisku medycznym. Pragniemy też pomóc lekarzom w zrozumieniu i zastosowaniu obowiązujących przepisów prawnych oraz nowoczesnych technologii w medycynie.

Szkolenia organizowane przez Ośrodek Kształcenia NIL są bezpłatne i skierowane do wszystkich lekarzy i lekarzy dentystów, w ramach opłacanych składek członkowskich do izb lekarskich.

Wszystkie nasze wydarzenia edukacyjne są akredytowane, uczestnicy otrzymują certyfikaty potwierdzające udział w szkoleniu wraz z przyznanymi punktami edukacyjnymi.

Rejestracja prowadzona jest przez internet: NIL - Kursy i szkolenia

Pod powyższym linkiem znajduje się zestawienie wydarzeń wraz ze

wskazanymi nazwiskami prowadzących, terminem i agendą szkolenia.

Nasi wykładowcy i trenerzy to ludzie, którzy posiadają bardzo dużą wiedzę zarówno teoretyczną jak i praktyczną, z nieocenionym doświadczeniem zawodowym. Prowadzone przez nich szkolenia to nie tylko wykłady, ale także przykłady z codziennych zawodowych doświadczeń oraz odpowiedzi na zadawane pytania.

Ponadto pragnę poinformować, iż Ośrodek Kształcenia Naczelnej Izby Lekarskiej zainicjował współpracę z towarzystwami medycznymi w zakresie kształcenia i edukacji lekarzy i lekarzy dentystów z całego kraju. W ramach tej współpracy planowane jest organizowanie wspólnych szkoleń, kursów i konferencji, które będą obejmować szeroki zakres tematyczny, od specjalizacji medycznych po nowoczesne metody diagnostyki i terapii. Dzięki temu lekarze będą mieli możliwość nie tylko pogłębienia swojej wiedzy, ale także zapoznania się z najnowszymi osiągnięciami naukowymi.

dr n. med. Artur Drobniak
dyrektor

Centralnego Ośrodka Badań Innowacji i Kształcenia

**TU INTER Polska, Federacja „POROZUMIENIE ZIELONOGÓRSKIE”, Dolnośląska Izba Lekarska
zapraszają na**

Cykl WEBINAR-ów DLA LEKARZY:

Lekarz w kryzysie Zdarzenia niepożądane, konflikty, hejt... Obrona i profilaktyka

Prowadzący: Dariusz Delikat – lekarz laryngolog i psycholog, trener komunikacji i coach.

Szczegóły na <https://dilnet.wroc.pl/webinar-lekarz-w-kryzysie-zdarzenia-niepozadane-konflikty-hejt-obrona-i-profilaktyka/>

**Komisja Kształcenia i Komisja Stomatologiczna
Dolnośląskiej Rady Lekarskiej we Wrocławiu
zapraszają na kurs medyczny**

PIERWSZA POMOC I DIAGNOSTYKA PRZY URAZACH ZĘBÓW U DZIECI

**który odbędzie się 21 października 2023 r. (sobota)
w godz. 10.00-13.30
w sali konferencyjnej Dolnośląskiej Izby Lekarskiej
przy ul. Kazimierza Wielkiego 45 we Wrocławiu.**

Kierownik naukowy kursu
dr n. med. Marta Berdzik-Janecka
konsultant wojewódzki w dziedzinie stomatologii dziecięcej dla
województwa dolnośląskiego

Uczestnikowi kursu przysługują 3 punkty edukacyjne.

Udział w kursie jest dobrowolny i bezpłatny.
Kurs ma charakter ogólnodostępny dla bliżej nieokreślonej liczby
uczestników,
ograniczonej jedynie względami techniczno-organizacyjnymi.

Program kursu

- godz. 10.00-11.30 *Pierwsza pomoc w urazach zębów u dzieci*
dr n. med. Marta Berdzik-Janecka
godz. 11.30-13.00 *Diagnostyka radiologiczna urazów*
– postępowanie
lek. dent. Dagmara Piesiak-Pańczyszyn
godz. 13.00-13.30 Dyskusja i zakończenie kursu

Osoby zainteresowane udziałem w kursie proszone są o wstępne
zgłoszenie zamiaru uczestnictwa, które nie ma charakteru
wiążącego. Zgłoszenie pisemne należy kierować do Komisji
Kształcenia DRL:
e-mail: komisjaksztalcenia@dilnet.wroc.pl lub telefonicznie pod
numerem 71/ 79 88 068 lub 71 79 88 081.

**Komisja Kształcenia i Komisja Stomatologiczna
Dolnośląskiej Rady Lekarskiej we Wrocławiu
zapraszają na kurs medyczny**

SCHOROZENIA W ZAKRESIE TWARZOCZASZKI

**który odbędzie się 1 grudnia 2023 r. (piątek)
w godz. 9.00-12.00
w sali konferencyjnej Dolnośląskiej Izby Lekarskiej
przy ul. Kazimierza Wielkiego 45 we Wrocławiu.**

Kierownik naukowy kursu prof. dr hab. Hanna Gerber

Uczestnikowi kursu przysługują 3 punkty edukacyjne.

Udział w kursie jest dobrowolny i bezpłatny.
Kurs ma charakter ogólnodostępny dla bliżej nieokreślonej liczby
uczestników, ograniczonej jedynie względami techniczno-organi-
zacyjnymi.

Program kursu

- godz. 9.00-9.45 *Nowotwory głowy i szyi – o czym lekarz
stomatolog powinien wiedzieć?*
prof. dr hab. Hanna Gerber
godz. 9.45-10.30 *Nowoczesne metody leczenia wad szkieletowych
twarzoczaszki*
lek., lek. dent. Marcin Kubiak
godz. 10.30-11.15 *Złamania twarzoczaszki w praktyce lekarza
stomatologa*
lek. Andrzej Jaxa-Kwiatkowski
godz. 11.15-12.00 Dyskusja i zakończenie kursu

**Osoby zainteresowane udziałem w kursie proszone są
o wstępne zgłoszenie zamiaru uczestnictwa, które nie ma
charakteru wiążącego. Zgłoszenie pisemne należy kierować
do Komisji Kształcenia DRL:
e-mail: komisjaksztalcenia@dilnet.wroc.pl lub telefonicznie
pod numerem 71/798 80 68 lub 71/798 80 81.**

SONIA BOHOSIEWICZ
W PROGRAMIE MUZYCZNYM WCIĘLI SIĘ
W NAJBARDZIEJ KOCHANĄ BLONDYNKĘ NA ŚWIECIE

**25 LISTOPADA, GODZ. 19.00
SALA KONCERTOWA RADIA WROCŁAW**

DLA CZYTELNIKÓW MEDIUM I OSÓB TOWARZYSZĄCYCH KOD RABATOWY -10%: MEDIUM10

ADRIA-ART.PL

PLAN KURSU SPECJALIZACYJNEGO „PRAWO MEDYCZNE”, online

II tura 13 listopada 2023 (poniedziałek)		
8.00–10.15	dr hab. n. prawnych Agata Wnukiewicz-Kozłowska	Zasady wykonywania zawodu lekarza/lekarza dentysty: pojęcie zawodu lekarza/lekarza dentysty, standardy wykonywania zawodu lekarza/lekarza dentysty (zgodność z aktualną wiedzą medyczną, zgodność z dostępnymi środkami i metodami, obowiązek ustawicznego kształcenia, zgodność z zasadami etyki lekarskiej). Prawa i obowiązki lekarza/lekarza dentysty: informowanie pacjenta, uzyskiwanie zgody na leczenie, obowiązek zachowania tajemnicy lekarskiej, lekarski obowiązek udzielenia pomocy, odmowa leczenia, klauzula sumienia. Prawa i obowiązki pacjenta
10.15–10.30	PRZERWA	
10.30–12.00	dr hab. n. prawnych Agata Wnukiewicz-Kozłowska	Nabywanie i utrata kwalifikacji zawodowych, prawo wykonywania zawodu lekarza/lekarza dentysty. Zasady wypisywania recept na leki oraz zleceń na wyroby medyczne. Zasady prowadzenia eksperymentów medycznych i badań klinicznych.
12.00–12.15	PRZERWA	
12.15–14.30	dr n. med. Katarzyna Połtyn-Zaradna	Organizacja opieki zdrowotnej w Polsce i Unii Europejskiej, zasady sprawowania opieki zdrowotnej w świetle Konstytucji RP. Zasady powszechnego ubezpieczenia zdrowotnego (prawa i obowiązki osoby ubezpieczonej, organizacja i zakres udzielania świadczeń zdrowotnych finansowanych ze środków publicznych, dokumentacja związana z udzielaniem świadczeń finansowanych ze środków publicznych)
II tura 14 listopada 2023 (wtorek)		
8.00–8.45	dr n. med. Paweł Wróblewski	Zadania i działanie samorządu lekarskiego: zadania izb lekarskich
8.45–10.15	dr n. prawnych Ewa Wójtowicz	Wykonywanie działalności leczniczej: pojęcie i zakres działalności leczniczej, podmioty lecznicze, prawne formy prowadzenia działalności leczniczej, praktyka zawodowa lekarza oraz lekarza dentysty
10.15–10.30	PRZERWA	
10.30–11.15	prof. dr hab. Dariusz Patrzałek	Problemy prawne przeszczepiania
11.15–12.00	dr n. med. Anna Orońska	Problemy prawne medycyny paliatywnej i stanów terminalnych
12.00–12.15	PRZERWA	
12.15–13.00	dr n. med. Monika Kantorska-Janiec	Problemy prawne związane z leczeniem chorób psychicznych, przeciwdziałaniem i leczeniem uzależnień
13.00–14.30	dr n. prawnych Aleksandra Stebel	Zadania i działanie samorządu lekarskiego: postępowanie przed organami izb lekarskich (rzecznikiem odpowiedzialności zawodowej oraz sądem lekarskim). Prawa i obowiązki członków samorządu lekarskiego
II tura 15 listopada 2023 (środa)		
8.00–11.00	dr hab. n. prawnych Agata Wnukiewicz-Kozłowska	Prowadzenie i udostępnianie dokumentacji medycznej. Problemy prawne sztucznej prokreacji oraz przerywania ciąży. Problemy prawne zabiegów estetycznych. Problemy prawne związane z zapobieganiem i leczeniem chorób zakaźnych
11.00–12.30	dr n. prawnych Witold Jakimko	Odpowiedzialność prawna lekarza: karna i cywilna
12.30–14.00	lek. Wojciech Golema	Stwierdzanie zgonu i ustalanie przyczyny zgonu
14.00–15.30	dr hab. n. prawnych Agata Wnukiewicz-Kozłowska	Test i zaliczenie kursu

Organizatorem kursu jest Komisja Kształcenia DRL. Rekrutacja na kurs: lekarze posiadający EKS zgłaszają się poprzez SMK, pozostali przez profil na stronie Centrum Medycznego Kształcenia Podyplomowego (cmkp.edu.pl).

DROBNE

Wynajmę gabinet stomatologiczny. Wrocław, ul. Śniadeckich 39a. Tel.: 668 389 552.

Wynajmę gabinet w centrum osiedla Kuźniki na dowolną specjalizację.
Kontakt: 601 616 016.

Zgorzelec - wynajmę dobrze wyposażony gabinet stomatologiczny (między innymi w mikroskop stomatologiczny) w centrum miasta.
Kontakt tel: 518 975 043.

Sprzedam Zakład Opieki Zdrowotnej o powierzchni 130 m² we Wrocławiu, Śródmieście.
Telefon: 601 78 83 35 (godziny wieczorne).

Sprzedam dobrze funkcjonujący renomowany 3-stanowiskowy Podmiot Leczniczy (stomatologia) w powiecie Wołowskim. Podmiot składa się z: 3 gabinetów z unitami, rejestracji z poczekalnią, pracowni rtg z aparatem pantomograficznym z cefalometrią i rtg punktowym, sterylizatorni (2 autoklawy), zgrzewarka, maszyna do smarowania końcówek, myjka ultradźwiękowa, lodówka, pralkosuszarka, toalety. Pełne wyposażenie łącznie z mikroskopem zabiegowym. Duża baza pacjentów. Tel: 790 568 005.

Wrocław wynajmę nowy lokal, parter, ul. Żmudzka, Psie Pole, 136 m², cena netto 65 zł/m² plus VAT, na start pierwsze 6 miesięcy 50%. Telefon: 509 727 747.

Sprzedam - 120 tys. lub wydzierżawię - 6 tys. plus koszty, w pełni wyposażony z bazą pacjentów dwustanowiskowy gabinet stomatologiczny we Wrocławiu na osiedlu Nowy Dwór. Mikroskop, radiowizjografia, autoklaw, klimatyzacja, rejestracja, osobne toalety, rejestracja, pokój socjalny.
Kontakt: 606 117 900, 509 312 726.

ZATRUDNIĘ LEKARZA

Publiczny Zakład Lecznictwa Ambulatoryjnego w Strzelinie zatrudni lekarza rodzinnego lub pediatrę. Wszelkie informacje dostępne są w siedzibie PZLA w Strzelinie na stronie internetowej <http://spzlastrzelin.ibip.wroc.pl> lub pod nr telefonu: p. Pani Urszula Majchrzak, tel. 71 392 29 85.

Zatrudnimy lekarza internistę lub rodzinnego do pracy w POZ.

Osoby zainteresowane prosimy o kontakt telefoniczny: 601 984 310 lub 601 750 318.

ZATRUDNIĘ DENTYSTĘ

Renomowana Klinika Stomatologiczna w centrum Wrocławia (niedaleko Sky Tower), nawiąże współpracę z lekarzem ORTODONTĄ. Czas pracy do ustalenia. Najchętniej 1x w tygodniu (z możliwością zwiększenia ilości dni). Posiadamy pantomograf, tomograf, Cefalo. Duża baza pacjentów. Obecny lekarz, niestety zmienia miasto zamieszkania i szukamy kogoś na jego miejsce. Mile widziane osoby w trakcie specjalizacji. Oferty CV, zapytania proszę kierować na adres e-mail: aurident@vp.pl lub tel. +48 669 402 463 po godz. 10.00.

Centrum Stomatologiczne Omnident w Twardogórze podejmie współpracę ze stomatologiem. Gabinet w pobliżu Wrocławia. Dobre wyposażenie, praca na 4 ręce. Możliwość rozwoju. Pacjenci w ramach NFZ i prywatnie. Świetne warunki płacowe. CV proszę przestać na adres: omnident.twardogora@gmail.com. Tel: 604 500 967.

Przychodnia stomatologiczna RISUS z Bielawy (60 km od Wrocławia) podejmie współpracę z lekarzem stomatologiem. Oferujemy dogodne godziny pracy, miłą atmosferę oraz bardzo dobre warunki płacowe. Telefon: 695 325 925.

Zatrudnimy lekarzy dentystów do pracy w gabinecie stomatologicznym w następujących lokalizacjach: Lubin, Kłodzko (mile widziani emerytowani lekarze stomatolodzy). Oferujemy elastyczny czas pracy oraz atrakcyjne zarobki! Zapraszam do kontaktu: tel. 668 424 550, e-mail: gabinet.stomatologiczny9@gmail.com

KURS USG PIERSI - DLA ZAAWANSOWANYCH

lek. Krzysztof Kozietek

10-11.11.2023, Wrocław

Hotel Hilton DoubleTree / Ginemedia

KURS USG POŁOŻNICZY MASTERS - DLA ZAAWANSOWANYCH

dr hab. n.med. Przemysław Kosiński, dr n.med. Michał Lipa

02-03.02.2024, Wrocław

Hotel Hilton DoubleTree / Ginemedia

Do uzyskania 26 punktów do certyfikatu podstawowego PTGiP

Organizator: Centrum Medyczne Ginemedia

Informacje: www.szkolenia-usg.pl

Zapisy: info@szkolenia-usg.pl

GŁOGOWSKI SZPITAL
POWIATOWY SP. Z O.O.

W GŁOGOWIE

pilnie zatrudni

LEKARZY SPECJALISTÓW

W DZIEDZINIE:

- medycyny ratunkowej (i innej) do pracy na SOR w Głogowie, z możliwością zamieszkania
- pediatrii (O/Pediatryczny i O/Neonatologiczny)
- ginekologii i położnictwa
- chirurgii ogólnej
- anestezjologii i intensywnej terapii
- internistów
- lekarzy rodzinnych do pracy w POZ w Głogowie

Zapewniamy:

- atrakcyjne warunki płacowe
- dowolną formę zatrudnienia
- duże możliwości rozwoju zawodowego

Posiadamy również wolne miejsca na szkolenie specjalizacyjne lekarzy w trybie rezydentury, w kierunku:

- Oddział Neurologii i Leczenia Udarów Mózgu

KONTAKT:

Głogowski Szpital Powiatowy Sp. z o.o. w Głogowie
ul. T. Kościuszki 15, 67-200 Głogów
tel. 76 837 33 29
kom. 609 457 199
fax: 76 837 33 77

Choćbym szedł ciemną doliną, zła się nie ulękę,
bo Ty jesteś ze mną.

Ps. 23

Wyrazy najgłębszego współczucia

Rodzinie

śp. profesora Krzysztofa Małyszczaka

naszego Przyjaciela, Sąsiada i Lekarza, który przez lata ofiarowywał
nam swoją dobroć, serce i bezinteresowną pomoc.

Niech odpoczywa w Pokoju Bożym
– ten, który tak wiele trudził się dla innych...

Łączymy się z Wami w bólu i modlitwie.

Ewa, Magdalena, Natalia Maciejowskie

Najserdeczniejsze wyrazy współczucia

Pani dr n. med. Barbarze

Ujmie-Czapskiej

z powodu śmierci

Zięcia

składają

członkowie Oddziału Dolnośląskiego Polskiego Towarzystwa
Neurologów Dziecięcych

Pogrążeni w smutku składamy wyrazy głębokiego współczucia
z powodu śmierci

Brata

Pani mgr Katarzynie Krawczyk

Koleżanki i koledzy z Oddziału Neurologii Dziecięcej Szpitala
im. T. Marciniaka we Wrocławiu

Z wielkim smutkiem przyjęliśmy wiadomość o śmierci
naszej Koleżanki

Krystyny Szubert-Mikołajczyk

lekarza stomatologa, wieloletniego sekretarza Koła Seniorów,
odznaczonej Medalem im. prof. Jana Mikulicza-Radeckiego.

Wyrazy szczerzego współczucia

Rodzinie

składają

koleżanki i koledzy z Koła Lekarzy Seniorów Dolnośląskiej
Izby Lekarskiej.

Krysiu, będzie nam Ciebie bardzo brakowało

Wyrazy głębokiego współczucia

Rodzinie

zmarłego

Profesora Krzysztofa Małyszczaka

składają

pracownicy Kliniki Salvita

Wyrazy szczerzego współczucia oraz wsparcia
po śmierci

dr. hab. n. med. Krzysztofa Małyszczaka

znakomitego lekarza i badacza

Rodzinie i Bliskim

składają

członkowie Komisji Bioetycznej przy Dolnośląskiej Izbie
Lekarskiej

5 września 2023 roku odszedł od nas

Jan Socha

dr nauk med.

były dyrektor i ordynator Oddziału Wewnętrznego A

Szpitala im. Babińskiego we Wrocławiu.

Pogrążeni w żalu

żona Ligia, córka Kasia z mężem i synami

Dla Pani dr Beaty Pyrek

po śmierci

Mamy

najszczerze kondolencje

składają

koleżanki i koledzy z Oddziału Anestezjologii i Intensywnej
Terapii Dzieci Szpitala im. Marciniaka we Wrocławiu

Doktor Marcie Kucharskiej

wyrazy głębokiego współczucia z powodu śmierci

Mamy

składają

prof. Brygida Knysz wraz z Zespołem Katedry i Kliniki
Chorób Zakaźnych, Chorób Wątroby i Nabytych Niedoborów
Odpornościowych UM we Wrocławiu

Z głębokim bólem zawiadamiam
o śmierci lekarza pediatri

Ewy Szczepańskiej

przez wiele lat pracownika poradni chorób dzieci
w przychodni na wrocławskim Nowym Dworze. W latach
70. ub. w. pracownika szpitala dziecięcego we Wrocławiu przy
ul. Kasprowicza.

O czym informuje siostrzeniec dr Jan Dytko

Najserdeczniejsze wyrazy współczucia

dr nauk med. Jolancie Jasonek

z powodu śmierci

Ojca

Stanisława Jasonka

składa

prof. dr hab. nauk med. Irma Kacprzak-Bergman
emerytowany kierownik Katedry i Kliniki Pediatrii i Chorób
Infekcyjnych

Zbigniew Rudkowski

4 kwietnia 2023 r. zmarł prof. dr hab. n. med. Zbigniew Rudkowski, nestor polskiej pediatrii, uczeń prof. Hanny Hirszfeldowej oraz prof. Janiny Czyżewskiej.

Profesor Rudkowski był kontynuatorem lwowskiej szkoły pediatrii. W okresie powstawania Akademii Medycznej we Wrocławiu, jak i w całej Polsce, dominowały groźne zakażenia, na które podatne były także dzieci. Były to gruźlica, choroba Heinego-Medina, dur brzuszny, błonica, kiła, schorzenia wątroby o różnej etiologii, salmonellozy, schigellozy, ospa prawdziwa (Niemcy 1961 r. i Polska 1963 r.) i inne. Ponieważ chorowały na nie również dzieci, to zdecydowano o wyodrębnieniu z pediatrii ogólnej specjalistycznych oddziałów zakaźnych, łącznie z gruźlicą.

Profesor Rudkowski, będąc asystentem prof. Hirszfeldowej, pomagał w zakładaniu takich nowych placówek pediatrycznych. Jako dyrektor Instytutu Pediatrii pomógł prof. Janinie Jaworskiej wyodrębnić z I Kliniki Pediatrycznej przy ul. Hoene-Wrońskiego Oddział Hematologiczny. Pomógł także przekształcić budynek brygady remontowo-budowlanej AM w budynek Kliniki Hematologii Dziecięcej i Nowotworów przy ul. Bujwida. Adiunktami w tej klinice byli wówczas dr Alicja Chybicka, dr Jerzy Pejcz oraz dr Ewa Kupis. Klinika nosiła imię prof. Janiny Jaworskiej.

Na tym terenie istniała już wcześniej Klinika Chorób Zakaźnych Dzieci, zbudowana przez prof. Tadeusza Nowakowskiego, współpracownika Hanny Hirszfeldowej. Był to pierwszy w Polsce nowy szpital zakaźny zbudowany na wzór szwedzki (boksy Meltzera). A ja byłam pierwszym lekarzem Wydziału Lekarskiego odbywającym staż podyplomowy w tej klinice.

W 1967 roku we Wrocławiu wybuchła epidemia ospy prawdziwej. Pawilon Kliniki Zakaźnej z bokсами Meltzera okazał się być wówczas szczególnie przydatny.

W tym okresie istniały już we Wrocławiu, założone przez prof. Rudkowskiego, pierwsze w Polsce,

poradnia szczepień oraz poradnia chorób wątroby. Po zakończeniu szczepień przeciwko ospie prawdziwej poradnie nie przestały działać. Niektóre dzieci wymagały bowiem innego trybu szczepień, niż przewiduje to przyjęty kalendarz szczepień.

Profesor jako pierwszy w Polsce opisał i leczył autoimmunologiczne zapalenie wątroby u dzieci. Prowadzona profilaktyka (szczepienia) nie była w stanie zapobiec występującym endemicznie, a nawet pandemicznie, zakażeniom innymi bakteriami i wirusami atakującymi przewód pokarmowy. Istniała, i nadal istnieje, konieczność stosowania antybiotykoterapii w ostrej fazie tych chorób. Profesor jako pediatra, zakaźnik i immunolog wykazał nieskuteczność wydłużonej antybiotykoterapii. Prowadziła ona do nosicielstwa. Propagował zasiedlenie przewodu pokarmowego florą domową. Dzięki temu obniżyła się częstość hospitalizacji. Miało to szczególne znaczenie dla noworodków i małych dzieci.

Z profesorem Zbigniewem Rudkowskim, wówczas doktorem medycyny, zetknęłam się ponownie, odbywając staż podyplomowy na oddziale zakaźnym do drugiego stopnia specjalizacji z pediatrii. Pracowałam wówczas na oddziale noworodków jako zastępca ordynatora w Miejskim Szpitalu Położniczo-Ginekologicznym im. Madurowicza we Wrocławiu. Ówczesny docent Rudkowski, biorąc pod uwagę moje dotychczasowe publikacje (wady rozwojowe noworodków), zaproponował mi współpracę naukową. Dwie wspólne publikacje dotyczyły przyczyn niedokrwistości u niemowląt i małych dzieci.

W trakcie tej owocnej, jak się wydaje, współpracy docent Rudkowski rekomendował kierownikowi kliniki, prof. Janinie Czyżewskiej, zatrudnienie mnie jako nauczyciela akademickiego. I tak zostałam starszym asystentem (1969 r.).

Profesor współpracował z licznymi instytucjami naukowymi we Wrocławiu, m.in. Instytutem Immunologii i Terapii Doświadczalnej PAN,

Stacją Krwiodawstwa, Instytutem Mikrobiologii AM, a także z zagranicznymi (przede wszystkim niemieckimi i włoskimi). Szczególne znaczenie miała współpraca z Instytutem Immunologii i Terapii Doświadczalnej PAN im. prof. Hirszfelda.

Znajomość języków obcych pozwoliła prof. Rudkowskiemu na zapoznawanie się z innymi, niż znanymi w Polsce, metodami badawczymi. Wyjazd do Włoch zaowocował sprowadzeniem do Polski metody laboratoryjnej Giovanny Mancini. Metoda pozwalała na wykrywanie w żelu agarowym reakcji antygen-przeciwciała. Posłużyła m.in. do przeprowadzenia badań przesiewowych dzieci Dolnego Śląska na obecność wirusowego zakażenia wątroby typu B (w badaniach uczestniczył cały zespół asystentów kliniki). Wykrycie częstości występowania tego zakażenia (antygen Australia) zobligowało Ministerstwo Zdrowia do wprowadzenia obowiązkowych szczepień przeciwko wirusowi. Wspomniana metoda została wykorzystana także w moim doktoracie, którego promotorem był prof. Rudkowski.

Drugą ważną metodą, którą profesor przywiózł z Włoch, było diagnozowanie chorób wątroby poprzez jej biopsję. Profesor wykonał takich biopsji samodzielnie (bez współpracy z anestezjologiem) ponad 200. Był to miły krok w polskiej hepatologii dziecięcej (nie tylko o etiologii HBV). Profesor został za to wyróżniony nagrodą hepatologów na Światowym Kongresie Hepatologów im. dr. Falka. Obecnie biopsje wątroby wykonywane są w klinice przy udziale anestezjologa.

Poza infekcjami, które można było wyeliminować drogą szczepień, pojawiło się nowe zagrożenie zdrowia dzieci żyjących na terenach przemysłowych (miedź i ołów). Profesor zorganizował badania specjalistyczne dzieci z Legnicko-Głogowskiego Okręgu Miedziowego. Badania prowadzone w klinice udowodniły wpływ miedzi i ołowiu na obniżenie odporności

dzieci, a zatem podatność na zakażenia. Profesor zadbał, by dzieci te były okresowo leczone sanatoryjnie na koszt Głogowskiego Zagłębia Miedziowego.

Różnorodność tematów immunologicznych i pediatrycznych spowodowała, że zarówno profesor, jak i pracownicy kliniki należeli do towarzystw naukowych: Polskiego Towarzystwa Pediatrycznego, Polskiego Towarzystwa Epidemiologów i Lekarzy Chorób Zakaźnych, Polskiego Towarzystwa Immunologicznego, Polskiego Towarzystwa Hepatologicznego. Czynnie uczestniczyli w krajowych i zagranicznych zjazdach tych towarzystw.

Prof. Rudkowski był otwarty na inicjatywy pracowników kliniki. Moje propozycje, takie jak: matematyczna weryfikacja wyników, metoda bliźniąt, czy też zaproponowany nowy kierunek badań dotyczący immunogenetyki chorób zakaźnych spotkały się z aprobatą Profesora.

W roku 1981 prof. Rudkowski otrzymał zgodę władz uczelni i dyrekcji kliniki na wyjazd do Maroka. W latach 1981–1983 pracował tam jako pediatra. Kontakt ze współczesną populacją Marokańczyków, jak i rdzenną ludnością Maroka (Berberzy) utwierdził Profesora w przekonaniu o konieczności popularyzacji oraz przeprowadzania ogólnościatowych szczepień ochronnych u dzieci.

Po powrocie do Polski prof. Rudkowski pomógł doc. Adamowi Jankowskiemu utworzyć na bazie Kliniki Propedeutyki Pediatrii znajdującej się w Szpitalu im. Korczaka nową placówkę pediatryczną – III Katedrę i Klinikę Pediatrii, Immunologii i Reumatologii (obecnie Dolnośląskie Centrum Pediatryczne im. Korczaka przy ul. Kasprowicza 64). Pomoc ta polegała m.in. na oddaniu mu części sprzętu laboratoryjnego oraz dwóch osób do jego obsługi. Założył też wspólnie z prof. Jankowskim Towarzystwo Wakcynologiczne.

Profesor Rudkowski był promotorem mojej pracy doktorskiej, opiekunem pracy habilitacyjnej, jednym z recenzentów na tytuł naukowy profesora i stanowisko kierownika Katedry i Kliniki Chorób Zakaźnych Dzieci.

Doceniły wiedzę i osiągnięcia naukowe Profesora liczne organizacje i instytucje państwowe. Profesor uhonorowany został m.in. Orderem Uśmiechu, „Hipokratesem” Towarzystwa Medycyny Rodzinnej, Srebrnym Medalem Akademii Medycznej we Wrocławiu, Medalem im. Brudzińskiego Polskiego Towarzystwa Pediatrycznego, Krzyżem Oficerskim Orderu Odrodzenia Polski, Krzyżem Kawalerskim Orderu Odrodzenia Polski, Srebrnym Krzyżem Zasługi, Medalem Komisji Edukacji Narodowej. Spośród tych licznych odznaczeń szczególne znaczenie miał dla niego Order

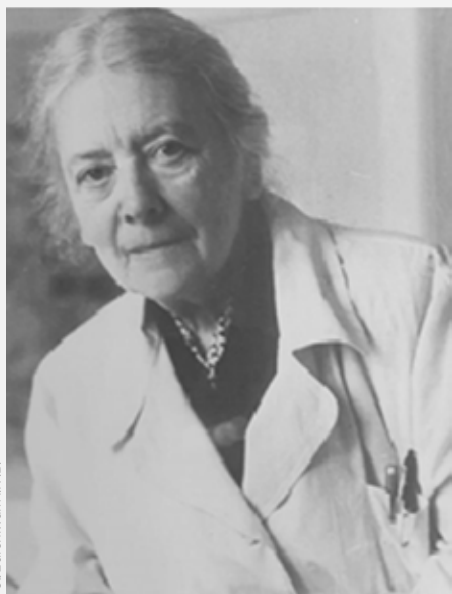
Uśmiechu nadany mu przez dzieci, które były wcześniej pacjentami kliniki, a później pacjentami przychodni specjalistycznej. Uroczystość wręczenia Orderu Uśmiechu odbyła się w sali wykładowej Kliniki Chorób Zakaźnych. Dzieci przygotowały dla Profesora specjalny taniec oraz piosenkę.

Profesor jako szef był opiekuńczy i pomocny w wykonywaniu zadań naukowych. Nie czuło się dystansu w stosunku do pracowników. Każdy czuł się doceniony. Pogodne usposobienie, dowcip, znajomość języków obcych czyniły Profesora osobą pożądaną w każdym towarzystwie, również międzynarodowym.

Dla Profesora, niezależnie od sytuacji i okoliczności, zawsze najważniejsza była Rodzina. Żona Leokadia oraz synowie Piotr i Maciej z ich wielopokoleniowymi rodzinami.

Profesor nie lubił wracać do przeszłości, jego dewizą było „iść do przodu”. Trzy dni przed śmiercią zadzwonił do mnie ze szpitala z pytaniem o zdrowie i znów usłyszałam, że trzeba iść do przodu. Niestety, nie pozwoliło na to jego serce. Zmarł 21 kwietnia 2023 r.

□ **prof. dr hab. n. med. Irma Kacprzak-Bergman**
emerytowany kierownik
Katedry i Kliniki Pediatrii
i Chorób Infekcyjnych
Akademii Medycznej
we Wrocławiu

Prof. dr hab. Hanna Hirszfildowa (1884–1964), kierownik I Katedry i Kliniki Pediatrii we Wrocławiu, ul. Hoene-Wrońskiego 13c, w latach 1945–1962

Prof. dr hab. Janina Czyżewska (190019–79), kierownik Katedry i Kliniki Chorób Zakaźnych Dzieci, ul. Bujwida 44, w latach 1962–1972

Prof. zw. dr hab. Zbigniew Rudkowski (1929–2023), kierownik Katedry i Kliniki Chorób Zakaźnych Dzieci, ul. Bujwida 44, w latach 1972–1988

Andrzej Dorobisz

Zwielkim żalem i smutkiem przyjęliśmy wiadomość o śmierci naszego przyjaciela, wspaniałego człowieka, całym życiem oddanego medycynie, wybitnego chirurga o rozpoznawalnym w skali międzynarodowej nazwisku, prof. dr. hab. n. med. Andrzeja Dorobisza.

Prof. dr hab. Andrzej Dorobisz urodził się 17 grudnia 1948 r. we Wrocławiu. Studia medyczne ukończył w 1972 roku na Wydziale Lekarskim Akademii Medycznej we Wrocławiu.

Stopień doktora nauk medycznych uzyskał w 1980 r., doktora habilitowanego w 1995 r., natomiast tytuł profesora w roku 2007 r.

Zainteresowania naukowe Zmarłego obejmowały całość chirurgii naczyniowej, w szczególności leczenie operacyjne tętniaków aorty, niedokrwienia mózgowia, choroby układu żylnego, transplantologię. Prof. dr hab. Andrzej Dorobisz był autorem lub współautorem 276 prac naukowych, redaktorem bądź współredaktorem 4 książek, a także autorem 7 rozdziałów w książkach, w tym w 2 wydanych w Niemczech.

Profesor był promotorem 6 prac doktorskich, recenzentem ponad 30 rozpraw doktorskich, 4 rozpraw habilitacyjnych oraz 5 recenzji dorobku do tytułów profesora.

Był także kierownikiem kilkunastu specjalizacji lekarskich z zakresu chirurgii ogólnej i chirurgii naczyniowej.

Prof. dr hab. Andrzej Dorobisz szcze-

Fot. z archiwum autorów.

**Andrzej Dorobisz
(1948-2023)**

gólnie dużo czasu poświęcał i aktywnie włączał się w działalność organizacji samorządowych – był członkiem założycielem Polskiego Towarzystwa Chirurgów Naczyniowych, jego prezesem oraz wiceprezesem w latach 2004 – 2010. Był także założycielem i prezesem Polsko-Niemieckiego Towarzystwa Chirurgów Naczyniowych.

Członek honorowy Polsko-Niemieckiego, a także Ukraińskiego Towarzystwa Chirurgów Naczyniowych.

Zorganizował wiele zjazdów i konferencji naukowych. Odbył także kilkuletnie staże naukowe w Szwajcarii i Niemczech.

W latach 2008 – 2012 Profesor pełnił funkcję konsultanta krajowego ds. chirurgii naczyniowej.

Odznaczony Złotym Krzyżem Zasługi oraz Krzyżem Kawalerskim Orderu Polonia Restituta.

Fascynacją i miłością Zmarłego była medycyna, jak pisał w pamiętniku: „urodziłem się chirurgiem, w chirurgii znalazłem urodę życia, czyli domenę prawdy, piękna i dobra”.

Bardzo dużo pracował. Nigdy nie odmawiał pomocy. Nawet w wieku, w którym często pojawia się zespół wypalenia zawodowego, zadziwiał energią i pracowitością. Jak policzono wykonał około 15 tys. dużych zabiegów chirurgicznych.

Już w czasach studenckich brał udział w działalności społecznej, także i w późniejszym okresie, gdy mimo upływu lat, skutecznie konsolidował nasz rocznik rozproszony po Polsce i świecie, współorganizując, co 5 lat, nasze spotkania.

Był człowiekiem bardzo wrażliwym i opanowanym. Wyróżniał się poczuciem humoru, nie stronił od autoironii. Cieszył się szacunkiem i zaufaniem współpracowników, przyjaciół, a przede wszystkim pacjentów.

Uczynił w swym życiu wiele dobra i o tym będziemy zawsze pamiętać

Cześć Jego pamięci.

❑ **Koleżanki i Koledzy
z rocznika 1972**

Krystyna Szubert-Mikołajczyk (1937-2023)

W lipcu odeszła nasza koleżanka Krysia Mikołajczyk. Odeszła od nas tak jak żyła: cicho, dyskretnie, można powiedzieć elegancko. Pojechała własnym samochodem do szpitala i z niego nie wróciła. Studia ukończyła w roku 1968 i całe swoje zawodowe życie pracowała jako stomatolog. Uzyskała specjalizację z protetyki. Pacjentom, którzy ją lubili i jeszcze po latach otrzymywali od nich liczne dowody pamięci, poświęcała cały swój czas. Była młodsza niż pokazywała oficjalna metryka, sama mi o tym wspominała. Po przejściu na emeryturę zaangażowała się w pracę Koła

Seniorów. Przez ostatnie trzy kadencje pełniła funkcję naszego sekretarza. Była wzorem zorganizowania i pracowitości. Przygotowywała nam plan działania, inspirowała do ciekawych spotkań, pisała sprawozdania. A wszystko to robiła z uśmiechem, nie narzucając własnych rozwiązań. Władze Izby doceniły jej działalność, przyznając jej swoje najwyższe odznaczenie – Medal im. prof. Mikulicza Radeckiego.

Krysiu, będzie nam Ciebie naprawdę brakowało. Odpoczywaj w pokoju.

❑ **Krzysztof Wronecki**

WARTO PRZECZYTAĆ

Ilona Gołębiewska, *Zostań już na zawsze*, Wydawnictwo Muza

Ucieczka przed przeszłością, niespodziewana szansa od losu i gorące uczucie, które pojawia się w trudnym momencie życia...

Czasami przychodzi taki dzień, kiedy trzeba wszystko zostawić za sobą i odważnie ruszyć w nieznaną. Kamila Bardo wie, co to znaczy stanąć na życiowym zakręcie. Niedawno wróciła do Polski i w stolicy układa swoje życie. Ma ciekawą pracę, średnio udany związek, ale z nadzieją patrzy w przyszłość.

Jednak życie Kamili zaczyna się komplikować. W pracy pada ofiarą mobbingu ze strony przełożonego, związek z Hubertem przechodzi kryzys, a na jej drodze pojawia się ktoś z przeszłości. Chcąc ratować siebie, nawiązuje kontakt z bratem i za jego namową po kilkunastu latach odwiedza rodzinne Budlevice na Mazurach. To powoduje wiele zmian. Kamila ucieka z pracy i dostaje nową w salonie meblowym brata, nadzoruje rewitalizację starego ogrodu i próbuje naprawić złe relacje z matką. Poznaje również Janka, architekta krajobrazu, którego pamięta z czasów dzieciństwa. Boi się wyznać mu swoje tajemnice, przez które grozi jej prawdziwe niebezpieczeństwo...

Czy życie z dala od rodziny może dać szczęście? Co jest lepsze – szczery związek czy niezobowiązująca relacja? Czy warto żyć przeszłością?

Porywająca, pełna emocji i tajemnicza historia o tym, że czasami warto zamknąć za sobą wszystkie drzwi i z odwagą ruszyć w świat. Przeszłość jest tym, co trzeba pożegnać na zawsze. Liczy się jedynie to, co dopiero przed nami. Trzeba zaufać swojemu sercu. Kto wie, może za kolejnym zakrętem czeka na nas wielkie szczęście?

Czy miłości można się nauczyć? Czy istnieje nauka o miłości? Jak to jest, że niektórzy potrafią stworzyć stabilny i zdrowy związek, a inni w relacji z bliską osobą walczą o każdy dzień? Są takie dziedziny nauki, które mówią nam, co mamy jeść, jak ćwiczyć i jak długo spać. Dlaczego by więc nie wykorzystać ich w celu naprawy bądź ulepszenia naszych związków?

W swojej przełomowej książce psychiatra i neurolog Amir Levine wraz z psychologką Rachel Heller wskazują, jak znaleźć i pielęgnować miłość, korzystając z teorii więzi – nauki o relacjach. Teoria ta pokazuje, jaki wpływ na dorosłego człowieka miały jego wczesne relacje z rodzicami lub opiekunami oraz że ludzka potrzeba bycia w bliskim kontakcie z drugim człowiekiem jest zapisana w naszych genach. Angażujesz się nadmiernie w każdy związek i martwisz się, że nikt nie zdoła cię pokochać? A może bycie w związku kojarzy ci się z utratą siły i niezależności? Dzięki tej książce rozpoznasz swój styl przywiązania i zyskasz szósty zmysł, który podpowie ci, jakiego partnera wybrać. Zrozumiesz, jakie myśli i uczucia blokują cię przed bliskimi relacjami bądź do nich skłaniają. Nauczysz się budować silne i zdrowe relacje dające satysfakcję i poczucie szczęścia. Partnerstwo bliskości stanie się twoim atlasem drogowym.

Levine Amir, Heller Rachel, *Partnerstwo bliskości. Jak teoria więzi pomoże ci stworzyć szczęśliwy związek*, Wydawnictwo Feeria

Christel Petitcollin, *Jak mniej myśleć*, Wydawnictwo Feeria

Za dużo myślę. Moi bliscy mówią, że jestem zakręcona i że zadaję sobie za dużo pytań. W mojej głowie stale coś się kłębi, czasem marzę o tym, żeby wcisnąć wyłącznik umysłu. Mam wrażenie, że jestem z innej planety. Nie mogę sobie znaleźć miejsca. Czuję się niezrozumiany.

Czy chociaż jedno z tych zdań opisuje właśnie ciebie? Jeśli tak, prawdopodobnie rozpoznasz się w profilu osoby nadwydajnej mentalnie. Cóż, bycie nadwydajnym bywa naprawdę męczące, ale twój mózg właśnie ten, który myśli zbyt wiele to prawdziwy skarb. Jego subtelność, złożoność i szybkość, z jaką działa, są naprawdę zdumiewające, a pod względem mocy można go porównać z silnikiem Formuły 1!

Ale bolid wyścigowy nie jest zwykłym samochodem. Gdy prowadzi go jakiś niezdara, może się okazać kruchy i niebezpieczny. Potrzebuje kierowcy najwyższej klasy i toru na swoją miarę, by wykorzystać swój potencjał.

Do tej pory to mózg wiódł cię po wertepach. Czas jednak, abyś przejął stery i to już od dziś. Dzięki tej książce nauczysz się wykorzystywać niezwykle możliwości swojego umysłu, który do tej pory wydawał się nie do ogarnięcia! A do tego poczujesz ulgę i wreszcie odetchniesz pełną piersią, akceptując siebie i swój fantastyczny umysł.

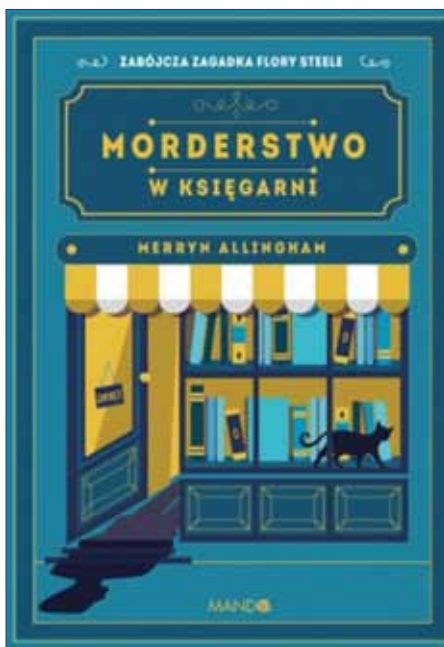

DOBRA LEKTURA

Uroczy kryminał w stylu retro

Małe księgarnie, wypełnione po brzegi książkami, z niepowtarzalnym klimatem, to miejsca, których nie sposób nie lubić. Wydawać by się mogło, że w takiej scenarii, oprócz spokoju, charakterystycznego zapachu drukarskiego tuszu i fascynujących lektur, nie można znaleźć nic innego. Niespodziewane odkrycie czeka jednak na młodą Florę, bohaterkę „Morderstwa w księgarni” autorstwa Merryn Allingham, która pośród regałów znajduje zwłoki mężczyzny... Od razu też sprzedaż książek w jej rodzinnym biznesie spada, a dalsze losy księgarni wiszą na włosku. Sprawy nie ułatwia policja, która szybko próbuje umorzyć śledztwo. Flora postanowi wziąć sprawy w swoje ręce i samodzielnie rozwiązać tajemnicę morderstwa, a z pomocą przyjdzie jej lokalny autor kryminałów, przystojny samotnik Jack Carrington. Ten amatorski duet detektywistyczny okaże się niezwykle zgrany, a dialogi pomiędzy głównymi bohaterami zbudują niezwykle przyjemny i humorystyczny klimat opowieści. Śledztwo nie będzie jednak proste, bo z czasem w niewielkim miasteczku dojdzie do kolejnych tajemniczych wydarzeń, a na detektywów-amatorów będą czekać kolejne zagadki do rozwiązania.

Proza Merryn Allingham bez wątpienia zainteresuje wszystkich fanów Herculeesa Poirota. Znajdą tu oni przytulność,

„Morderstwo w księgarni”, Merryn Allingham, wydawnictwo Mando, 2023.

niewielką dozę przewidywalności, interesującą zagadkę. Nie zabraknie opisów codziennego życia, które dodatkowo wzmocnią więź czytelnika z bohaterami. Próżno w „Morderstwie w księgarni” szukać brutalności, rozlewu krwi, do-

sadności. Zamiast tego sporo tu humoru, opisów obyczajowości, spokoju. Wątki morderstwa są spójne, oparte na logicznym myśleniu, dlatego czytelnik, na równi z Florą i Jackiem, będzie mógł podjąć próbę rozwiązywania zagadki. Na uwagę zasługuje również stworzony przez autorkę klimat malowniczego angielskiego miasteczka Abbeymead z lat 50. ubiegłego wieku. Allingham doskonale zarysowała czasy powojenne, wątki historyczne, podnoszącą się gospodarkę, obyczaje i zaradność mieszkańców.

„Morderstwo w Księgarni” to także historia o przyjaźni, zaufaniu i odwadze. Czytelnicy będą zachwyceni urokliwym światem zbudowanym przez autorkę oraz niespieszną fabułą w stylu klasycznych powieści detektywistycznych, gdzie główne skrzypce grają skrupulatne szukanie dowodów, przemyślane rozmowy i baczne przyglądanie się rzeczywistości. „Morderstwo w księgarni” to tzw. lektura *cozy crime*, gdzie czytelnik swoją dedukcją może zaspokajać ciekawość i rozkładać na czynniki pierwsze solidną intrygę. Autorka zrećtnie posługuje się słowem. Jej styl jest lekki i niewymuszony, a język łagodnie stylizowany na ówczesne czasy. „Morderstwo w księgarni” to świetna odskoknia od współczesnych kryminałów – lekka, zabawna i przyjemna!

Gorzko-zabawna opowieść o starości

Wielokrotnie nagradzane „Zmarszczki” w końcu doczekały się polskiego wydania! Nowy komiks (w przekładzie Tomasza Pindla) wybitnego Paco Roki, autora „Domu” i „Powrotu do Edenu”, na tle pozostałej twórczości artysty, jest komiksem wyjątkowym.

„Zmarszczki” opowiadają historię Emilia, oddanego przez rodzinę do domu starców mężczyzny cierpiącego na chorobę Alzheimera. Dawny bankier gubi się w codzienności, a przeszłość miesza mu się z teraźniejszością. W nowym domu jego współlokatorem zostaje Miguel, którego, w przeciwieństwie do Emilia, pamięć nie zawodzi, co starszek sprytnie wykorzystuje, wyłudając od pozostałych pensjonariuszy drobne sumy pieniędzy. W tle historii poznajemy również wiele innych osób, a każda z nich zmagą się ze swoimi trudami jesieni życia. Ośrodek jest podzielony na dwa piętra – na dole mieszkają osoby samodzielne, a na wyższym ci niedołęzni i wymagający stałej opieki. Główny bohater usilnie i momentami rozpaczliwie robi wszystko, aby nie trafić na wyższe piętro, a z pomocą przychodzi mu Miguel.

Ta autentyczna opowieść o starości – tej bolesnej, naturalistycznej, na wskroś prawdziwej – ma w sobie jednak coś poruszającego i optymistycznego. Paco Roca odkrywa na nowo świat domów spokojnej starości i z właściwą sobie wrażliwością kreśli gorzko-

„Zmarszczki”, Paco Roca, wydawnictwo Kultura Gniewu, 2023.

-zabawną opowieść o codzienności jej mieszkańców. Gorzko, bo porusza tematy trudne, bolesne, wręcz dołujące. Ale i zabawną, gdyż choroby pensjonariuszy nierzadko są powodem komicznych sytuacji, a jednym z przykładów są starszankowie „na gigancie”, pragnący spełnić kilka swoich ostatnich marzeń.

W komiksie znajdziecie charakterystyczną dla Roki kreskę, realizm, karykaturę. Jak zwykle w jego twórczości nie zabraknie pojedynczych obrazów, wprawiających w osłupienie, zawierających ogromne pokłady ładunków emocjonalnych, od których trudno będzie się oderwać. Kolory użyte w komiksie są stonowane, wyciszone; przywołują na myśl jesień.

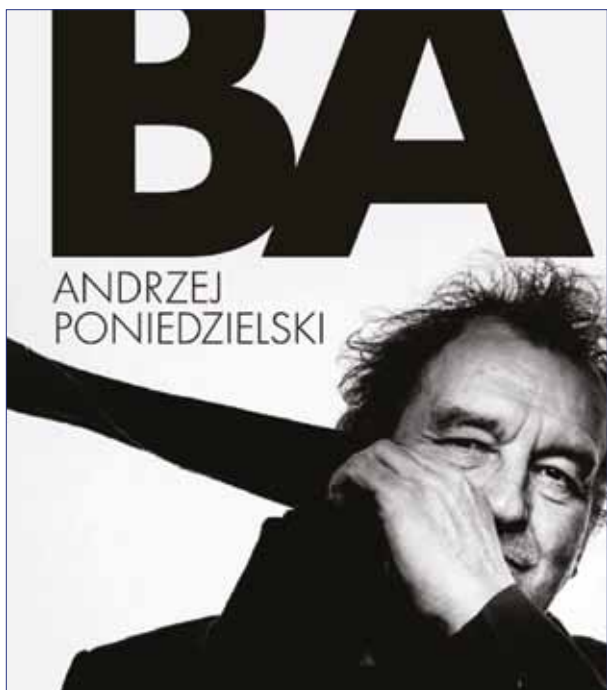
Ponoć każda książka, nawet ta przeczytana niedbale i w pośpiechu, w jakimś stopniu odmienia człowieka. „Zmarszczki” Paco Roki dobitnie to pokazują, bowiem po lekturze komiksu inaczej spojrzycie na rodziców, dziadków, czy sąsiadów w sędziwym wieku. Jednocześnie jest to też historia o tych młodszych, o nas samych – o dzieciach starzejących się rodziców. Fenomen „Zmarszczek” zawiera się w jednym słowie, które ich lektura wywołuje. To tkliwość. Tkliwość względem bliskich, tych, których kochamy i względem nas samych, bo i dla nas czas jest nieubłagany. To piękna, choć bolesna prawda, nad którą warto się pochylić, zwłaszcza w dzisiejszych czasach, w dobie zepsutych wartości i kultu wiecznej młodości. Idzie jesień... dlatego jeśli w tym roku jeszcze nie przeczytaliście żadnego komiksu, gorąco was zachęcam, by były to właśnie „Zmarszczki” Paco Roki.

□ Aleksandra Sołtys

SPOTKAJ SIĘ Z KULTURĄ. WYDARZENIA KULTURALNE

Satyra, humor, muzyka na żywo. Andrzej Poniedziałki

Inteligentna satyra, błyskotliwy umysł, wspaniały głos, wyjątkowy urok. Tego pana chyba nikomu nie trzeba przedstawiać. Andrzej Poniedziałki oczaruje wszystkich na jubileuszowym koncercie pt.: „BA”, będącym jednocześnie koncertem promującym nową płytę o tym samym tytule. Podczas pełnego humoru wieczoru kabaretowego usłyszeć będzie można znane i mniej znane teksty mistrza słowa w charakterystycznym dla niego formacie. Nie zabraknie poetyckiego poczucia humoru, satyrycznych komentarzy do aktualnej rzeczywistości, piosenek, monologów.

Koncert Andrzeja Poniedziałkiego to prawdziwa gratka dla wielbicieli inteligentnej satyry, przeciwstawiającej się medialnym trendom. Andrzej Poniedziałki to poeta, satyryk, autor setek tekstów, napisanych m.in. dla Grzegorza Turnaua, Edyty Geppert czy Dawida Podsiadło. W 2016 roku artysta został nagrodzony tytułem Ambasadora Polszczyzny.

To wyjątkowe wydarzenie odbędzie się 20 października 2023 r. w Sali Koncertowej Radia Wrocław o godz. 20.00.

Niezwykły spektakl w klimacie rockowych przebojów

Wizualne i dźwiękowe efekty specjalne, orkiestra symfoniczna, soliści, chór, tancerze... To i wiele więcej czeka na wszystkich widzów, którzy zdecydują się dołączyć do międzynarodowego przedstawienia „Aleja Rocka Symfonicznie”. Na scenie wystąpią utalentowani artyści z całego świata oraz doskonale znany w Polsce, obchodzący 35. rocznicę wspólnych występów na scenie, zespół Żuki. Nie

tylko będzie można usłyszeć wyjątkowe interpretacje największych światowych przebojów, ale również czynnie włączyć się w występ. W repertuarze m.in. Rod Stewart, Bob Dylan, Deep Purple, Aerosmith, The Beatles, Queen oraz Evanescence. Koncert odbędzie się 6 listopada br. w Teatrze Muzycznym Capitol we Wrocławiu o godz. 19.00.

Uskrzydłone. Wernisaż wystawy fotograficznej Marty Pietrzyk

Podczas wernisażu zostaną zaprezentowane wyjątkowe fotografie autorstwa Marty Pietrzyk. Projekt fotograficzny poświęcony jest przede wszystkim uskrzydłonym kobietom. Na pracach obcują one wśród drapieżnych ptaków, jeleni, koni czy sów, a ubrane są w specjalnie zaprojektowane przez autorkę wystawy stroje. Jak mówi sama Marta Pietrzyk: „to jej pasja, która uskrzydla”.

20 października br. na Zamku Kliczków, oprócz wernisażu, na chętnych czekają również fotografie na płótnie, pokaz filmu, pokaz mody z autorskich strojów, w których będzie można nawet wystąpić w kadrze. W czasie wydarzenia odbędą się zapisy na udział w tegorocznym maratonie fotograficznym „Baśniowa Sesja

na Zamku Kliczków – edycja jesienią”. Jest to sesja zdjęciowa organizowana przez Zielony Kadr Marty Pietrzyk w autorskich strojach w towarzystwie sów Skrzydlatej Ferajny na Zamku Kliczków.

ków, z charakterystyczną Krzysztofą Walkiewicz. Maraton odbędzie się 21-22 października (sobota i niedziela) na terenie Zamku Kliczków.

□ Opracowała Aleksandra Sołtyś

POMRUK SALONÓW

W wakacje życie kulturalne toczyło się leniwie. Wszyscy udali się na wypoczynek. Z żoną, jako dobrzy dziadkowie trójki wnuków w wieku przedszkolno-szkolnym, ruszyliśmy na Dolny Śląsk. Internet pozwolił nam znaleźć atrakcyjne miejsca w Kotlinie Kłodzkiej. I tutaj można by napisać esej – pochwałę agroturystyki. Ta gałąź turystyki zapewnia już w tej chwili europejski standard pobytu. Pierwszym miejscem była leżąca na końcu świata wieś w Górach Białskich – Kąty Bystrzyckie. Agroturystyka miała własny mały basen co, przy panujących w sierpniu temperaturach bardzo pomogło je znosić. W liczącej kilkanaście domów wiosce znajduje się skansen „Gottwaldówka”. Udostępniona jest multimedialna prezentacja w języku polskim i niemieckim, pokazująca życie na wsi dolnośląskiej. Jest tam też wyeksponowana kolekcja dawnych koronek oraz grafiki niemieckiego malarza Ericha Fuchsa, przedstawiające kulturę ludową i rzemiosło Sudetów. Innym ciekawym miejscem jest Kuźnia Alchemiczna. Placówka ta zajmuje się działalnością edukacyjną i organizuje warsztaty samodzielnego szukania minerałów. Dziecko otrzymuje: wiaderko, młotek i konewkę z wodą (kamienie po polaniu wodą dostają specjalnego blasku). Wykopane skarby zabiera się ze sobą – zabawa była znakomita.

Warto wspomnieć o leżącej w pobliskim Złotym Stoku Kopalni Złota. I to jest w tej chwili nadal żyła złota. Turystycznie wszystko perfekcyjnie zorganizowane. Nie żał wyda-

nych pieniędzy. Warto się tam wybrać. Odwiedziliśmy też kompleks Czarna Góra, gdzie wygodna 6-osobowa kanapa wywozi nas na szczyt, skąd można podziwiać wspaniałą panoramę masywu Śnieżnika. Dla dzieci atrakcją jest kolejka Czarna Żmija. Kolejna okazja do wydania pieniędzy.

Drugim miejscem, w którym spędziliśmy kolejny tydzień, był Kamieniec koło Polanicy. Tutaj gospodarze zorganizowali dla dzieci zajęcia, na których uczyły się wiejskich zajęć. W programie było dojenie krowy, kopanie ziemniaków, a także malowanie pod opieką nauczycieli. W sumie bardzo dobry pomysł, który pozwolił nam przetrwać wakacje z wnukami do końca. A teraz kilka uwag ogólnych. Wszędzie było dużo przestrzeni, bogata oferta na terenie samej agroturystyki, a przede wszystkim bogata oferta na terenie całego Dolnego Śląska. Nie trzeba szukać daleko, aby ciekawie spędzić czas.

Ale wracając do życia kulturalnego. Muzeum Miejskie Wrocławia postanowiło mocnym uderzeniem rozpocząć sezon. I tak w ciągu jednego popołudnia we wrześniu b.r. zorganizowało po sobie następujące wystawy: w Pałacu Królewskim o godz. 17 wystawę „Wszystko jest pejzażem” serbołużyckiego malarza Jana Buc-ka, o godz. 18.30 w Arsenale – Hommage Oswojeni, a o godz. 19 w Starym Ratuszu – „Albo Odra – portret pejzażu rzeki granicznej”.

Wielu kulturalnych wrażeń życzy...

Wasz Bywalec

Kąty Bystrzyckie – wieś położona wśród pasma Krowiarek (gmina Łądek Zdrój)

ZAPISKI EMERYTA

WIELCE SZANOWNY PAN/I/ PACJENT

W ciągu ostatnich kilku miesięcy obserwujemy rosnącą liczbę uczelni medycznych, co samo w sobie może być tematem osobnego felietonu. Znacznie wzrosła także liczba kandydatów na studia medyczne. Politechnika!/ Wrocławską pobiła chyba rekord światowy – 30 osób na 1 miejsce. Mam nadzieję, że nie chodzi tu tylko o naprawianie/leczenie/ maszyn cyfrowych. Może to i dobry trend, bo w obecnych czasach aparaty używane do diagnostyki terapii są bardzo zaawansowane matematycznie, informatycznie, z elementami wyszukanej biotechnologii.

No tak, ale do leczenia trzeba mieć jeszcze Pacjenta! Z jego bólami, dusznością, ropiejącymi ranami, obawami o swoje życie itp. Nauka pędzi do przodu, więc ci chorzy też powinni być nowocześni.

I tu jest, niestety, problem. Oni są tacy sami jak przed tysiącami lat, kompletnie nie interesuje ich czy będą leczeni przez znachora, zielarza, bioenergoterapeutę czy innego magika. Chcą być zdrowi! A leczenie ma być tanie, ba, powinno być darmowe. Co z tego, że opracowanie nowego leku kosztowało

kilka miliardów dolarów, leczenie na oddziale intensywnej terapii to koszt około kilkudziesięciu złotych/euro/dziennie, a zaawansowane terapie, naświetlania różnymi cząsteczkami promieniotwórczymi przekraczają horyzont myślowy pacjenta.

Przeciętny chory, który odwiedza mój gabinet, nie rozumie większości moich słów, nie czyta sposobu ordynacji leków zapisanych przeze mnie „w dzienniczku”, nijak nie rozumie, że to nie ode mnie zależy czy lek będzie refundowany, czy nie. Niestety, są podjudzani przez niektórych farmaceutów: jak to Pan doktor nie zapisał tego leku na zniżkę? Dalsze pretensje – dlaczego muszę czekać na to badanie kilka miesięcy? Najprościej by było wysłać niektórych na leczenie do Anglii...

Myślę sobie, że oprócz studiów dla lekarzy konieczne są także studia dla naszych kochanych pacjentów. Rejestracja w przychodniach, prócz numeru NFZ i Peselu, żądałaby dyplomu ukończenia kursu dla pacjentów.

dr Józef emeryt

SILVA RERUM MEDICARUM VETERUM

*Instytut Pasteur'a otrzymał już znany zapis Osirisa. Z zapisu tego przeznaczył 40000 fr. jako części procentu na wybudowanie zakładu przeznaczonego do badań nad radioaktywnością. Zakład będzie nosił nazwę „Palais du radium”, a będzie rozpadał się na dwa oddziały, w pierwszym będą wykonywane czysto naukowe badania pod kierownictwem Curie-Skłodowskiej, drugi prowadzony przez instytut Pasteura'a będzie zajmował się badaniem działania leczniczego radu.

„Lwowski Tygodnik Lekarski” 1910, V, 109

– Domieszka ałunu do chleba przy wypiekanu jest według Malet'a szkodliwa z tego względu, że ałun ulega rozkładowi w obec fosforanu wapnia i węgla sodu [również używanych przez piekarzy] i rozpada się na wodan i fosforan glinu; oba zaś te związki szkodzą trawieniu, pochłaniają wolny kwas solny i strącając nie tylko pepsynę lecz i niektóre organiczne ciała w pokarmach zawarte.

„Gazeta Lekarska” 1889, IX, 211

– Zapalenie egipskie oczu w Poznaniu. Gazety warszawskie doniosły o rozwinięciu się w Poznaniu zapalenia egipskiego powiek; dla objaśnienia więc stanu rzeczy zamieszczany ustęp z listu jednego z najpoważniejszych lekarzy poznańskich.

„Fama res crescunt słusznie Cesar wielokrotnie mawiał. Podobnie rzecz się ma z egipskim zapaleniem, którego u nas nie ma. Mamy po prostu conjunctivitis granulosa. Ta pokazała się u kilkunastu chłopców w alumnacie, których, aby zaradzić rozpowszechnieniu, rozpuszczono. Uczniowie gimnazjum Marji Magdaleny korzystając z tego faktu, zaczęli masami chorować na oczy, pocierając takowe wodą kolońską, cebulą, czosnkiem i tem podobnymi rzeczami. Profesorowie wraz z rektorem stawili sobie pytanie: w jaki sposób koniec położyć demoralizacji? Jedni byli za rozpuszczeniem gimnazjów, drudzy przeciwnie, za surowym karaniem udających chorobę. Myśl pierwsza przemogła a gazety rozpięły się o egipskim zapaleniu.”

„Klinika” 1870, VI, 288

W kilku większych fabrykach w Bostonie, zwłaszcza w zakładach wyrabiających gumę, zauważono szczególne objawy między robotnikami. Nadzorcy dostrzegli, że znaczna część dziewcząt, przybyłych z rana w stanie zupełnie prawidłowym

i nieopuszczających przez dzień cały fabryki, wieczorem miała czerwone obrzękłe twarze i chód niepewny. Rewizya odzieży i sal roboczych, celem znalezienia wódki, opium lub jakiego innego odurzającego napoju, nie doprowadziła do żadnego wyniku, przypadek dopiero rozwiązał zagadkę. W fabrykach owych potrzebowano wielkiej ilości nafty, która była przechowywana w odrębnych, hermetycznie zamykanych kotłach. Dziewczeta przekonawszy się o upajającym wpływie nafty, wydostały klucze do otworów w kotłach i potajemnie wymykały się jedna po drugiej z sal roboczych do kotłów dla wdychania odurzającego gazu, który wprawiał je w stan rozkosznego zapomnienia i wywoływał w ich podnieconej wyobraźni tysiące ułudnych, słodkich widzeń. Tajemnica wydała się przez nowicjuszkę, która nadużywając wdychania gazu, dostała napadu hysterycznego. Zarządy fabryki przedsięwzięły jaknajsurowsze środki ostrożności. Kilka starszych nałogowych „naftanistek” wszakże uległo bardzo ciężkiej chorobie. Fakt powyższy opisuje Frankfurter Ztg.

„Nowiny Lekarskie” 1889, I, 160

– Jak donosi „Zdrowie” (1901 No 2) w Kaliszu rozpowszechniło się przewożenie zmarłych dzieci w dorożkach. Miejskowe władze powinnyby energicznie przeciwdziałać temu tak niehygienicznemu zwyczajowi.

„Czasopismo Lekarskie” 1901, III, 120

*Projekt ślubów cywilnych i zwalczania rozpusty zredagowało warszawskie towarzystwo >Czystość< celem przekazania go odpowiedniej komisji w Dumie. Projekt jest za dopuszczeniem ślubów cywilnych z prawem rozwodowem na modłę węgierską unormowanem. Dalej żąda zniesienia domów rozpusty jawnych i tajnych, surowego karania za stręczycielstwo, alfonsostwo i tp. pośrednictwo w rozpucie. Przy szpitalach mają być założone na koszt miasta bezpłatne ambulatoria dla chorób płciowych. W końcu zawiera projekt żądanie ścisłej kontroli i ograniczenia co do koncesji na różnego rodzaju kabarety, pornograficzne instytucje, jak niżej pisma.

„Lwowski Tygodnik Lekarski” 1908, III, 401

excerpta selegit
Andrzej Kierzek

Litery z pól oznaczonych cyframi od 1 do 11 utworzą rozwiązanie (hasło medyczne).

Hasło prosimy przesłać do 15 października 2023 r. na adres pocztowy: Redakcja „Medium”, ul. Kazimierza Wielkiego 45, 50-077 Wrocław, lub e-mailowy: redakcja@dilnet.wroc.pl – z dopiskiem na kopercie lub w temacie wiadomości elektronicznej „Krzyżówka nr 10/2023”.
Nagrody książkowe za prawidłowo odgadnięte hasło otrzyma od nas trzech krzyżówkowiczów. (Wszystkich prosimy o podanie adresu do wysyłki). Rozwiązanie i nagrodzeni – w nr. 11/2023 „Medium”. Życzymy miłego łamania głowy!

WZIERNIK UMOŻLIWIA- JĄCY OGŁA- DANIE NARZĄ- DÓW JAMY BRZUSZNEJ	MEDYKAMENT	AKOMPANIO- WAŁA MARKOWI GRECHUCIE	OSOBA WNOSZĄCA SPRAWĘ DO SĄDU	GRANICZY Z USA	KŁUJĄCY CHWAST	KRAŃCOWA CZĘŚĆ JAKIEJS PO- WIERZCHNI	WYROŚNIE NA DŁONI NIEDO- WIARKA	URZĄDZENIE DO DOJENIA KROW	PLACÓWKA HANDLU DETALICZNE- GO	PTAK BŁOTNY KIEŁBASA ALBO ŻÓŁTY SER	POJEMNOŚĆ STATKU W TONACH ... REAGAN	
IMIE LASKOWIKA					5				PUNKT, W KTÓRYM SIĘ WYKONUJE KSEROKOPIE			
				IMITUJE SKORĘ				BUTELECZKA DO PRZECHO- WYWANIA PERFUM	9			
MAŁE MIESZKANIE POLITOLOG ALBO SZEW								MIASTO W POŁNOČNO- ZACHODNIM IZRAELU	TKANINA NA GARNITUR			
				DAWNY SAMOCHÓD CZESKI					PRZEJŚCIE MIĘDZY BUDYNKAMI I SKLEPAMI			
ŚLEDZI RUCH STATKÓW PO- WIETRZYNYCH					7	ROŚNIE W AMERYCE ŚRODKOWEJ			11	PODPORA DZIADKA	UCZENIE SIĘ	AKTOR GRAJĄCY ROLE ZA- KOCHANYCH
NARZĘDZIE STOLARSKIE		WIERSZ PA- TRIOTYCZNY MARII KO- NOPNICKIEJ	GĘSTY SYROP CUKIERNICZY	BANKIET, UROČYŚ- TOŚĆ	MAZIŚCIEC DO SMAROWANIA DACHÓW	DAWNY WOREK PODRÓŻNY, SAKWOJĄZ			GRĄŁ GŁÓWNA ROLĘ W FILMIE „PSY”	4		
					ZWIERZĘ TUCZONE PO TO, ABY ZWIĘKSZYĆ MASĘ JEGO CIAŁA	WEDŁUG PRZYSŁOWIA WART PAŁACA	PISARZ ŻYDOWSKI	DOWÓDCA JANCZARÓW NARTY	3	GRAMO- CZĄSTECZKA	8	GONIEŃ ZWIERZYNY
„NIECH SIĘ DZIEJE... NIEBA” (FREDRO)									WĄSKA PAS ŚWIATEŁA, DYMU			6
					... PAŃSKA NA PSTRYM KONIU JEŹDZI				1	OPRZĘD JEDWABNIKA MORWOWE- GO		
DOM PODRÓŻNYCH	METYSKA Z KSIĄŻEK O PRZYGÓDACH WINNETOU				2			10	GRA CHŁOPIĘCA W MAŁĄ PIŁKĘ			

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
---	---	---	---	---	---	---	---	---	----	----

Rozwiązanie krzyżówki z „Medium” 9/23: CHLAMYDIOZA
Z grona Czytelników, którzy nadesłali prawidłowe rozwiązania, nagrody otrzymują:
1. Magdalena Ch. z Wrocławia, 2. Piotr J. z Wrocławia, 3. Barbara K. z Wałbrzycha
Gratulujemy! Nagrody prześlemy pocztą.

RESTAURACJA GOLDEN RECORDS CLUB

KAZIMIERZA WIELKIEGO 43, WROCŁAW

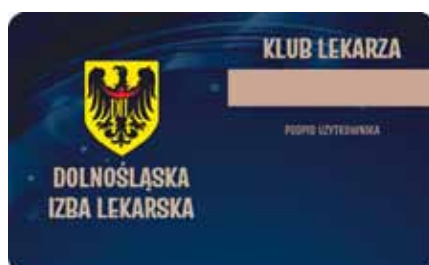
REZERWACJE

57 37 41 400

biuro@goldenrecordsclub.pl

**IMPREZY FIRMOWE I RODZINNE
PRZYJĘCIA DOKTORSKIE
URODZINY**

dla lekarzy zniżka 10%

Andrzej Bialek - unity i ich wyposażenie - 601 41 51 51
 Marcin Bialek - autoklawy i mikrosilniki - 601 05 88 19
 Krzysztof Pałczyński - radiobrazowanie - 605 05 68 07
 Rafał Flelichaty - serwis - 608 84 77 25

Wyposażenie asysty:

- dmuchawka trzyfunkcyjna
- mały ssak
- duży ssak
- płaskarka

Wyposażenie lekarza:

- dmuchawka trzyfunkcyjna + 10 szt. dysz
- mikrosilnik bezszczotkowy ELEC z podświetleniem
- + 3 szt. kątnic AKOS X95L z podświetleniem
- 3 szt. turbin AKOS z podświetleniem na szybkozłączkę typu KaVo lub NSK
- trzyfunkcyjna lampa polimeryzacyjna DB 686 1b+ z zapasowym światłowodem
- skaler Woodpecker UDS N3 z podświetleniem, funkcją endodoncji z 6 grotami w podstawie

marina
DentaFlex

Końcówki AKOS z czterodrożnym sprayem Turbiny z główką Standard i Torque

